

3553 - 3611

915

(98)

(5915)

PP. 3553 - 3730
A13/8/82 16 SEP 1954

K34/82 3553.

pp. 3553 - 3729

~~A13/8/82~~

Inheritance H. M. Mohlabe,
of misc. from Bethany Mission,
polygamist, and P. O. Box 39,
debts. Trichardtstad.

174 x f. o. u. b = 72 p. typed @ 1.94 sh = £7-
18-6-1954.

Tema ya 39 C...

Thoto ya monna wa basadi.

Tema...

Melato ya moho papago moja -

lefa.

S. 1c: Go phuma le go ntsha dimpa.

7371 Bjale ka ge go ngodilwe, mapampiring a še-
tšego a rometšwe. (a) Go phuma ga mpa ke bolwe-
tši goba le boloi bo ka ba gona. Ge mosadi
yo we wa go phumêgêfa ke mpa, a be a imiši.
tše ke ya mongwe, molato a o ke o e ba gona.
(b) Go ntsha mpa. Ke modiro o o diriwago ke ba
tibi ba dithare tša go ntsha ga mpa. Ke boloi.
Molato o swanetše go rwala ke mong wa ditha-
re.

7372 Phamosa o ile a gana molato wa mpa
ya go ntšhiwa. O ile a imiša Makhadi. Monna
wa Makhadi e le Makheteke. Monna o be a
ile Makhaweng. Bjale mosadi a ima. A bōna
ga bote gore lethōyō e tlo ba le legologa

monna wa gwe. Ke ge a e ya ga moradi yo a khōnago go ntšha dimpa. O ile a khopêla mothare wa go ntšha. O ile a mo fa. A ba a mo ko-metša, gore wa the ke wa mpola.

7373 Mokhadi o ile a gomêla go hwa. O ile go fiwa mothare, ke moka a ya a o šumiša ka mokhwa o we a go mo laêla ka ôna. Gwa bōnagala gore mpa e be e le ya matsōatši. Ka morago ga mo a ntšhitše mpa, ke moka a no tšwêla pele le go babja. Ba ile ba no mo alafa ka thephiri. O ile a fōla. O ile a theu a e khafa tšhila ke moka monna a boya. A ka a khōna go botša monna thephiri. Monna o ile a tēna mo we ditšhileng.

7374 Maketeka a thabêga. Ka morwana monna a tšoga a šitwa le go tšoga. O ile a nyaka gore moradi a mmotše nnete. A ka a nyaka go botša monna wa gwe nnete. A mo roma gore a kitimê a yo bitša monna wa ngaka. O ile a mmotša. Morina wa ngaka a mmotša gore ditaola tša ka di mpotša gore o tšhubile ke magogo a go. Moradi wago, o be a na le mpa. Bjale o the tšwa go ntšha. Dithare tša go ntšha mpa o di hwetšane ga moradi wa mokone. Ke ta no gatiša

bolwetš'i. O t̃a no ba t̃he koka. Ge mosadi a ka dumêla go ntšha mabu a phupu e we ba bulukilego ngwana, gōna o ka fōla. Monna o ile a leka ka maata go bolabola le mosadi wa gwe. O ile a no tšwêla pele le go ganetsā.

7375 Maheteka o ya le mosadi wa gwe ga batswadi ba mosadi. Ke t̃ile le ngwana wa lena mo ba ga makholo. Ke fapana naē, ka baka la bolwetš'i bja ka. Ke ile go boya makhoheng, ka fit̃ha ka robala ka ntong ya gwe. Ka moswana ka tsoga ke šitwa le go tsoga. A t̃huloš'a le ka mokhwa o la ngaka ya go mmotš'a ka gona. Batswadi ba ile ba butš'isa moredi wa bona. O ile a no tšwêla pele le go ganetsā. Mokhonyana a re go kaonē gore ke gatane dinaō le moredi wa lena.

7376 Mokhadi a dumêla gore mpa e ntšhitš'we. O ile go okwa gore monna o nyaka go ya naē dingakeng, a bōna gore di t̃aya di motiya. Ke ge a botš'a batswadi ba gwe, gore ke nnete ke se ke na le mpa. Bjale mpa ke e ntšhitš'e. Mokhonyana a nyaka go t̃eba mowe a bulukilego gona. O ile a mo šupa. Ke moka a fata, a ntšha mabu a la a nyakago ke

ngaka. A ya a fa monna wa ngaka. Ke moka
a mo alafa bolwetši bja fôla.

7377 Monna o nyaka go tšeba mong wa lerumu le mo-
ng wa dithare tša go ntšha mpa. O ile go bōna
gore o fodilê ke moka a thōma go the-kisa mo-
sadi. A ke nyake gore o ntswenye bjale ka
pele. O ke o mpotšhe mong wa lerumu gore
ke mang. O ile a re lerumu ke la Phamosa.
Bjale dithare tša go ntšha mpa o ile wa di
fa ke mang. Ke ile ka di fiwa ke Matsatši.
Ge a gopola ka mohlwa o ditola tša go mmotša
ka bōna, a hwetšana mosadi yo we, e le yēna wa
mokone. Ke gore mmina phuthi. Bjale a re go
mosadi wa gwe, o be o bolabotšhe nnete. A re ke
nnete. A re ho fotha maila-koko, ~~th~~ wa theke
wa re go bōna a go loma wa tšhoba. Mosadi a re
thepela o wa fotha.

7378 Maketeka o romêla ba-thinyi ba moše wa
gwe dibaka. O ile a thōma ka mong wa lerumu.
Mong wa lerumu, o ile a dumêla. Bjale a roma
the thengwe ga mong wa dithare. O ile a
ya a 'motša. Mong wa dithare a re nna ke i-
le ka mo fa tha go alafa ge a lumiswa ke
ka teng. Ke moka morumiswa a boya a ta

a 'motša ka mōkhwa o we, a ilego a mo fa the
thare tha go lumiwa ke ka teng. Monna a re go
moradi, ge o nyaka the thare tha go lumiwa ke
ka teng, o ile wa roma ke mang. A ka rumiwa
ke motho.

7379 Phamora o gana go lefa molato wa lebita. Ka
moragō ga mo a hwetšane ditaba ka moka ga
tšona. Ke moka a goma a roma thebaka tha go
tiegetša molato ga mong wa lerumu. Mong wa leru-
mu, a gana molato. Bjale ke taba e swanetše
go dulēla ke banna. O ile a botša banna ba
ga-bō gore ba re ba mo hwetše taba. Ba ile ba
ba gona. Ba mmotša gore o swanetše go mmotša
a tē, re tē re hwē gore o gana molato ka le-
fe lebaka. Ge a gana go ta ka mono, rena
re taya khorong ya gwe le moradi yo.

7380 Ba ya khorong ya Phamora. Ka moragō ga
mo banna ba bolapotše, ke moka a šala a roma
thebaka thaya. O ile a re ke a tšaba go ta ka
mo we. Ke ge theoaka the boya, the tšilo bolabo-
la go tšaba ga gwe. Ke moka ba mmotša letša-
tši le ba ta ba go ka lona khorong ya gwe.
Ba dirēla gore le yēna a botše banna ba ga-
bō. Ka lona letšatši le we ba ile ba ya.

7381 Phamosa o butšišana le mosadi. Ba ile go fi-
tha maheteka a thagiša taba. Ke tile mo ka ba-
heng la mosadi yo waka. Ke hwetšane a ntšhitše
mpa. Bjale ge ke mmutsiša lerumu, ka kwa a
ntšhupa monna yo. Bjale monna o gana go lefa
molato. Ke moka a dula fathe. Banna ba re ke
o fe monna wa ntše mosadi. O ile a šupa yêna
Phamosa. Bjale re ka kwa monna gore yêna o reng
ka molato o. Phamosa a re ke khopêla go butšiša
mosadi diputšišo. Ba ile ba mo dumella. Phamosa
a re, o ile goima wa mpoša. Mosadi o ile a re ke
go butšitše. Bjale ka reng go wena. O ile wa re
ke molato. Bjale wa dirêlang o ntšha mpa, nna
ke ile ka dumêla molato. Karabô a yaka ya ba
gona. Khane ke nna yo we ka go go botša gore
ntšha mpa. A re a še wena. Ke mang yo we
a go ntšha mpa. Karabô ya thoka.

7382 Phamosa a re ke šitwa go lefa molato wa mpa
e the gona. Nhabe a the ntšhe mpa. Banna ba
butšiša mogani wa go lefa molato. O wa dumê-
la gore mosadi o be a thintše ke wena. O ile
a dumêla. Bjale o be o retile ke mang. A ka
vetiwa, ke be ke raloka le yo mokhotse waka.
Papadi ya bana e ta le golla. Lehono o wa di

bōna o thintše motse wa monna yo. Madi a we a go ntšhiwa mo morading ke madi a go. O molato. Mothinyi a re a ke gane molato, ke nyaka mothinyi wa mpa gore a mpotše gore o ile a rēta ke mang go thinya molato wa ka.

7383 Matsatši o ile a nyakiwa. Ka moragō ga mantšu a mothinyi ba dira gore mantši wa mpa le yēna, a be gona. Ba nyaka go tēba gore mo a yo ntšha moradi mpa molato e be e leng. Mantši wa mpa a re, nna ke na bōna moradi yo a e ta. O ile go fitša a mpotša gore o loma whateng. Ka goriale mo we ke khopēla ^{mojana} monyana wa go lumiwa nka teng. Ke ge ke mo fa ^{mojana} monyana wa go alafa go lumiwa nka teng. Ke moka ke mo we ke tēbaga. Bjale ba re, ^{mojana} monyana o we wa go, o dirile gore madi a moradi a tšwa ^{mojana} monyana wa go alafa go lumiwa, a o ke o dira gore madi a motho a thinyegē.

7384 Mokhadi a tswa a gwe mantšu. Ba ile go o kwa gore moradi, o wa gana gore a mo fa ^{mojana} monyana wa go ntšha mpa. Ba dira gore Mokhadi a tšhalošē ka mokhwa o a tēbaga ka ōna. Ke ile ka ya go khopēla ^{mojana} monyana, o ile a mpha ōna. A re gona ka the ke ka mmola. Ka nnete o ile go mpha madi a falla. Bjale nna ke be ke

gana go go utulla, ka baka la ditaola, nna
ka dumêla. Ke molato fêla, mojana ôna o ile
wa mpha. Ka gobane le nna ke ile ka gozha-
lošetša ka mokhwa o we ke emego ka ôna. Wa re
a o thuti go tšwara phaga o tšwere pedi dithagala.
Mong wa mojana a ka a araba.

7385 Morudi wa kôma ke morwadi wa yôna. Banna
ba re bedi ga lena le na le molato. Ba ra
mong wa lerumu le mong wa mojana. Mong wa
lerumu a khopêla go tšhagiša polakolo. Ba ile
ba mo dumêla. Ke ge a re, kôma e loma
mmundi. Bjale ge go ka ba le motho yo we a
rwallago mmundi kôma, kôma e swanetše go
loma mang. Ba re morudi wa kôma e loma mo-
rwadi wa yôna. Le hono nna ke na le molato
ka mokhwa mang. Ka gobane morudi a ka mo
rêta gore a ntholê kôma.

7386 Phamosa o ile a tšwa komeng, kôma ya rwa-
la ke morudi. Banna ba re, ke nnete mmundi
a rolwa kôma, kôma e šala e loma morudi.
O wa di bôna matsatši o dirile molato. Mo-
lato ka moka o gôdimu ga go. Moradi o ile
a e tumêla molato. Bjale a re, a ke tšebe
gore nka dira bjang ka gobane menna wa ka

ga gona. Re a teba gore monna wa go ga gona.
 Re be re fudiša molato. Bjale ka ge o dumêla
 molato, molato o ta êmêla monna wa go. Ba bo-
 tša maketeha gore molato a o bole. Ka goriale mo
 we re swanetše go êmêla monna wa gwe. Ke yê-
 na o ile a dumêla. Ke moka ba palakana.

7387 Mothe a o kebale le hudu la ôna. Phamosa
 ge ba dutši ba bolabola, yêna o bolabola le mo-
 radi ka mathō. Ba ile ba gaṭhana. Ke moka a
 robala le moradi. Tha mo pharamêla tha mphara-
 mêla. Batswadi ba ile ba tsiêlêga. Ba ile ba itwa
 go khopêla the thare ga mōkhadi. Molwetši yêna
 o bolabola gore ke thabile ke mōkhadi. Ka moragô-
 nyana ke moka a hwa.

7388 Ngwana magana go botšwa, o wetše dikome-
 ng, a re dikōma ke tša gwe. Pele ga gore a yo
 robala le moradi, ba ile ba mmotša gore o swa-
 netše go nyakêla ngaka ka thephiri, a yo
 go gaṭhanya le moṭabo wa go. Ba mmotša ka
 mokhuwa o we, ka baka la go teba gore mo-
 gama khomo o wa goma, mogama motho a go-
 me. A ka a nyaka go kwa baeletši. O hwi-
 le mafekong, molato a wa ka wa ba gona.

7389 Maheteka a re moleta ngwedi o leta letufi. Ka moragô ga lehu la Phamosa, a koba ba gabô. A re bônang, mong wa lerumu o hwile. Ka baka la mogôga wa lena. Khopolo yaka e be e gopotše gore molato o fegewe mošata. Ba re o wa o kwala, bjale khoro e ka the ke ya khôna go amogêla ditaba tša go athola moradi monna wa gwe a dutši a phela. Molato le a o bôna gore ke wa mohwa pele. Ga re o bôna, o ta dira bjang, ka gobane moradi a na lešaka, lešaka ke la monna. Ba ile ba mo thibêla go iša molato khorong.

7390 Matšatši o ile a hwêla ga Mokhotho. O ile a sebiwa gore ke hwetšane ba go dutši thopa. Thopa ya gôna ke ya gore molato o swanetse go išwa khorong. Moradi o ile a tšoga ka go tšhaba. A ya a dula lapeng la moredi wa gwe. Moredi wa gwe a ka a o kwana le ^{monna} ~~mong~~ wa gwe. Bjale monna a re ge moradi wa gwe a tša o kwe, ke baka la mmagwe. Bjale ba thôma go no dula ba elwa. Mokhotho o ile a bolaya makholo wa gwe. O ile mo a elwa le moradi, makholo wa gwe a re wa the ke wa mpolaêla ngwa-

na. Ke moka a kharametša makholo wa gwe. Ke moka mo a e wa fathe, ya ba ke moka ke lehu la gwe. Ke moka ba thōma go makhala. Ba ile ba tšeya meeti ba mo tšhela ka ôna, ba re o ta tsoga, ya-ba ke moka o hwilê.

7391 Matsatši o ile a rwadiwa. Ka moragôga mo ba bōna gore o hwile, ba roma motho go tlo tšibša ba gabô ka mono ga mothabe. Ba ile ba phara dithaba, ba ya ba morwala. Ba ile ba mmoloka mabiteng a ba gabô. Ke moka gwa ndiwa thellô tha mohu. Monna wa gwe o ile a tēna gare ga thellô. Ba ile ba mo anêgela ka mokhwa o we, mosadiwa gwe a ilego a hwa ka ôna.

7392 Maketeka o tsōa molato. Ka moragôga mo thellô tha mohu the fedilê, a khobakanya banna ba gabô. Le bitša ke nna ba gesu ka baka la molato o la wa gontšhiwa ga mpa. Modira dibi o hwile, bjale monna wa gwe o tile. Bjale a ke tebe gore molato o ka thepela ka tela mang. Banna ba ile ba mmotša gore molato o hwile le mong wa ôna. Ga go tha na tela e we o ka^e hwetšana go.

Mola moradi a šie molato o le matsogong ga monna wa gwe. Ba ile ba tihaba le go botša mogatsa mahu. Ke moka molato wa fêla o e ta mo we. Mafellô.

7393 Mafrikeng o ile a iriša Nkwane. Khwedi ya pele e ile ya mo feta. Ga gwa ka gwa ba le motho yo a tšbago. Khwedi ya bo bedi e ile ge e mo feta, ya-ba gona a le moga-go gore o na le mpa. A ka a botša mmatswala wa gwe. Ke molaô wa gore ge moradi a e lwa le dikhwedi; a botše mmatswala wa gwe. Molaô o mongwe ke gore o swanetše go tšoga e tšale ka motswanyana, a tšeu a tšapê, a tšamê a mumama mêtî a mala-pa a mangwe, a goma a boetša ka dipitseng tša ôna. O alafêla gore bana ba tše ke ba khoma.

7394 Nkwane o ile a no homola le go dira go alafêla a tše ke a dira. Bana ba ile ba khoma. Ke moka bana ba thôma go babja. Ge ba tšama ba laola, ditšola tša ba botša gore gona le moradi wa mmina tšu. O na le makhoma. Ke makhoma a khwedi tše pedi. Taba e a e dirilego

K34/82

ke boloi, ka gobane makhoma a mangwe a bolaya. Polabolo e re makhoma a bolae. Bja-le madi a batho a twane. A ba bangwe a bogale, a ba bangwe a bogale.

7395 Nkwane a bola maphikeng. Ba ile ba nyaka gore alafê bana. Moradi o ile a guma, a re yêna a na mpa. Gona go kaone gore o okwa ditola ka nôri. O bônê ge ngwana yo mongwe a ka hwa ka baka la go, batho ba t̄a lla ka wena. Ya ba gōna a dumêlago gore makhoma ke naō. Ba re bakeng t̄ha go-
mima ga go, di t̄a t̄a di bōna ke monna wago. Rena re nyaka fêla mo o alafa bana. O t̄-ile alafa bana ba fōla.

7396 Ntšeng a boya. O be a t̄ha bereke kholê ka maata. O ile a hwa gore moradi wa gwe o imile. Ge a fit̄ha a hwetšana a e lwa le khwedi ya boraro. Ke ge a thōma go t̄hekis̄a moradi wa gwe. Ke moka a bola maphikeng. Ba ile ba rona t̄hebaka. Thebaka t̄he ile t̄haya. monna o ile a gana molato. T̄t̄t̄ši le we ba t̄a t̄rogago ba ya go kwa khaō ya monna, moradi a bōna khwedi. A ka a nyaka go botš̄a monna. O ile a fo homola.

K34/82

Mpa yōna o be a e nayō, bjale e diyo phumêga.
Ka gobane madi a we a go a bōna a fapanele
a khwedi. O be a ntšha matholê.

7397 Moimi o swanetše go ganetšana le moimiši.
Iha ka peelong ya tswaledi; the tēba ke mong
tswaledi. Monna o ile a tšaloša phapanō ya gwe
le mosadi wa gwe. Bjale ba nyaka go kwa moga-
nišo-re o gana ka mokhwa mang. Mogani o ile
a re, a go bolabolê mothomi. Ba ile ba re
mosadi a bolabolê. O ile a re nna ke a ma-
kala ge ba re ke na le mpa. Nna a ke na le
mpa. Ke bolabotše gore ke imiritše ke monna
yo ka peelo ya the khame. Motho wa mpa a
thape. Nna ke makala gore mpa yaka ke ya
mohuta mang. Ke gare ke duta madi ke tša
thabiwa.

7398 Mafrikeng o ile a tšwa molatong. Ka moga-
gō ga dipolabolo tša mosadi, banna ba ile ba bipê-
lwa ke taba. Ba dira gore mosadi a e le bakhe-
kolo ka theko, ba yo bōna gore ka nnete, o bone
khwedi. Ba ile ba boya ba tswere motswarêls.
Ke nnete mosadi o tšapile. Motswarêls wa gwe
šo. Banna ba ile ba fêla maata. Ke moka
ba palakana. Ke gore molato a o gōna.

7399 Mafrikeng o nyaka go dira molato wa gore ba mo lefê. Ka moragô ga mo ba palahane, a goma a bitša banna ba gabô. Ba ik baya go o kwa the bitšetšwa. Ke moka a ba thalošetša the we a ba bitšetšago. Le bitšitše ke nna ba gešu, ka baka la molato o la wa go ta wa zita banna go bolabola. Bjale ke re ba swanetše go phumula leina laha. Ba re go yêna o wa o kwa la. Na wena mosadi yo la a o mo tebe. O ile a ba fetola ka gore a go khathalege. O wa bôna o tšwele molatong ka baka la gore madi a mosadi a falla. Gae a gona le belo, wa kitima hudu o ta khupja wa wa. Mosadi o go ntšhitše molatong, le wena napa o homolê. O ile a o kwa mantšu a banna ba gabô. Ke moka taba ya napa ya fêla. mafellô a taba.

S. 2d): Molato wa boloi..

7400 Boloi ke molato o mogolo hudu. Ge motho a ka loya yo mongwe motho. Motho yo we wa go loya, ba mmitša moloi. Monna goba mosadi e no ba moloi. Khale moloi a loya yo magwe, e be ba bolaya. Go ile go fitha mmušô wa makhowa, wa thibêla polaô ya boloi. Bjale molaô wa re, moemedi wa lehu ke

letšwa. Thôgô ya motho e lifiwa ka thôgô ya motho.
 • Ge moloi a lefa mohu ka dikhommo, o ntšha lesome
 la dikhommo. Ka dikhommo tše we ba ta ya ba tšeya
 moradi o tlo thiba mohu.

7401 Letšwa ke yōna pheko ya go-upa dilo ka
 moka. Ge moloi a ka loya yo mongwe, ke moka
 ba loya lebita la mohu. Moloi a tswariwa ke le-
 tšwa. Ga gona motho yo a ta go mošekella, ka go-
 bane yo la a mmolaiwego le yēna o be a go nya-
 ka go phela. Mpja ya ja ngwe a e none. Bjale
 moemedi yo mmoše yo, a tha šoma ga boše ka
 baka la tšhalete. Baloi ba kitima le bošego go
 ntšha tšhalete ya gwe monna wa ngaka a batša-
 bēlē. Ke mokhwa o we, motho a rego go hwēla
 ke motho ba kitimēlē ditaoleng. Ditaola mo di'ile
 tša tiya moloi, ke moka moloi o swanetše go li-
 fisiwa.

7402 Moja-lefa o swanetše go rwala molato wa
 boloi. Ge motho a ka loya, ke moka ditada tša mo-
 tiya. Ka baka la boloi bjo we bja gwe a hwa, go-
 ba go tšhaba. Ba swanetše go šala ba tēma mo-
 ja-lefa. Ke yēna yo we a swanetšego go lefa
 molato wa boloi. Go hwa go bolwa bolwa mo a
 ka hwa ba dutši ba mo rēra molato. Ge a

ile a hwa pele ga molato, gona molato a o ke
o e ba gona.

7403 Thekhoka o ile a loya Matshikhidi. Ka mo-
rago ga lehu la Matshikhidi, ba ile ba tšwa
ba ya dingakeng. Ba ile ba hwetšana ngaka
ya mothoka (lekwapu). O ile a ba botša gore
molei le mo šile gae. Fêla moradi yo we wa
go hwa, batwadi ba gwe ba ile ba mo šoma.
Ge le fitša gae, le ta hwetšana monna wa mmi-
na khomo a gafa. Ke yêna yo we a loilego
mohu. Ke moka ba goma. Ba ile ba tšena
gae, ge letšatši le ya madikêlo. Ba fitša ba
robala.

7404 Thekhoka o wa gafa. Ka mabanyana
a we ba ilego ba tšena ka ôna, ba ba anêgê-
ba ka mokhwa o we we molei a gafago ka ôna.
Le bona ba ba botša gore ditaola di tšo mo
tiya. Le ta tšoga le di bôna ka morwana.
Ka morwana bja re gotha, ba ya go bôna.
Ba hwetšana gore ka nnete motho o wa gafa.
O namêla gôdimu ga the thare, a e-pella. Tšê
we a epellago di no tšeba ke yêna fêla. O
re, nama ya matshikhidi e ya ba-ba, e re tšha
mothakanêla. Ke moka ke modirô wa gwe

bošego le mothebare go fo swana. Ba-hwedi
ba re mpja ya ja ngwe a e none. Ba napiile
ba homola. Ke yēna a tšwela pele le go gafa.
Mafello a go gafa ga gwe ke moka a hwa.
Molato a wa ka wa ba gona. Mafello a tuba.

7405 Moteng wa ga šaai go ile gwa hwa moradi.
Moradi yo we wa go hwa e be ba re ke matheboko.
Monna wa mohu ba re ke Phasuku. Lekherwa
le a aga ka thekong e ngwe le a bolaisa.
Phasuku. o be a khethile mmatheroka. Bjale
mong moradi wa gwe a hwa. Batwadi ba mo-
hu ba nyaka gore ba tšamê ba o kwa lehula
moredi wa bona. Banna ba ile ba re di a kwa-
la. Mong monna o ile a nyaka go loma ke ma-
la. Ba mmotša gore o ta latela ngwana wa
rena. Ke moka a dumela gore ba tšwe.

7406 Ditaola di ile tša boya le mmatheroka.
Monna wa ngaka o ile a re, moradi o gona, wa
mmina noko. Ke motaba wa monna yo wa go
hwela ke moradi. O loile mohu, a direla gore
a šalé le monna yo. Ke a leya leya a ke
mmone. Ke mo šilé gae. Ke moka ba laela
ngaka ba boela gae.

7407 Morêrô wa bona ya ba wa go bolaya moloi.
 Ba ile mo ba le tšeleng, ba dula fathe. Bjale ba
 re, re swanetše go dira bjang ka moloi. Khai-
 tšedi ya mohu a re, legoto le etefa ka tšeto-
 po. Le ge a ka lefa, a go thuše ^{thello} ~~thello~~ ka go-
 bane o tša e tona. Re ka kwa wena monna wa
 gwe hwêla ke mosadi. O ile a re le nna ke re
 o swanetše go latêla mohu. Di a kwala. Re
 tša ne kella bošego ra ya ra bolaya. Mothega-
 re a go diege ka gobane ke naga ya tšekhowa.
 Ke moka ba ya ba tšibša ba mošate. Ba moša-
 te ba ile ba dumelana le polas ya moloi. Ba
 boêla gae. Masogana a mošate ba tša feta
 ba ba tšeya.

7408 Mmatheroha o ile a tšhabêla mapulaneng.
 Ga go tšibi ga boše gore ke mang yo we a goya
 a seba moloi. O ile a sebiwa gore le hono ke
 lago. Lehu a le nyake ke motho. Le gôrôga re
 lebetše. Mo la e be le bôniwa ka mathô, yo mongwe
 le yo mongwe o be a tša leka ka maata go tšhaba.
 Mosadi o ile a tšoga, a napa a tšhaba. O ile
 a tšhaba le ngwana wa tharing. Ba mošate ba
 feta ba ba bitša. Ba ile ba ya. Ba fitša ba
 bula ntô. Ba ile ba hwetšana bana fêla.
 Mmago lena o ile kae. Bana ba ile ba re, re

K34/82

okwile a re šalang ke ya boya. O ile o ya kae.
A re tebe.

7H09 Hwahwaile o swanetše go bolaiwa bakeng
tha mmagwe. Ke morwa wa motšhabi yo mogolo.
Bjale ba mmutšiša. O kae mmago. O ile a re
a ke tebe. O wa teba, a ka theke a fo tšoga
ka nte le go gobotša. O ile a re, mola e be e
ke ke a teba, e be ke ta le botša. Go lukile.
O wa teba gore mmago o loile. A ke tebe. O tšhu-
bile ka baka la gore o loile. Bjale ka gobane a
re mmōna, re swanetše go bolaya wena baka-
ng tha mmago. O ile a re la theke la mpola-
ya. Ke na le ngwana wa ngwanenyana ke ta le-
fa molato o we ka yēna. Ba ile ba mo letšetša.

7H10 Makōma a ka a nyadiwa, o ile a ya go lefa
molato wa makholo wa gwe. Mothepa o ile a tšeiwa
a ya a gola a le bogadi. Motho a go lefēla,
o swanetše go tšeya the-lefa o dula na tšhō. Ba
ile ba dia ka makhwa o we. Medirō ka moka
o ile a e ruta a le gona bogadi. Moloi yēna
o ile a napa a le tšena la ntšhotšhobēla. Ke mo-
ka molato wa bona wa fēla o e ta mo we.
Mafellō a taba.

7411 Monna yo Tsehe o ile a hwa a šiya basadi ba ba bedi. Maima a basadi ba gwe ke a: Matebe le molekwane. Mosadi wa n̄to e kholo ke matebe. O be a na le morwa, keina la morwa wa gwe ba re ke Maruping. Wa n̄to e nyana molekwane. Ke yēna o be a na le morwa. Keina la morwa wa gwe ke Puleng. Monna wa bona o ile a bolaya ke moṭe wa gwe. O ile a thōma a dula ditaba tša moṭe wa gwe gōdimu. Mosadi wa n̄to e kholo o be a fo bē-lēgēla fathē. Monna mo a tšama a laola, a di e kwa gore lapa le fetsā ke mogadikane. O ile a laya monna wa gwe, ka gobane, o be a bolabola gore moṭe wa ka o fetsā ke mosadi wa n̄to e nyana.

7412 Khomo ya tše koka ke mafelegetšā tše di-
ngwe. Batho batho ba hwa, yēna a no šala a swē-
ta fathē ka maragō. Molekwane a loya ngwana
wa madigale. Ke wa khoro e šele. Bjale ba bole-
loko la mohu ba ile ba tšwa go tšama ba o kwa
lehu la mohu. Di ile tša tiya molekwane. Ba ile
go boya ngakeng, ba romēla motho wa go thōma
mloi. Thepela o botša ~~to~~ Tsehe re lla ka yēna.
Morumiwa o ile a ga go tiegetšā molato. Bjale
monna a re nna ke a hwa. Thepela o ba botša
ba bolē mong mloi. Ba ile ba re ke mosadi wa

mmina khomo. Bjale monna a bitša basadi ba gwe. Ba ile mo la ba țile ba dutsi fațhe, a re, le bitša ke nna ka baka la motho yo. O re o rumilwê, ba la ba gohwêlwa ba re gona le mosadi wa mmina khomo o ba lobišitše. Ke yōna taba e we ke le bitšeditšego yōna.

7413 Go dumêla boloi le go gana ke ga lena basadi. Matebe a re nna le mojana wa ge motho a lumiwa nka teng a ke o țebe. Ka goriale mo we ke gore ke a gana, taba e we a ke țebe. Molokwane a re, mosadi wa go bina khomo ke nna fêla. Ka goriale mo we ba re moloi ke nna. Nna taba e we, a ke țebe. Bjale ka ge ba nthômilê, le nna e be ke nyaka go o kwa ka tšaka di țêbê. Monna a re o bōna gore o țaya o boya. A re a ke di țebe, ke nyaka go o kwa boloi bjo we bja ka.

7414 Molokwane a ya a botša batswadi ba gwe. Tseke a re le a mpōna ke a hwa. Maoto a go țhepela a ke naō. Wena mo o ganetša, țhepela o botša batswadi ba go. Ke bona ba we ba țayago ba o kwa boloi bja go. Ke moka mosadi a tswara țela. O ile a țibiša batswadi ba gwe. Ba ile ba boya naê ga monna wa gwe. Monna a re ba motho mo thomile boloi. Nna ke ile ge a di

teba a dumêlê. Bjale o wa gana. Boloji bja ngwana bo kwa ke batwadi ba gwe. Nna ke a hwa, a ke na mohola wa go thepela. Ba re re nyaka go o kwa boloi bja ngwana wa rena. mekhonyana a re go lukile.

7H15 Re nyaka go gatana dinao. Ba ile ba roma tha bona thebaka tha gore thepela o botša ba we ba ga masumu, re nyaka go gatana na bō di naō. Morumiwa o ile a ya. Ke moka a fita a ba botša ka mohlwa o we a rumilwego ka gona. Le bona ba ile ba leboga mantšu a mothomiwa. Bjale ba re thepela o ba botše, taba ya boloi, e swanetše go feta e le khorong. Ba khoro le bona ba ta ntšha ^{wa} bona le motho. Ke yēna yo we e taba di tēbē tša khōši. Ba ile ba dumellana le taba e we.

7H16 Masumu o ile a iša taba khorong ya ga Mothabê. Ba khoro ba ile ba dira gore ba boe ka tšatši la gore ba na le dipoba. Ba ile ba boela magae a bona go dira dipoba. Ka lona letšatši le la ba gore ba boe ka lona, ba ile ba boela. Ke moka khoro ya ntšha wa yōna motho. Ke moka ba tšwa.

7417 Ngaka e ile ya tiya molokwane. Ba ile ba e hwetsana ngaka ya mothankana. O ile a ba be-ya kantšha ka the tswalano tha bona. Ka moragô ga mo we, a tsêya motho yo la wa ditêbê tsâ kho-ši a mo dudisa theko le balaolwa. Ke moka a ntšha thoko ya mo-tšoko, a dira gore ka moka ba khôgê. Ka moragô ga mo ba feditšê go khôga, a thoma go ba fumisa. O ile a thoma ka Tseke. A re le šile molwetši kowa gae. Ke moka ba bola-ile. Lehono le tile mo ka baka la motho wa gohwa. Moradi yo we o fo gana fêla, ke yêna a loilego mo-hu yo we. Ngwana yo we a moloilego, o re ke madi a monna wa gwe. Ka gobane monna yo we le mo šilego a e hwa kowa gae, o be a o kwana le mma-go mohu. Ka moka ga tšona ba ile ba dumêla monna wa ngaka. Ke moka monna wa ngaka a kêra molokwane.

7418 Madigale o ile a fiwa naka ke monna wa ngaka. Ke moka ba bula difate. Difate di ile tša bulêga. Ke moka ba boya gae. O ile mo a tšena the-leteng tha gešu ke moka a thōma go letša naka. Ba ile ba gôrôgêla khoro-ng ya mošate. Ke moka khoši ya re ke bošego bana baka thepelang magae a lena, le ta boya ka morwana. Mothepele a o na the-

nyalo. Ba ile ba phal palakana. Moso a ona le-
šedi ke gona bošhele.

7419 Molokwane o na le molato. Ka moswana
bja re gotha ba goma ba boela khorong. Ke
moka ba laudišetša khoši ka mokhwa o we mo-
nna wa ngaka a ilego a ba botša ka ôna. Bja-
le khoši ya re go batwadi ba moloi, ke nne-
te mo ba bolabolago. Ba ile ba re ke nnete
ngwana wa rena o loile. Monna wa moradi yo
o kae. Ba re monna wa gwe o gona kowa
gae. Nka baka lang le mo šiya. Ba re bo-
ēpa bo dutši ke bja mokhobalobi. Le yēna
monna wa ngaka o laudišetše gore o loya ke
yēna moradi yo. Akabe e thale khale o be a
swanetše go bolaiwa. Lehono ke molato, o swane-
tše go antšha lesome la dikhomo. Thepelang lo bo-
tša monna wa gwe molato o we. Dikhomo tše we
di a nyakega ka tsatši la gore.

7420 Ba ile ba hwetšana gore bolwetši bogudi-
le. Ba fitša ba mmotša molato wa moradi wa
gwe. O ile a re, ba fa šala ba di bōna, nna
ke latela bahu mo ba ilego. Ke lebugike kudu
go kwa moradi yo a ntoilego. La thehe la
šala le mo twenya mabapi le lehu laha. Ke

mpja e lumile mong wa yōna. Ke moka ke go-
na a ba laetše. Ka moswana le molomo wa go
bolabola wa thōka. Letsātši le ile mo leya ma-
dikêlo ke moka a fapana nabō.

7421 Ba ile ba bega lehu la mohu go morena.
Rena ka mono a ra disa. Ke mang. Ke monna
yo la wa mosadi yo la wa moloji. Ke moka mola-
to wa êma. Ba ya ba boloka mohu wa bona.
Ke moka ba ila thellō tha mohu go fithêla
the fêla. Ba ile ba šupa Maruping go ba
moja-lefa. Ka lona letsātši le we la thobošo ba
ile ba thalošetša moja-lefa gore mohu o ile
a fapana le molato wa boloi bja mosadi wa
lapa le lenyana. O the ke wa makala ge o
bōna ba khoro ba filo go bitša.

7422 Ba khoro ba nyaka dikhomo tša go lefa mo-
lato wa boloi. Moja-lefa o ile a re, molato o
swanetše go lifiwa ke lapa la bo moloji. Mola-
to o ile wa ba gōdimu ga Puleng. O ile a tša-
ma a kwatamiša khaitšedi ya gwe. Mo nagenz
ya gešu ba ile ba gana letolo. Monna wa ga
mametša a amogêla letolo. Ke moka a ba
fa dikhomo ba ya ba lefa molato. Mašumu
a gapa dikhomo tše diphethago monwana

ka o thii. (Nkokotwana.) Khomo ya go dira leso-
me ba twalla khoro ka yôna. Ke moka molato
wa fêla. Mafellô a taba.

S. 3(e): melato ya dikotse.

7423 Nnannase ke molaô. Lentšû le nnannase
le supa gore motho a dira ka khôlê. Ka baka
le we ke gore ke kotse. Nnannase ke gore twarê-
lo. Mogobatši o swanetše gore nnannase go mo-
gobatšwa. Mogobatšwa ge a mo twarêla ke
yêna. Ge a nyaka go mo dira molato, o ta no
mo dira. Fêla ba ta no fêla ba sola, ba re
o fo mo lifiša e le gore o ile a re nnannase.
Ge motho a ile a re nnannase, wa bôna le
wena gore a dira ka khôlê. Ke kotse.

7424 Molato wa kotse o gôna. Gantši ga go tho-
komelwe gore ke kotse. Le ge go boniwa gore
ke kotse, ba fo nyaka go e ba molato. Mola-
ô wa go šadiwa moragô ke wa tadi. Gona o
kwa ba re ke tadi. Goba ba re ke phakô.
Le ga ba bôna gore ke phakô, gantši ba lifi-
ša. Mothomong a ba lifiši, molato o wa
nape wa fêla ka gore ke phakô. Tadi ke ya
dikhomo, le ya motho e gona.

7425 Ba bagolo a ba bapale. Molato ke le tšhepa ba ôba ka khônwane. Batho ba na le dipapadi; bjale dipapadi ke tša ba banyana. Bona ba khôna go sala lentšû le nnannase. Ge a re nnannase, o bôna mo a gobatšitše yo la a go ba a bapala naê. Khale lentšû le nnannase, e be le šoma kudu. Ka goriale mo we molato wa kotse o be o le gona. Mogobatšwa o be a ka belaela, fêla ge ditaba tšo tšena banneng, ke moka ba nna ba butšiša gore o ile a re keng mo a bôna a go gobatšitše. Ge a ka re o ile a re nnannase. Ke moka taba ke kotse. Ke gore molato a o be gona. Ge nnannase e ile ya tše bē gona, ke molato, ka gobane o filo dira ka khôlê.

7426 Tadi ke ya dikhomo. Go bolwa-bolwa ka dikhomo, ge di ile tša ja mabêlê. Bjale tša tše ke tša ja tšhemo ka e thii. Tša ja mašemo a mararo go ba go fêta mo we, Mašemo a we a tē ile ke tadi. Mong wa dikhomo a ka tše ke a khôna go lefa. Molato o fêla ka gore ke tadi. Le motho le yēna ke tadi. A ka re a e lwa le motho yo mongwe, bjale ba bangwe ba re ba lamola. Ke moka a tiya le balamudi. Molato

o fêla ka gore ke tadi goba phakô. Ge dikhaka di fatile mabiteng a geno, ba no go lifiša. Go fatiwa ga mabita ke dikhaka, ba ra bomadimabe.

7427 Madikulugê o ile a tšwa letsolo le banna bagabô. Ba ile baya manaka go tšoma diphitwa. Mong leina la gwe e be ba re ke Mathulamise. Ba ile go tšoga gae, ba ya ba robala nokeng ya Kobjanamê. Ke lebaka la marega. Bo ile gotha, ke moka ba re, a rieng. Ba rwala marumu a bona. Mathulamise a ka a nyaka go phakiša a tšoga. Ka baka la go mōnamōna ga gwe, ba mo tšogêla. Ba re o šale o timê mollô. A bōna gore ba sobella, a tšogela mollô. The thathedi tha rwala mollô tha o la-thêla lefokeng. Ke moka thaga ya thōma go-swa.

7428 Thaga e ile ya tšhuba mefê le mašaka a dipudi le dikhomo. A ba ka ba gopola gore thaga e a ta. Ba ile ba re e thale kholê. Bošego ya ba tenella ka phefô. Dipudi di ile tša swa. Dikhomo tšona di ile tša roba mašaka tša tšhaba. Dinto di ile tša swa. Ba ile ba leka ka mašaka gore ba tima, ka baka la phefô, o ile wa ba šita.

7429 Ba ile ba gathana le Mathulamise. Ka moswana bja re gotha mokhoši wa lla. Banna ba ya ba khobakana khorong ya mošate. Khoši ya re le swatše go lala thaga mo e tšwago. Ke moka ba tšwa letsolo la thaga. Banna ba la ba batsumi bá ile go bōna gore thaga e a swa, ba napa ba kitima ka mabelo. Ba ile ba bjela bjela Mathulamise. Monna o ile a robala šoheng a le noši. O ile a lala a llēla ke ditau. Ka moswana a wēla tšela ya goya gae. O ile a gathana le letsolo la go nyakēla motšhubi wa thaga. Ba ile ge ba mmutsiša mabapi le thaga. A re mollô o phonyokhile bošogo. Ke wena yo we o tšhubilego. A re ke nna bjale ka ge o mphonyokhilē. Ke moka ba meiša khorong ya mošate.

7430 Ke tšadi ka gobane monna a e phakēla go dira kotse. Ge ba dutši ba nyaka go tēba gore mollô o dirilē kotse e kakang. Ba hwetšana gore kotse ya mollô ke e kholo kudu. Le gona a še moše, ke meše e we e tšhubilego ke thaga. Monna yo mongwe wa khoro, a re taba e ke kotse. O tša lefēla mang gwa šala mang. Ba ile ba hwetšana gore ka

nnete ke kotse. Le lesaka la dikhomo a nalo.
 Ke modidi wa badidi. Ke moka ~~moto~~ molato wa
 fêla ka gore ke tadi. Taba ya fêla e tamo
 we.

7431 Modikong o ile a bolaya Modiše ka letapa.
 Ke tšatši la mabjala a dikhwale. Bjale monna
 yo we, o be a tša lwe le mmolaiwa. O be a e-
 lwa le Makadikwa. O ile a o kwa gore Makadi-
 kwa o wa mmehiša ka maata. Monna a topa
 le tšapa. O ile ke pšata makadiwa ka lona,
 ke moka a bobama fathe. Ke moka letapa
 la feta le mampororo a lona, ke ge lo tiya
 Modiše. Le ile la mo katela fathe. Madi a thō-
 ma gotšwa ka ganong le ka dinkong. Ke moka
 mopjatiwa a napa a hwa.

7432 Modikong o ile a išwa mošate. Ka mora-
 gō ga mo ba bōna gore mopjatiwa o hwilê, ke
 moka ba tswara mopjati. Molato a o ile go
 gola, ba swanetše go thōma ba o bolabola ka
 gae. Bjale ba khoro ba re, o ile a re ke-
 ng ka tše gae tša lena. E šu re bolabolê.
 Re no re go bōna a bolale mohu ke mo-
 ka ra mo tēma. Wena mmolai, motho yowe
 a hwilego, o mmolaetseng. A ka mmolaya

ka khōlē. Ke be ke lwa le makadikwa. Bjale o ile a mpjata ka legone. He una ke ile ka topa le -tapa. Ke ile ke mo pjaya ka lona, ke ge le feta lo pjaya mohu. Bjale wena o reng ka molato o we. Molato o we wa kotse, ke molato wa ka, bjale ka ge letapa le tšwile ka the-afeng tha ka.

7433 Thōgō ya motho e lefiwa ka thōgō ya motho. Khomo e lefa ke khomo. Bjale ba khorro ba re le swanetše go bolabola taba ka thegae tha lena. He ta re go bōna gore o wa gana, ya ba gona le boyago. Ke moka ba boela ka gae. Mantšu a a ka gōdimu ba ile ba šiya ba a bolabotše khorong. A ile a bolabola ke ba bo mohu.

7434 Modikong o ile a lefa molato ka more-di wa gwe. Khomo ya pōō mo ile ya bolaya e ngwe pōō, ba lefa ka yōna pōō e la. He ga e le ya tshadi ya bolaya e ngwe, ba lefa ka yōna tshadi e la. Bjale mabapi le batho, ngwana wa mothamkano a lefe molato. Molato o lifiwa ka ngwana wa ngwanenyana. O ile a dira bjale. Ke moka ba bo mohwedi ba amogela ngwanenyana. Heina la gwe

ba re ke mokhatšo. Ke moka molato wa mohu wa fêla. Mokhatšo o ile a tšeiwa.

7435 Ba ya go bega ba mošata go fêla ga molato. Ka moragô ga mo ba tšere mokhatšo, ba ba botša gore molato o fedilê, re nwešaneng meeti. Ke moka ba ya mošata. Ba ile ba ya ba tswere pudi. Re tšile mo bjale ka ge re ile ra ta ka molato o la wa polaô ya mohu modišê. Ka pudi e, re tšilo bega gore molato o fedilê. Modikong o lifile molato ka naha la tšou. Kho-
-ši ya re, ke taba e boše e we. Fêla le tšebe gore molato ke wa kotse. Jo we makholo wa lena, a mmolaya ka khôlê. Le ê le bonê taba e we. A ke re lehono ke makholo wa lena. Ba ile ba dumêla. Ke makholo wa lena, ka baka la kotse. Ke moka ba bula di fate ba boêla gae.

7436 Ba bo mohu Modišê ba ile ba nyala moradi wa bona. Ka moragô ga mo tšellô tša mmolaiwa tše fedilê, ba goma ba khobakana. Morêrô ke wa mabapi le moradi yo la wa go lefa lebita. Re ile ra ya khorong, go bega ba khoro mabapi le go fêla ga molato wa mohu. Khoši e ile ya re, molato ke wa kotse. Bjale

re swanetše go bolaya lentšū le la kotse. Ka gobane moradi yēna šo o wa tšeta. Go bolaya lentšū la kotse ke ge go ka diriwa bjang. Ke goya go nyala. Ke gona re ta ba go bakhonyana. Ba ile ba kwana. Ke moka ba ya gonyala. Dipelo tša batswadi ba mohlatsi tša thaba. Ke moka ya ba makholo, makhonyana. Molato wa fêla.

7437 Molaō wa molato wa kotse. Ke ōna molaō wa molato wa kotse. O tšepela ka mokhwa o we. Ke molaō wa bagolo-golo. Kharebe e lefa molato, ka morago ba goma ba nyala. Ke tšhupō ya gore molato ke wa kotse. Motho yo we o be a tša phakêla go dira kotse e we.

7438 Supulugane^a gobatša mathetše. Banna ba ke mphathō ka o thii. Ka nnete tšatši la madi a lehubale. Banna ba dutši morithing ba nwa bjala. ~~Banna~~ Ba nwi ba bjala ba na le magane. Banna ba we ba bedi, magane a bona e be e le a maeta. Ka moragonyana yo mongwe a re nna o be o tša whate. Yo la le yēna a re o be o tša whate. Banna ba bangwe ba re, lena magane a lena ke a pludi ng. Ba ēna, ba nyaka go katana. Bany-

ka
go ta bōna yo a ta lalago ke khane. Banna
ba bangwe, ba re le a bōna, le thōma di šele.
Ba bagolo a ba bapale. A ba ka ba nyuka go
ba thaeletša. Ke moka ba thōma go katana.

7439 Šupulugane a foša mathetše. Ba ile go
bōna gore a ba kwe, ke moka ba ba homolē-
la. Monna mo a na le maata, ge a kata yo mo-
ngwe, o mo foša kowa ke moka a šala a
eme. Wa bōna ba e wa dikhone ke gore ba le-
kana ka maata. O ile mo a mo fošetše, kha-
uthe o hwetsana letapa. Le ile la mo tšobola
thōgō. Madi a thōma go tšwa. Monna bōna o
ikhobatsitše. A re go yēna nnannase. Basadi
ba thōma gothēga. Mogobalwa a kwata a nya-
ka go lwa ntwa. Banna ba ile ba mo ganetša.
Ba re e be le bapala.

7440 Mathetše o dira molato. Banna ba ile
go mo ganetša a lephetša. Letapa e be le mo
gobatsitše kudu. Bošego a ka a robala. Mosadi
wa gwe, a re go yēna, o swanetše go ya ga
mogatša Šupulugane a yo go-ōka. Monna o ile
a o kwa mantšu a mosadi wa gwe. Ke moka
a romela Šupulugane thebaka. Thepela o mmo-
tša gore o mpolaitše. Ka goriale mo we ke

molato. Thebake the ile the fithetša mantšhi a we. O ile a mo fetola ka gore, e be re bapala le yo we mogwêra waka. O ile go wa ka re go yêna nannase. Bjale ke molato wa mo huta mang o we a o bolabolago.

7441 Taba e ile ya dulêla ke banna. Ka moragô ga mo a ôkwa gore monna a dumele molato, a dira gore banna ba khobakane. Le yêna šupugane o ile a tšwa le banna ba gabô. Ba bo mogobatsšwa ba ile ba re, madi a ile go falla. Ka goriale mo we ke molato. Ba la bare, molato o wa kwala le gore madi a ile. Bjale khakantšhane ke gore batho ba e be ba the lwe. Ba be ba lekana maata. Gore ke nnete e be ba the lwe o bi-le a ~~re mo nane~~ nannese. Rena a re bone molato.

7442 Mathetše a isa molato khorong ya ga Maru-mu. Ka moragô ga mo a bôna gore ba gana molato, a botša ba gabô. Ba ile ba mmotša gore a ise molato khorong. O ta ya a la the ke bona ba khoro. Ba khoro ba ile ba amogêla molato. Ba mmotša letšatši le we a swanetšego go boya ka lona. Ke moka ba roma motho wa go tšibša

Supulugane. Morumiwa o ile a ya go mo
tibisā.

7443 Letšatši la kaṭholo. Ka lona letša-
tši le la ba khoro ba go ba botša gore ba
ṭe ka lona, ba ile ba gaṭhana. Mogobatsiwa
a re, nna ke gobatsitiwe ke yēna monna
yo. Bjale a nyake go bōna gore o nkhoba-
tsitse. Supulugane a laudisa ka mokhwa
o we gwa go thōmēga ka gona go fi-
thela mo a ṭa gobala. Dithatse le tso-
na tša laudisa ka ōna mokhwa o la
ba go ba khala ka gōna. Ka moragō ga
mo a bone gore o mo gobatsitse, o ile a
re nannase. Ra ba botša gore bōnang
re le butsiṣe gore ba bagolo a ba bapa-
le.

7444 Ditaba tša badisana a di šadiwi mo-
ragō. Goriale ke ba khoro. A ra ṭeba go-
re taba e ka mokhwa o. Ke nnete e be
le bapala. Ke ba nhoru ba butsiṣa mogoba-
tšwa. O ile a re e, fela o nkhobatsitse.
O wa bōna, re dutši mo, re re mothomo-
ng ke taba. Medirō ya rena ka moka e
eme ka baka la go. Rena a re bone

taba. Wena thepela o gapa pudi o tse o tswa-
llê khoro. Madi ôna re a tseba gore a ile. Fêla
a papadi ya ba bagolo, a re a sale moragô.
Monna o ile a tsema pudi a ya a tswalla
khoro ka yôna. He moka molato wa fêla o
ta mo we. Mafello.

7445 Melato ya dihotse tša^{ba} bannyana. Dipa-
padi di bapala ke bona. Dipapadi tša ba
bannyana ke tše dintši. Dipapadi ka metha
di fêla di thagiša kotse. Bjale dihotse tše
we di thagišago ke bana, ka moka ga tšona
banna ba di dula gôdimu ka maragô. Ke
ba khale ba we. Ba bosweng bjona, ba êta
ke dinamagadi pele. Ka baka le we me-
lato ya dihotse ga e gona. Ba nyaka di-
tefa fêla.

7446 Matšutšubele a pjaša Kholane ka le-
tapa. Go be gona le khomo e ngwe ba re ke
mangwedi. Khomo e we ba re e be e utswa
kudu. Bjale o ile a e foša ka letapa. Le-
tapa le ile la e tiya le naka. La goma
la ya la pjaša Kholane la mo katêla fa-
the. Madi a thôma go tšwa ka maata.

Mmele wa gwe o ile wa hubala ka madi. Ba ile ba mo etetša go mo fithiša gae.

7447 Ba bagolo ba ile ba makala ge ba bōna madi. Ngwana yo le mo dileng. Ke moka ba thōma go ba anegêla ka mokhwa o we ba ilego ba dira ka ôna. Ba ile ba homola. Batwadi ba Matsutšubele ba romêla thebaka tha goya go rapêla. Mmago mogobatswa a re yo waka ngwana o wa lifiwa. Bjale monna a fetola thebaka ka gore thepela o ba botša gore molato a o gona. Ke medirō ya bana re ka the ke ra e khōna. Ke gona a mo khatša ka khōlē. E no ba kotse. Ke moka molato wa fêla o e ta mowe. mafellō.

7448 Mosapalome o ile a wiša Khoma ka thelempu. Tēlempu ke papadi ya bathankana. Ba gokella mpa gōdimu ga thethare. Ba e gokella ka mo le kamo kamo. Bjale mothelempuwa a dula gōdimu ga thelempu ka maragō, a nama maoto. Ka diata a twara mpa kamo le kamo. Bjale yo mongwe a twara mpa a e kharametša. Ke gona ba raloka. Go swanetše go lapa mokha-

rametši. Ge mothelempuwa a ka o kwa le-
ntšikwe, a re, lefhetša. O mo fa maata a ^{gore}
a nape a kharametša.

7449 Khomo o ile a wa a tšobola ke letapa
phateng. Matsogo a ~~the~~ Khomo a ile a lapa go
twara thelempu. Bjale a botša makharametši
gore ke lapile. Makharametši o ile a tšwela
pele le go kharametša. Ke moka a wa. Bora-
thana ke bogolê, ba thôma go thêga. Mothe-
lempuwa a thôma go lla. Ba ile mo ba re ke
a lebella ba bôna madi a mo thibile mathô
a bile a êla le mmele wa gwe. Ke gona ba
bôna gore o gobetsê. Mothanka o ile a lla
a e ya ka gae.

7450 Batswadi ba bôna ngwana a e tšwa a
hubellane. Ba ile ba butšiša ngwana wa
bona. O ile a ba botša ka makhwa o we
ba go ba ba diva ka ôna. Mmagô ngwana a
ya a bitša batswadi ba morapalomê gore ba
tê ba bônê. Ba ile ba a ta. Ba hwetsana
ngwana a tha hubellane ka madi. Ba mmu-
tšiša. O ile a ba botša bjale ka ge a bu-
tšitše batswadi ba gwe. Ke moka ba re
re di bone. Ke moka ba goma ba bo-

êla ka gae.

7451 Batwadi ba mosapalome ba romêla thebaka. Pele ga go romêla thebaka ba ile ba butšiša morwa wa bona. Ba ile ba gorōša dikhomo, ke moka ba diṭhaṭhêla. Ba ile ba bitšīwa badiši, ba ṭa. Banna ke ge ba duletšē mollō khorong. Moṭhegare le ile la bōnang. Ba laudīša ka ôna mōkhwa o la mogobalwa a la-udīšitšego ka ôna. Ba ile ba twara mosapalomê ba mo tiya pele ga bathankana. Ba dutši ba mmotša gore wa o hwa yo mongwe a re ke lapile, ke nnete o lapile. Ke moka badiši ka moka ba ukwile. Thebaka the ile ṭhaya. Mmago ngwana a re yo waka ngwana o wa li-fiwa. Monna o ile a fetola thebaka. Thepela o ba botša dipapadi tša bana re ka the ke ra êlêlana natišo. Ke gore molato a o gona. Ke moka taba ya fêla.

7452 Tša pakaeno dipapadi tša bana ke molato. Ga gona kotse. Ngwana a gobatša yo mongwe ka phōšō, ke moka ba dira molato. Theema the re tša êta ke nama-gadi pele go ya leopeng ke ga tšona.

Basadi o ka no bōna ba elwa, ba lwešantšha ke bana. Ngwana yo mongwe a tiya yo mongwe a lla. Ke moka mmagwe o mo tiella. Bjale yo la le yēna o thōma go lla. Ke moka golwa ba bagolo bakeng tša ba bannyana. Molaō wa basadi o bjale.

7453 Motseri o ile a pjaša Kadikwane ka khwele. (Khopi) Khopi ke papadi ya badiša e kholo. Ba thōma ka go fudiša dihhomo, ge merithi e sokologēla bothabatsiši, ke moka di fudišwa di libile tše kantseng. Ke moka ba thōma go tiya khopi. Bjale o ile mo are o tiya khopi, a tiya Kadikwane ka mokgwele. Mokgwele goba mokhwele ke dipathe tše we ba tiyago khopi ka tšona. O ile a mo tiya kokoilane.

7454 Ba ile ba mopepula ge ba ya gae. O be a šitwa le go ēma. Kokoilane ke le šupō la khura mo go gathanugo leoto le potane. Ka morwana la tšoga le rurugile. Batswadi ba mogobatiwa ba romēla tšebaka. Thepela o ba botše, ngwana wa bona o gobatšitše ngwana wa rena. Thebaka tše ile tša ba botša. Le bona ba butšiša ngwa-

K34/82

na wa bona. O ile a dumêla gore ke nne-
te ke ile ka mo tiya ka mokhuele ke re ke tiya
khopi. Ke ile ka re unannase. Bjale a re ga
gona tuba.

7455 Ba šala ba roma tša bona tšebaka. Ba
re go tšebaka tša go tša go tiegetšā molato,
re di hwile. Ke moka a goma. A ya a ba
botšā gore bare ba di hwile. Ke moka ba
šala ba roma tša bona tše-baka. Thepela
o re rapella ngwana wa rena o go batši-
tše ngwana wa bona. Tšebaka tše ile tša
ya. Ke moka moradi a re ke molato, ba
wanetše go lefa ngwana wa ka. Monna
le yēna a ēma kowa lentšung la moradi.
Tša goma tša ya tša ba botšā gore bare
re molato.

7456 Gae a gona lebelō. Monna a bitša
banna ba gabō, a tša a ba bega molato o
we o dirilego ke morwa wa gwe. Bjale ba-
na ba ile bare, di a o kwala. Ngwana a
nopjata ka khōlē. Ke tšona tša pakaeno. Kha-
le e be e le kotse. Lefa molato o we. Mo-
gošo-golo go mongwe o ile a re gae ga go-
na lebelō. Molato o we wa kotse o ile wa

lifiwa ka dipudi tše tharo. Ke moka kotse e la ya bana ya tšentšha ditopō go ba bagolo. Bona ba ile ba tswarêlana. Ha gobane mola a be a mo pjañiê ka khôlē wha be ba ile ba lwa. Ha moragō ga mo ba lwele ke moka ba lefêlane. mafello.

7457 Masepa ka a tšhaba Makaše ka lekhai. Ke papadi e ngwe ya bathankana. Ba tinema thogo. Ba bitšha matshema mahula. Bjale yo mongwe le yo mongwe o na le lekhai la gwe. Ke moka ba re mokurete. Ke moka yo mongwe le yo mongwe o tšhaba mahula a la. Ke dikkhomo bjale. Ke gore mongwe le mongwe, o tšhaba a gwe. Ke moka a bitšhiwa dikkhomo. Mongwe le mongwe o na le dikkhomo tšha gwe. Bjale ba ile batha tšhaba mahula ke moka lekhai la mathepa la tšhaba makaše.

7458 Batswadi ba Makaše ba ile ba lifiša batswadi ba Mathepa. Ba ile mo ba yo fitšha gae, ke moka batswadi ba mogobadi ba dira molato. Le bona a ba ka ba gana molato. Ba ile ba lefa molato. Molato o ile wa lifiwa ka khomo. Ke moka molato wa bona wa fêla o e ta mo we. Mafello a

taba.

S. 4(f): Medirô e mebe.

7459 Medirô e mebe a e nyukege. Ge motho a ka hwetšwa a dira medirô ya go fapana le mediro ya batho, motho yo we o be iwa molato. Gantši ba fêla ba e dula gôdimu ka maragô. Ke ba the lapa ba we ba e dulago gôdimu ka maragô. Bjala a bo na thopa, bo bjale ka mosadi. Mosadi o wa uta, fêla mothang o mo tiyago, mang le mang o ta di kwa. Ge modiri wa molato a ka hwa, ke moka o hwile le molato wa gwe. Moja-lefa ba ka theke ba khôna go šala ba mo rera. Ke theema the tha go bipa dibi: The pipimpi re a pa khôrômêla, ge e le khuta marama re hwa nayô.

7460 Moteng wa ga masete go kile gwa ba le taba mpe. Go be gona le monna yo mongwe ba re ke mohomêla. Monna yo o ile a dira taba ya dithong kudu. O ile a hwetšana moredi wa gwe a tagilwe ke bjala. Ke moka a fitha a mo robala ka the nthago. Ba na ba mmôna. Monna wa mosadi o wetše kwale ga mosadi. O nyaka go mmulêla ntô

gore a mo robadiše. Ka gobane mosadi yo we wa gwe o be a na le bolwetši bja mokotogane. Ge a fitša a hwetšana bothola bjo we. Monna o ile a gakanêga. Modiri wa dibi a thoma go tšhaba.

7461 Nhabe o bolae. O ile a leha go tsoša mosadi, a hwetšana gore la go tsoa a le gona. Modira dibi o ile mo a tšhaba a šiya katiba ya makhopa wa dipela. Ka morwana a tsoa a botša banna ba gabô taba e. Banna ba ile ba inamêla fašhe. Mosadi a ba ka ba mmošša. Bjale ba re ke bothola, a še taba e we e swanetšego go kwiwa ke batho. Nhabe o re go mo hwetšana o diyo bolaya. Ke moka taba ya fêla e ša mo we. Ba ile ba e dula gôdimus ka maragô.

7462 Mosadi wa Mokomêla o ile a phatlatša taba. Monna o ile a tiya mosadi gare ga batho. Go be go nwiwa bjale. Bjale a re npolae npha teng. Mpha a e na khoitšedi goba moredi wa yôna. O fora ke go robala le moredi wa go. Monna a thôma go ba le dišhong, ke moka a togêla mosadi. Ke ya go le bjale bakhonyana ba ile ba fo dula

taba godimo gôdimu. Mafello a taba ya ba dithailo.

7463 Molau o ile a twariwa a robala pōhōlō. Monna yo go kwagala gore ke modirō wa gwe. Ba gabō e be ba dula ba mo hwetsana. Bjale ba mo khala ka thephiring. Mosadi wa gwe o be a tha di tebe. O togela mosadi ka ntong a eya ka šaheng la dipokolo. Bjale ka tsatsi le lengwe a etela mmotong wa matapaneng. Khanthe ge dipokolo di namelana peelo ya gwe e ya pelenkwela. Go nwewa bjale ga go motho yo a thōhōmelago. Ge dipokolo di tšhirēla le yēna a di sala moragō. Ba gopola gore o a e thoma. Ba bōna badiši ba boya. Ba re motho yo mongwe o tēma pokolo. Ge ba eya ba hwetsana a šoma.

7464 O ile go ba bōna a tšhaba. Ke moka a napa a e ya ga gabō mohume. Banna ba goma ba boela bjale. Ba ile ba tšeya magane ka yēna. Mang le mang o ile a kwa. Magane a bona, ke ya gore motho wa mohuta o la, o ka dira bjang ka yēna. Ba hwetsana gore phōšō o nayō, ka gobane o thodiša dilo. Fela o ta no wela

ke phoko. Ka mnete phoko e ile ya mo wê-
la. Di ile tša tšena di tšebeng tša moradi wa
gwe. O ile a napa a mo thala. Le yēna a
ka a fetša thelemō, o ile a hwa. Ke mo-
ka taba ya bo thola bja gwe ya fēla.

Temana ya 13: Ke hobakanyo ya ditha-

pho...

7465 Dithapō ke dilo tše ditha lewego. Dilo tše
di lewego di bj bitšwa mothahu. Mahu a nyarēla
ka malwetši. Gona le malwetši a mabedi a we
a boifisago, ke malwetši a a fetelago motho-
ng. Malwetši a we ke a: Ntšerē le lepēra.

7466 Malwetši a a ngodilwego ka mo gōdimu,
a ilana le ba boleloko la mahu. Ke gore ke ma-
lwetši a a fetelago. Ka baka le we, ge motho
a ka hwa ka bolwetši bja mohuta o mongwe
bja malwetši a la a ka gōdimu, e be ba mmo-
loka le dithapō tša gwe ka moka ga tšona.
Dilo tše we ba mmolokago natšo, ke dilo tše a
go ba a dinyaka kudhi. Tše we a goba a
di sumisa ge bolwetši bo mo tware. Tše
a go ba a dingalebitšie tšona ba ka di bolo-
ka.

7467 Mehuta ya dithapō le mohlwa wa tshello.
 Ge motho a ka hwa ka malwetši a we a go
 boifiša, a ba ile bjale ka motho yo a ilego a
 hwa ka maletši a mangwe. Maletši a mangwe ba
 lla, mekhoši ya tshello ya kwala. Bjale wa go-
 hwa ka malwetši a we a ba ile ka mekhoši,
 ba ilêla dipeelong. Ke yōna phapano ya tshello
 tsha mo motho a ile a hwa ka lehu la bolwetši-
 lwetši. Ba tšhapa gore ge ba ka lla, bolwetši
 bo ka fetêla yo mongwe. Dithapō tše bjale ka
marumu, dikōtsê, borwa le mesebe, dilêpê, bo-
magagane, dipetwana, melamo le mapara, mori-
fi goba mabeya a go tšhapêla, megopo, dipona,
Lwala la go šila dithare, Lwala la motšoko,
dibjana tša go jêla go tšona.

7468 Molaō wa go okiwa ge motho a babja ke bo-
 lwetši bja go boifiša. Ge ba bōna gore bolwe-
 tši bo gudilê, ba mo agêla le-kuba kantê
 ga legora. Ke moka ba mo ška a dutši ka
 mo we leubeng. O škiwa ke motho wa šiši.
 Ka lebaka le we ba mo škago ka lona, ga
 go motho yo we a nyakago go mmamatamêla. Khwa-
 ra e no rwala ke yēna mooki. Mothang a
 hwago ke moka ba mmoloka le dithapō

tša gwe ka moka. Ge e le moradi, ke moka ba mmoloka ka gare ga nto ya gwe. Ke moka ba khiêla nto. Banna ba bangwe le bona ba na le dintso tša bona, le bona ba ba bolokêla ka gare ga dintso tša bona gammôgô le dithapô tša bona.

7469 Bolwetši bo fetêla fêla ba leloko la bo mohu. Ba maloko a šele a bo ba fetele. Le ga go le bjale dipeelo tša batho, di gopola gore le bona bo ka ba abêla. Ga gona le motho yo a tša tšhabego, o no khêtha the thengwe tša dithapô. Tše ba bônago gore di a ratêga ke moka ba di beela go šele. Ga gona ngwana yo we a swanetšego go di šumiša goba go di twarella. Ngaka e ta fitša ya di foka. Ke moka ~~ba~~ we ba nyakago go di tšeya ba khôna ba di tšeya.

7470 Dithapô tše we di šetšego di ngodiwê ka mo gôdimu, gona le tše dingwe tše we mohu a yago a di gopola. Ke lebaka la mo yo mongwe a babja. Ka baka le we, dithapô a di no tšeiwa ke motho wa theko. Go tšeya fêla ba we e lego mašakha. Ka gobane morithi wa mohu mo dile wa the

gopola, ba ʔa phakisa ba ʔhe hwetšana.
Motšii wa ʔhōna, a ka fa ba fa, kudu o swane-
tše go ba fa ʔhe sele, ʔha go tswana le ʔhe
la a go tšeya.

7471 Dithapō tša go beiwa gōdimu ga lebita
la mohu. Go bolwabolwa ka mabapi le tša mohu
yo a ilego a hwa ka bolwetši bjo bo boifišang.
Ke tše we mohu a goba a ahi nyaka kudu, a
bile a di šumisa. Tšona mothang a hwago,
ge ba mo iša lebiteng, ba mo iša natšo. Di-
kobō ba di beya ka gare ga lebita. Ke moka
ka moragō ga mo ba phušeletšitše, ba beya
dithapō tše dingwe ka mathagong, tše dingwe
ka mathakoring. Ke moka ba di ʔogela di le
gōdimu ga lebita.

7472 Patsi o ile a hwa ka bolwetši bja Lephêra.
O be a na le basadi ba banê. Basadi ba dintso
tše dikholo ba ile ba tšhaba go ōka molwetši.
O ile a ōka ke wa ino e nyana. Mosadi wa
batho o ile a khōṭa thankha. Monna yo e be e
le nyaka. Khanthe o wa ba bōna gore ba moka-
pa a magoto ba mo šišingwa. O ile a hwêla ma-
trogong ga mosadi yo mo nyana. Ngwana wa ba-
tho o be a šetše a o tilê, a otšā ke peelo.

Ka gobane ka lebaka mo a ka re a tšha ja
tša go ja a gopola, o be a tšatša. Ke moka
tšatši lewe o tša tšhwa le tšala.

7473 Ba iša mohu ba-dimung. O ile a mo la-
ella dilo ka moka tša bongaka. Moradi o ile a re
ke tšhaba leabêla. A re o wa o kwa mo-gatšaka,
ga gona le leabêla, ke moka le go abetše. Ke
wena yo we o n̄thapišago. Bjale keng tše we o tša
tšhabago. Moradi o ile a o kwa mantšū a monna
wa gwe. Ke moka a boloka dilo tše we, a ilego
a fiwa ke mohu. Dikobō tša gwe tša mo tšhega-
re le tša bošego, le patši, le jase le katiba
ya gwe ya nkwe gammōgō le legogō le a go
ba ala ba ile ba mmoloka natšo ka le biteng.

7474 Ba ile ba mo felegetōa ka nku. Batho ba
bantši a ba ka ba ja nama ya nku. Ge ba
bōna nama ya yōna, ba gopola bolwetši bja mo-
hu. Ba bōna e ke ge ba ka ja nama ya yōna
e ke bolwetši bo ka ba fetela. Ba be ba e tšwa
ba rwele dithapō tše dingwe. Dithapō tše bjale
ka tše: letšepa, mapara, dithoko tše motšoko, The-
lêpê, mefaka, pitsana ya go šila dithare, dibja-
na tše a go ba a jêla go tšona, molokwa wa le-
bake, mokhabō wa maetê ke di lwana di lwa-

na tše dingwe. Ba ile ba di beya gōdimu ga lebita. Ke moka ba di tšogela.

7475 Ba ile ba ^ēbajala ka gae. Ba thōma go lla tšhello tša mohu ka dipeelo. A gona motho yo we a swanetšego go rothiša mogōkhō. Dithapō tše di rategago kudu ba ile ba di twallēla ka ntong ya gwe ya bongaka. O be a na le mpja ya gwe, mpja e we o be a e retše leina la molomo-moso. E be e le tše thunya yōna mong ka nōši. O be a e nyaka kudu. The tšhengwe le tše tšhengwe the we a jago, o be a e ja nayō. Rangwane wa mohu, a re e swanetše go bolaiwa. Ba ile ba mo ganetša. Ba re molaš ke go e fa motho yo a e nyakago. Ke moka a re yo a nyakago mpja e, a ka e khoka a tšoga nayō ganabjale. Maperemiše o ile a e tšeya.

7476 Bjala bja meririya pele. Dithapō ka moka tša go šiya ke mohu, ba ile ba ~~di~~ dintše - tša khakala. Monna wa ngaka o ile a di foka. Ke dithapō tše di nyakegago kudu. Dithapō tše bjale ka: marumu, dikotše, borwa le mesebe, dilepē, Bomagagane, dipetwana, molamole dikhafa. Ke tšona dithapō tše we tša go ba di swanetše go topa ke borwa ba

gwe ka moragô ga mo ngaka e di fukile. Bjale ba ile ba šitwa go di topa bjale ka ge molao o tša dumele. Baratho ba mohu ba ile ba tšhaba go di boloka ka mantong a bona.

7477 Maseledi a tšona ba ile ba goma ba ya ba beya gôdimu ga lebita. Malome wa mohu, o ile a tšeya lerumu, kotse, borwa le mesebe ka moka, magagane, petwana, le lwala la go šila motšoko. A re moja-lefa o tša tša ka mofa dilo tša go swana le tše ke di tšerego tše. Khadi ya re ka moka tše we di šetšego di swanetše go boela le biteng. Batho ba šele ge ba di nyaka, diata a di fapane. Ba bangwe ba ile ba di tšeya, ke moka ba tšeya tša bona tša tša tšiba tšela. Ke moka maseledi ba iša le biteng.

7478 Letsatši la tšhobošo. Ka letsatši la tšhobošo, ba šupa Mokoma go ba moja-lefa. Ba leloko ba ile ba ba thibela go tšena ka dintong tša go šiya ke mohu. Ditšhila ka moka di swanetše go utšha ke batho ba šele ge yo mongwe wa leloko la bo mohu a ka tšena, a ka rwala boamo. Pôkôlo e we a go ba a e namela, ba ile ba e rekišanya

le e ngwe. Dipona le tšona ba ile ba di rekisanya le tše dingwe. Le dimkhō tša mabjala tše we di ilego tša rēka ke yēna. Ke dipitšā tše pedi. Pitšā e ngwe o be a e retšē leina la tataka-dinti. Le tšona ba ile ba di rekisanya. Dikhomo a ba ka ba di gopola ka gobane o be a di fišitše.

7479 Meropa le mathotse le tše dingwē. Meropa ba ile ba rekisana le meropa ya maforwane le mathatala goba matšomana. mathotse, ditšhela, Ba ile ba di beya gōdimu ga lebita. mateya-ne gammōgō le diṭhamō tša koša ya malopō ba ile ba di fakhēla ka gare ga lebita. Ke moka diṭhapō tša mohu di ile tša tšhepela ka mokhwa o we. Bongaka bo ile bja feta ~~le~~ mosadi wa ntō e nyana. mafello a taba.

7480 Rakhholokwana khoši ya makhutšwi. O ile a hwa ka bolwetši bja lephēra. Ke yēna ba malapa a magolo ba ile ba mo šišingwa. O ile a tšhōmēla ke mosadi wa ntō e nyana. Leina la mooki ke mantriāna. O be a dula le molwetši kante ga legora. Fēla yēna o ile a šiya lentšu pele ga lehu la gwe.

O ile a re ka baka la go the nyake diata tša ka, bogoži bjaka ke ta bo fa mantwana e khorong. Ke lona lentšu le we a go le bola bola pele ga lehu la gwe.

7481 Mohu o ile a hwêla matsogong a Mantsana. Ke yêna yo we a go ba tšabêla mokoši. Ke moka ba ya ba boloka mohu. A baka ba thôma ba mmeya ka ntong bjale ka magoži a mangwe. O ile a robala bošego ka bothii, ka motswana ba tloga ba mo isa mabiteng. Khoši ke letala, a hwa o fetša matsatši a mantši a le gōdimu ga borala. Ka fathe ga borala ba beya ma-êta. Makhura a gwe a swanetše go rothêla ka maeteng. Bjale a baka ba dira bjale ka gobane bolwetši bjo we a hwilego ka bjona e be bo boifiša.

7482 Dithapô ka moka tše we a go ba a dula natšo di ile tša ya le mohu lebiteng. Mantsana o ile a mo fa manaka a pula. A mo laella ka mokošwa o a šumišwago ka gona. O the ke wa šala wa ba fa. Ka khorong go ile gwa šala komana le dithitimetšo. Thefoka le manaka o filê mooki. Dikhomo le dipudi ka moka diruiwa tša gwe, ba ile ba di tša, ba ya ba

di fisša.

7483 Mantsiana o gana le thefoka gammôgô le manaka a pula. Ka tsatši la gor šupiwa ga moja-lefa. Ba ile ba šupa Thekhalabjana. Ke ngwana wa ntō ya bo bedi. Ngwana wa ntō e kholo ba ile ba mmolaya ka kofi. Ba ile ba mmolaya ka baka la gore mmagwe o ile a tšwa a mo pheputšē mo a e tša bogadi. O ile a šiya morwa wa gwe. Keina la morwa ba re ke maphampha. Bjale gwa ba mpherefere. Mantsiana a re nka be nka le fa, mola e be khoši e le maphampha. Bolwetši bjo we bja go boifišša bja diva gore dikhorō di be pedi. Dithapō ka moka di ile le mong wa tšona. Mantsiana a šala a neša pula. Batho ka moka ba mo nyaka. Moja-lefa a šala a lebane le komana fēla. mafellō.

7484 Letšheke O ile a hwa ka bolwetši-lwetši. O ile a šiya dintō tše pedi. Dithapō tša gwe ka moka ga tšona di ile tša khobakanywa ka ntong ya gwe. Ntwana e we, e be e le ntwana ya gwe ya dikhare. Basadi ba ile ba khōna go bōta. Ka moragō ga mo ba e feditšē ke moka a ba thibēla go tēna. Go fēla

le godila e be e le modirō wa banenyana. Ge ngwanenyana a ka bōna khwedi, o gotše, a swanēla go tēna ka ntwaneng ya dithare ka baka la gore a ka khumisa dithare.

7485 Dithapō tše dingwe ba ile ba di beya gōdimu ga lebita. Kobō ya bošego e we a go ba a e apara bolwetsing bja gwe, ba ile ba mmo-
loha nayō. Le dikobō tše a go ba a di apere. Legogō le we a goba a robala gōdimu ga lona, ba ile ba le beya le dithapō. Leme-
ko, mphaka, magagane, thoko ya motšoko,
lepara, petwana le molōkwa ba ile ba di beya gōdimu ga lebita la gwe. Le pitsana e ba go ba ba e bitša madiphithō. Ba ile ba e be-
ya ka mathogong a lebita la gwe. O be a e nyaka kudu pitsana e we. Ba di beya gōdimu ga lebita la gwe, ka baka la gore a tšeke a belaēla.

7486 Go fukiwa ga dithapō. Bjale ka ge go ti-
biwa gore bathologadi ba gōga ke ngaka kanto-
ng, ke moka a ba a peša dithamō tša bohmedi
(tša lehu.) Dithapō ka moka ga tšona dikhoba-
kantšwe. Ga go ngwana wa moho yo we a swa-
netšego go di twarella. Rangwane wa moho

goba ramogolo, ke bona ba we ba swanets'ego go di thōkōmēla. Thōkōmēlō ya tšona ke go no fēla ba di lebella gore tša the ke tša lewa ke mothwa. Ngaka e la ya go gōga bathologa-di e ta goma ya boya. O tlo foka dithapō tša go šiya ke mohu ka moka.

7487 Gona le dithapō tše we di rategago. Dithapō tše we tša go ratega, ke tše di lebanego moja-lefa. Ka moragō ga mo ngaka e fukile ke moka ba di khetha ba di beela go šele. Dithapō tša go sala, tšona yo mongwe le yo mongwe o swanetše go tšeya the we a the nyakago. Kha-di, baratho ba mohu, bo malome wa mohu gammōgō le barwa ba mohu le baredi ba khetha tša bona ba yo llēla gona.

7488 Dithêbêlê tša dithara, manakana gammōgō le medi ba di beya lapeng. Le tšona di ile tša fukiwa ke monna wa ngaka. Tše ke dithare, le tšona yo mongwe le yo mongwe o swanetše go tšeya. Bjale motho a ke a diyo nyaka go khatšiša mathō a batho. Motho o topa the we a tēbago modirō wa tšona. Ba we ba ilego ba laella ke mohu, ba topa tše we ba di tēbago. Mañaledi a tšona gammōgō le medi ba ile ba

ya ba di beya gōdimu ga lebita. A ba swanê-
la go di laṭha, ke tswanêlō ya gore tšō beiwa
gōdimu ga lebita. Ga gona le the we a the be-
laêlago gore the šumišwê, yēna mong o ṭa fa
ngwana yo we a mo nyakago.

7489 Khomo ya moṭe. Go be gona le khomo ya
moṭe. Leina la yōna ba re ke Pamosa. Khomo
e we o be a e beile go ba mong wa moṭe. Ke
mpja ya gwe. Ge a ka o kwa e lla bošego le
mpja e gobola gona le mokhwa ka gare ga
moṭe. A ka a ba ṭhalošetša mabapi le khomo
gammōgō le mpja e we. Mpja yōna o ile go kwa
ba e fa motho o šele. Khomo a ba ka ba mo-
loka ka yōna.

7490 Pamosa e ile ya di ra mokhwa bošegong.
Ba ile ba lla ṭhello ṭha moku ṭha fêla. Baba
ba šupa ḏekhowa go ba moja-lefa. Khomo
ya thōma go lala e lla. A ba ka ba šala
mollō wa khomo moragō. Bjale ya thōma go bu-
lêla dikhomo ka moka ka šakeng. Dipheka
di alla, dikhomo di a tšwa. Ke mmago moja-
lefa o botša morwa wa gwe. Ge a troga a re
o ya go di thiba, ke moka di tšhaba ka mabelō,
di tšhabêla ka badimung. Ke moka a goma

a boêla ka ntong go robala. Ka moswana o hwetsana di-pheka di dutši ga botše bjale ka ge nke e be go bula motho.

7491 Pamosa e belaêlwa ke mohl. Mmago moja-lefa, a botša morwa wa gwe gore o monna, monna o wa the thalefela. O swanetše go tšama o kwa gore molato wa dikhomo keng. O ile a o kwa mmagwe. Ke moka a tšama a o kwa. Ditaola di ile tša mmotša gore khomo ke mong wa motše. Bjale mong wa yōna o hwile, o wa e belaêla, o re nka be le mmoloke ka yōna Maforo le swanetše go a twalla le dirê a lena a maswa. Le molomo wa šaka la dikhomo le swanetše go dira o moswa. Thepelang lo dira ka mokhwa o we.

7492 Lekhowa a dira ka mokhwa wa taêlō ya ngaka. O ile go fitša gae a botša mmagwe ka mokhwa o we monna wa ngaka a go mmotša ka gona. Ke moka a bitša ba gabō, a ba botša mokhwa wa khomo le ka mokhwa o we monna wa ngaka a ilego a bolabola ka gona. Ba re ke nnete go swanetšwe go diriswa ka mokhwa o we. Ke moka ba tlogela badimu le khomo, ba ya ba mmege. Ke moka

K34/82

ba bolaya khomo. Ka moragô ga mo ba feditše modirô wa ka badimung, ba goma ba boêla ga-e. Ke moka ba fitha ba dira maforo a maswa le molomo o moswa. Ba ile ba hwetsana boroko gammôgô le dikhomo. Moya wa mahu o robe-tše. mafellô a taba.

7493 Bolwetši bja Ntêrê. Bolwetši bjo bo a bo-ifiša. Ke mefuta e mmedi ya dintêrê: Madi a basadi a dira gore motho a be le Ntêrê. Ntêre ya bo bedi ke ya go lishiwa. Bjale malwetši a we motho o hwa a thakile. mooki wa go ôka motho yo a babjago ke bolwetši bjo, o khotla thankha. Ke yêna motho wa go tšêna ke bolwetši bjo o swanetše go ntshiwa ka gare ga lagora. Ba swanetše go thōkōmē-kudu gore bana ba gwe ba tše ke ba tswarêla dilo tša gwe. Ka go tšaba gore bo ka ba abêla.

7494 Mokhapja o ile a hwa ka bolwetši bja Ntêrê. Mosadi yo o be a tše na nywana. Monna wa gwe o ile a hwa pele. Bjale ge go nyakishiwa gore ge mosadi a tswara ke bolwetši bja ntêrê bo ile bja mo tšêna ka mokhuwa mang. Dikhopolo tša bona tša re o lishiwe.

Ba ba ka nyaka go thōmana maloi. Bjale khaitšedi ya molwetši, a re ge e le go bolawe o bolawile. Ke khopela mong wa mōte gore ro tšama re o kwa gore lehu le le tene bjang mo molwetšing.

7495 Mathule ke rangwane. Ka gobane mogolo o ile go hwa ya ba yēna yo we a šalago a lebelešē mōte. O ile a ya le we we thebara tha gwe. Ditaola di ile tša ba botša ka mokhwa o we a hwetšanego bolwetši ka gona. Papagwe molwetši o ile a hwa ka bolwetši bja ntērē. Ke ge molwetši e thale ngwanenyana. Ba ile ge ba bagolo ba ile mašemong, a bitša ngwana. O ile a ya, a re a mo neetše meeti a go nwa. O ile a mo fa. Ke moka a nwa, a goma a mo fa thegō a the beya. Ga gona moloi yo we a moloilego. Bolwetši o fetetšitše ke moku papagwe. Ke moka ngaka ya fetša taudišo ya bolwetši.

7496 Kutupu o ile a butšiša mmagwe. Ke yēna khaitšedi ya mokhapja. O ile go fitša gae, a laudiša ka mokhwa o we monna wa ngaka a ilego a ba botša ka gona. Mmagwe o ile a dumela gore ke nnete papago o hwile ka lehu le we. Ngwana o hile a mo fa meeti. O ile a mo fa ka gobane mo re boya mašemong re

ile ra kwa gore o ile a mmitšā, ke moka a ya.
Re o kwa ka bana ba we a go ba a le nabō.

7497 Mafellō a bolwetši bja ntere ke lehu. O ile
a e bolla kōma ya go rwešwa ke papagwe. Ma-
fellō a hwa. Dithapō tša gwe ka moka ba di
khobakantšha. Dihobō tša gwe ba ile ba mmolo-
ka natšo gammōgō le dipeta le maseka. Hebi-
ta la gwe le ile la ba ka ntong ya gwe. Nto
ya napa ya tswallwa ka lešāša la mohlale.
Dikhana le dipitšā tša gwe ba ile ba dipjate-
la gōdimu ga le bita la gwe. Magogō a gwe
a we a go ba 'ala a ile a tšhubiwa ka mollō.
A go anēga maupi le lehudi di ile tša tšeya ke
khadi. Mafethō le mahō ba ile ba a beya gōdi-
mu ga le bita. Lwala le ditšhilo tša tšeya ke
mogadibō wa gwe. Mafello.

~~Malat~~

7498 Malatši o ile a hwa ka bolwetši bja ntērē.
Motho mo a babja, a ba folebella ka mathō
aowa ba tšama ba mo nyakella metantane.
Ngaka le yōna e ka tšeke ya go fa metantane
ka nte le go tšholla dithako. Dithako ke tšona
tše we dikhōnago go tšhaloša bolwetši bja mma-
bji. Di ile tša ba tšhalošetša gore tše-huba

tha gwe ke tha metšwarêlô. O file ke moradi wa gwe wa mmina tou. O be a nyaka gore monna a mo rate.

7499 Malatši o ile ka bulukhiwa le diṭhapô tša gwe. Bolwetši bjo we ge bo tene motho, o no ba a tēba gore ke moka ke laka. Pele ga lehu la gwe ba ile ba mo ntšha ka gare ga motē, ke moka ba ya ba ~~mo~~ mo agēla lekuba ka moragô ga le gora. O ile a hwēla ka mo we lekubeng. Dibjana tše we a go ba a jēla go tšona, gammōgō le dikobō tšewe a go ba a di apara, di ile tša išwa lebiteng le mohu. A be a le nonyana mmeta-beti. Dilo tše we a go ba a bēta ka tšona, le tšona ba ile ba di beya gōdimu ga lebita.

7500 Mašaledi a diṭhapô. Mašaledi a diṭhapô ba ile ba a khobakanya, ba a beya ka ntwaneng. Di ile tša dula mo we go fithēla lebaka la mo monna wa nyaka a tlo di foka. Ka moragô ga mo di futhilwe, ke moka ba di rekišetša batho ba šele. Ba ile ba di rēka. Ke moka di rēka ka tšona ba di fa moja-lefa. Ke moka ke mafellô a lehu la Malatši.

7501 Lehu la the-khame. Lehu le ke la go hwa motho a tha bolabole. Le gona o babja letsatsi go ba matsatsi a mabedi, ke moka a hwa. Ba-ša-di ba ta no šala ba belaela ka mokhwa o we a hwilego ka ona. Bjale dithapō tša gwe tše we a go ba a di nyaka kudu, o swanetše go toga natšo, ka baka la go tšhaba gore a ka thee a robala ga boše. Mōya wa gwe o ta ya wa boya, ka baka la dithapō tše we. Ke bokwetši bjo bongwe bja go belaeliša ba-sadi, ka gobane o hwile ba tha kwa tha ka gano-ng ga gwe. Dipolabolo di re ba mo file tuu. Tuu ke the^{thare} tha le boeng. Ge ba ile ba mofa thōna ke moka o no hwa a homotše.

7502 Theledi o ile a hwa a no re tuu. Mo-hu yo mongwe le yo mongwe mo a hwile, dilo ka moka tše we a di aperego, ba mo apola thōna a šala a le mapono. Ke tšhupō ya gore ge a bēlēgwa, a bēlēgwa apere. Fela di kōbō tše we a go hwa a di apere ba ile ba di rwala ba mo iša natšo le biteng. Khomo e a go ba a dula a e rētakanya ka mapōkwa ba ile ba mo iša ka yōna le biteng. Dithapong tša gwe, ba ile ba tšeya the thengwe le the

le thengwe t̃ha mohuta wa dithapō, ba ya ba di beya gōdimu ga lebita la gwe. Ba dirēla gore mōya wa gwe wa t̃he ke wa belaēla. Ka nnete mōya wa gwe o ile wa robala.

7503 Molaō wa bathologadi. Molaō ke gore bathologadi ba swanetše go lla t̃hello t̃ha monna wa bona go fithēla t̃hello t̃he fēla. Go fēla ga t̃hello ke letsatsi la t̃hobošo. Ke gōna ba ka thōmago go dira modiro wa banna le basadi. Bjale bathologadi ba we monna wa bona a ilego a hwa ka bolwetši bja go beufiša, bona a ba swanēla go dirana le ba boleloko la mohu, ka baka la gore bolwetši bja mohu bo ka ba abēla. Ke ba lelōko le šele ba we ba swanetšego go tōša ditšhila tše we tša mohu.

7504 Bathoka ba bitša ditšhila tše Thakha. Bjale bona ba rēta monna wa lelōko le šele. Monna yo we ba mo lefa ka lesome goba ponto. Ke moka o robala le mosadi, bošego ka moka. Ke moka thakha e t̃ugile, bjale wa lelōko a ka robala le mosadi. Bjale rena, mosadi o swanetše go no utswa ka lefokeng, go fithēla e ina. Ge a ile a bēlēga ngwana ke gona ditšhila a gofile. Bjale ke gona a khōnago

a dula le wa leloko la bo mohu.

7505 Pakaeno moila a o tšale gona. Goilêla e be e le medirô ya bagologolo. Dilo e be ba dilêla, le bona e be bagola. O be o kh^umana bakhalabje ba le gona. Pakaeno banna ba hwa mênô a bona e tšale a mabjeu, ke baka la gore a bā ilele tšelo. Khanthe mogolo-golo yo mongwe o ile mo a e hwa, a re moradi a na maganogano. Monna yo mongwe a ka fo robala naê, ka moragonyana wa gathana naê, ke moka wa robala naê. O ka tše ke wa di kwa gore o be a robetše le yo mongwe. Bjale ba pakaeno ba gopola gore e na le maganogana. Mohu o hwa ka lehu le le beufišago, ~~ba~~ ba tša dutši ba lla lehu la mohu, ke moka ba šetše ba tēna ka dintong tša go šiya ke mohu.

7506 Monna yo Matšubeng^h o be a na le motše o mogolo. Go gola ga motše ke go ba le basadi le bana. O be a na le basadi ba bathano. Le barwa ba be ba le ba bantši. Le bona ba napa ba godiša motše ka go tšeya basadi ba bona. Ge o tēna ka khoro ~~ya~~ ya motše wa gwe, e ke ke ge motho a tēna ka mošate.

7507 ^{h)}Matšubeng o ile a hwa ka bolwetši bja ntêrê. Ba ile ba mo isa badimung le dithapô tše we a go ba a ~~di~~ di sumiša. Dithapô tše diingwe ba ile ba di khobakanya. Rangwane wa barwa ba mohu, a ba botša gore dilo ka moka di a ile. La the ke la di sumiša. Re ta ta ra di bona ka letšatši la go toša the tšui-
la. Ba ile ba dumêlana le rangwane wa bona. A goma a ba botša mabapi le bathologadi. Le a bona bana mohu o šile mathari a mabedi, le bona ba ile la the ke la li-
kiša go tēna ka dintong tša bona, ka gobane bolwetši bjo la bja go bolaya pupago lena bo ka le abêla.

7508 Mathari a mabedi e be e thale ba baw-
swa. Ba ile ba dira ka mokhwa o we rangwa-
ne wa bona a go ba botša ka gona. Bjala
bja go toša the tšhila bo ile bja diriwa. Mo-
nna wa ngaka o ile a bitšwa. O ile a fi-
tha a thoba bathologadi le go ba thakola di-
thamô tša lehu gammôgô le go foka di-
thapô tše la ba go di šiya. Bathologadi
ba thale thellong tha ~~moleg~~ monna wa
bona. Dithapô tšona ba ka di rekiša

7509 Barwa ba mohu a ba ka ba kwana le go rekišwa ga dithapô. Ka moragô ga mo ngaka e feditšê modirô wa yôna, ke moka rangwane a bulêla bjala. Pele ga go bulêla ga bjala, o ile a botša barwa ba mohu gore mabapi le dithapô, re tša di bôna ka moswana. Ba ile ba dumellana naê. O boetša modirô wa dithapô moragô ka baka la go bôna gore barwa ba mohu ba nwele. Ka moswana bja re go tša ke moka ba khobakana. Bjale rangwane wa bona a re, le a bôna bana, papago le na o hwile ka bolwetši bja go boifiša. Ka goriale mo we dithapô a tša tswanêla go tšeya ke lena. Barwa ba re tše we rangwane ke tša khale. Dithapô re swanelše go abagane.

7510 Rangwane^wa bona a ba gafêla gore ba abagane. Pele ga go ba dumella gore ba abaganê, o ile a re, motho a hwa a boe, mo la e be a boya, whabe re ba e bolotša. Le ga go le bjale a ba ka ba thaeletša. Morwa yo mongwe le yo mongwe o ile a tšaela tše a tše nyakago. Ba ile ba di beya ka mantong a bona. Re tša re ke dipitši re tša di bôna ka mabala.

7511 Ba ile ba tšeya boloi ba beya. Barwa ba mohu matšhubeng ba ile ba hwa ka bolwetši bja mohu papago bona. Bo mmago bona ba re ba bolaya bana ba bona, ba re molato ke dithapō. Ba ile ba hubatšetsa rangwane wa bona mathō. Rangwane wa bona a re go bolabola gona ke ile ka bolabola. Bjale ke bona gore go kaone gore re tšame re o kwa. Ba ile ba kwana. Ke moka ba tšwa. Ditaola di ile tša ba botša gore barwa ba ile ba ba le mafela teng, ba tšeya dithapō tša go šiya ke mohu papago bona. Bolwetši bjo la bja mohu papago bona ba bo apere. Le ka dintong tša go šiya ke mohu ka tene, Ka moka tše we monna wa ngaka a ba botšago, ba ile ba di dumêla.

7512 Ke nnete mo we mogologolo a re go a ila go a ila. Dithapō ka moka ba ile ba di ntšha ka mantong a barwa, ba di rekišetša batho ba šele. Barwa ba ile ba latêla papago bona. Dithapō tša bona ba ile ba ba isa natšo badimung. Mote ōna o ile wa thubega ka bogare. Rangwane wa bona a šala maruping. Mafellō a taba.

7513 Burwane o ile a hwa ka bolwetši bja ntêrê. O be a na le basadi ba ba bedi. Mosadi wa go mo ntšha thateng e be e le Matapa. O ile a ba le ngwana ka o thii wa mothanka-na. Keina la morwa ba re ke Makhholomele. Ke moka noga ya pupi ya napa ya ngala. O ile a leka ka maata go alafiša mosadi, diithare le tšona di ile tša šitua go mmofêla. Ke ge a thopa dikhomo a yo tšeya mosadi wa bo bedi. Yêna leina la gwe ba re ke Pulane. Le yêna o ile a fo êma. Ke gore a ka a ima. Monna o ile a tšena ke bolwetši Pulane a feditše thelemo ka the thii. Makhholomele e be e le lesogana ka lebaka le papaywe a tšenago ke bolwetši. Le mosadi e be ba mo nyaletše, a the šu a beke.

7514 Mooki wa bolwetši e be e le Matapa. O ile a hwêla matsogong a gwe. Ba ile ba mo iša lebiteng le dilo tše we a go ba a di nyaka kudu. O be a na le lerumu le we a go bolaya le-pono ka lona. Lerumô le we le alafa. Ge motho a bolaya ke mokolobamô alafa ka lona. Morwa wa mohu o ile a le tšeya, a le beya ka ntwaneng ya gwe. Ba ile ba leka ka maata go mo ganetša, a

ka a o-kwa. Ke moka ba mohomolêla.

7515 Ba ile ba bekêla Makholomele mosadi wa gwe. Mmago Makholomele o ile a bôna morwa wa gwe a nyaka go têna ka ntong ya Pulane. O ile a mo ômanya kudu. Le ga go le bjale a tšwele pele le goutwana le mosadi ka lefokeng. Pulane o ile a ima ba tša le phifallong. Ka mathô ba mmôna gore mosadi o imile. Ga go motho yo we a ka mmutsišago. Ba thôma gore ke yêna a bolalego monna a re o tša šala a dira mokhwa o. Khanthe a ba lemoge, o imi-šitše ke morwa mohu. O ile a bêtêga ngwana wa go twana le Makholomele. Bôna ngwana o dirile phošô. A re ke mosadi wa ka. Ba ile ba mo tšogêla a le bjale.

7516 Makholomele a têna ke bolwetši bja ntêrê. A ka a tšeya lebaka le letelele, ka baka la gore o ile a têna le magogong a mohu. O ile a ba le ngwana wa moretsiana ga mong mosadi wa gwe. Ngwana wa Pulane o ile mo a re o thôma go abula, ke moka a têna ke bolwetši bja mohu papagwe. Mong mosadi wa gwe o ile a tšhaba go ôka monna wa gwe gammôgô le Pulane. O ile a ôka

ke 'magwe. Matsatsi a the makae ya ba ke moka o wa ba šiya.

7517 Ditopo tša tēna ka gare ga mote. Ka moragô ga mo a hwile, ba thōma ditopo. Ba ile ba lla ka Pulane. Pulane a re tša go twara ngwale ke le thathe. Goriale mo we ke gore dithamô tša mohu. Ka moragô ga mo the llo the fedile, o ile a tšwa ka gare ga mote. O ile a aga mote wa gwe khaufsi le ba gabô. Maruping gwa šala mmago mohu le mong moradi wa mohu. Ba fo bolakola ka gore o loilwe, fēla ba dutši ba teba gore ngwana wa bona, o ile a dira ~~pa~~ phōšô ka go twarella dilo tša mohu papagwe gammô-gô le go tēna magogong.

7518 Matapa a tēna ke the khuba the ntērē. Dithapô ka moka ba ile ba di iša badimung tše we tša go ba e le tša morwa wa gwe. Bjale mmago mohu o ile a tēna ke bolwetši ka baka la go ōka morwa wa gwe. O ile go hwa ba mmoloka ka ntong ya gwe. Dithapô ka moka ba ile ba di beya ka gare ga ntō. Ba ile ba e twalla ka lešāša la

mokhalo. Dipitsa ka moka tse we ya go ba e le tsa gwe, ba ile ba dipjatlêla gōdimu ga lebita. Magogō le dilwana tse dingwe ba ile ba di tšhubella. Mosadi wa mohlule makhholomele a boifa go dula le mabita. Ba ile ba mo ntšha ba mo agêla go šele. A gwa ka gwa ba le the thapō the ba ilego ba the tšeya. Ka moka ba ile ba di togêla. Mafello a taba.

7519 Gona le dithapō tša go ratega kudu. Dithapō tše bjale ka lerumo la go boyaya motho, ge dira di tšwile. Thelepê, magagane, kotse le borwa le mesebe gammogō le molamo wa mote. Dilo tše we di swanetše go bulukiwa. Di bjale ka dipheta tša bagologolo.

7520 Dijbolokiwa ka baka la morithi wa mohlule. Mothomong morithi wa mohlule o ka goma wa boye. Go boye ga morithi wa mohlule, o boye ka bolwetši. Molwetši a ka fo babja, a šita dithare le dithare. Bja-le ge ba tšwela pele le go tšama ba la-ola, ditaola tša ba botša gore mohlule o nya-ka gore a fime dilo tše we. Go laka

yēna mohu yo we a nyakago go mo fa.
Moja-lefa a ka mo fa. Goba moratho. Go-
ba ngwana wa lapa le le nyana. ke ge e
le ngwana wa moratho goba wa ramogolo.
Ba swanetše go mo fa. Ga gona motho yo
we a ka belaelago ka gobane o filē ke ba-
dimu.

Temana ya 14: Kabaganyo ya dikobō le
dikobō tša bošego...

7521 Ge motho a ile a hwa a šiya diṭhapō
tša dikobō. Dikobō ka moka di swanetše go
bulukiwa go fithēla le tšatši la bjala bja
meriri ya pele. Ga gona ngwana yo we a
swanetšego go di twarella. Ke ngwanabō
mohu yo we a swanetšego go di ṭhōkōmēla
ka gobane le tšona di ṭha le phifallong.

7522 Diṭhagala ba mo iša natō le biteng.
Gona le dikobō tše di ṭhagatsitšego ke mohu
a di ṭha na mošomō ke māja-bathana go-
ba makheretana. Ka moka ga šona o swa-
netše go bulukiwa na o gammōgō le diko-
bō tše a go hwa a di apere. Dikobō tše
a go di šumiša, a hwa a di šiya di ṭhe-

šu tša tšugala gammôgô le tše di swa ba di boloka ka ntong ka e thii. Le baka la tšona le a ta la gore di tšwê ka ntong.

7523 Dithapô tše we tša dikobô a di fiwi motho ka letsoho. Ka bjala bja meriri ya pele, ke lona letšatši la kabaganyô ya dikobô tša go šiya ke mohu. Go adiwâ legogô lapeng la moradi yo mogolo, ke moka ba ntšha dithapô ka ntong ba di beya gôdimu ga legogô. Monna wa ngaka o ta di foka di gôdimu ga legogô. Ka moragô ga mo a di fukile, ke moka ba ta tšaola tše dingwe tše di swa ba di boetsa ka ntong. Mašaledi ke moka yo mongwe le yo mongwe o topa tše we a tše nyakago. Motho yo a thomago go topa, ke monna wa ngaka.

7524 Batho ba we ba swanetšego go ba gôna mo we go topeng ga dithapô. Baratho ba mohu. Ge go hwile moratho, mogolo o swanetše go ba gona. Khadi, ke gore khaitšedi ya mohu yo mogolo. Le dikhaitšedi tša gwe tše dinyana. Bo malome wa mohu. Bo mmane goba bo mmê mogolo. Baredi ba mohu gammôgô le barwa ba gwe. Ga go ile

go tala ga leloko la bo mohu, le bona ba na le tša bona dikhoru. Moja-lefa le yēna o swanetše go topa tše we a tše nyakago.

7525 Gapē gona le malwetši a we a boifisago. Bjale ka ge go ngodilwē ka mo maphepheng a ka godimu gore mohu wa go hwa ka bolwetši bja go boifisa o ya le mekhathana ya gwe. Dikobō tše di swa tše we mohu a hwilego a tše-xu a ke a di fotsa ditšhila tša gwe, di ka tšeya ka ba we ba ngodilwego ka mo godimu. Barwale baredi ba mohu a ba tswanela go di tšeya. Ba tšeya tše we mohu a ilego a hwa ka lehu la go tše beufiše. Bathologadi ba swanetše go tšeya le bona. Ke ditšhapō tša monna wa bona, ba tša llēla gona.

7526 Dikobō tša go šiya ke mohu wa mosadi. Ditšhapō tše we ka moka ga tšona di a bu-lukiwa ka ntong. Lebaka la kabaganyo ya tšo-na ge le fithile, di swanetše go fukiwa pe-le ga kabaganyo. Ba we ba swanetšego go tšeya ditšhapō ke baratho ba mohu, bo mogadi-bō wa gwe, baredi ba gwe. Ge e le dibjana ka moka ba di iša go batswadi ba mohu ka pudi go-ba khomo. Dibjana tše ke tša mmu-

la-nto. Di ta goma tša boya le yēna mmula-nto ge monna a ka fiwa mmula-nto ke ba ga makholo wa gwe. Ge mmula-nto a ka thoka ga go molato, di swanetše go no iumisa ke batwadi ba mohu.

7527 Ge mohu yo we wa mosadi a ile a hwa ka bolwetši bja go boifisa, gōna ba mo isa le biteng le dithapō tše we tša gwe. Melaš ya malapa goba dikhorō a e twane. Ba bangwe, ke khadi e we e abaganyago dithapō tša mohu. Ngaka e re go fetsa go foka, ke moka ya dula kowa thoko. Khadi ya thōma go ba abaganya. O fa yo mongwe le yo mongwe wa bo mohu. Le yōna ngaka o a e fa. Dikobō tše di swa ba di beela go šele.

7528 Dikobō tše di swa. Bjale ka ge go ngodile malwetši a go boifisa le malwetši a go the beufise. Dikobō tše we a go ba a di beile goba a goba a no di apara ka thebakanyana, di beelwa go šele. Tšona di ta šala di bōna ke moja-lefa. Gantši moja-lefa a swanela go apara dikobō tša go siya ke mohu papagwe, ka gobane dipelo tša batho di ka the^{ke} tša lebala mohu. Ge ba

mmōna a di apere dipeelo tša bona di a tšhodiêga. Kudu o swanetše go di rekiša goba go rekišanya le ba bangwe. Moloro le metadimulgō di ka no dula di mo tswenya.

7529 Nheše o ile a hwa ka bolwetš'i bja tšhuba. Bolwetš'i bjo we bja gwe, e be e le bolwetš'i bja thaesese. Modirō wa gwe o be apere tipê ya dikhomō. Bjale o ile a tšena ke yōna tipê, ke moka a thōma go gōthōla. Bolwetš'i bjo bja thaesese bo a boifiša ka gobane ke ngwanabō ntêrê. Dikobō tše we a go ba a di tšitše ntêrê ditšhila, tše dingwe ba ile ba moloka natšō. Dikobō tše dingwe ba ile ba di beya gammōgō le tše di swa.

7530 Letšatši la go tšōa tšetšhila. Monna wa ngaka a wa bitšwa, o tšilo tšōa tšetšhila. Go bitšwa ngaka e la ya go gōga bathologadi ka ntong. Ba ile ba dira bjala. Ke moka ba bitša Madome. Ke yōna ngaka e we e ile-go ya gōga bathologadi. O ile a laolêla tšetšhila. Ka moragō ga mo a laoletšē tšetšhila ke moka a laolêla yo we a swanetšego go upêga ditšhola tša bathologadi gammōgō le meriri ya bona. Ditaola di ile tšōa šupa khadi

gore ke yêna yo we a swanetsêgo go upa di-
thukola.

7531 Ba ile ba t̃êna modirong wa go rêma bana
ba mohu le ba-thologadi. Modiro o ke o mogolo.
Ba ala le gogô lapeng la moradi yo mogolo. Ba
dira le-gora gôdimu ga legogô. Ke moka ba dira
maforô. Ba thala ka letsoku. Yo mongwe le yo
mongwe wa bo mohu, o t̃êna ka mo we gare ga
mothlaladi wa letsoku a dula. Moremi wa meri-
ri ke moka a ba rêma. O beula phateng, ka
the-khošing le ka mat̃haeng. Ke moka a t̃wa.
Gwa goma ga t̃êna yo mongwe. Ke moka ba di-
ra bjale bjale go fithêla ka moka ga bona
ba felêla. Ba la ba remilwego pele, ke mo-
ka ba ba phalola.

7532 Modirô wa go/upa diṭhamô le meriri. Ka
moragô ga mo ba feditšê go phalola batho-
logadi le bana ba mohu, ke moka monna wa
ngaka o fapanya matsogo, o gôga bjang bja
molomong wa n̄to. O phuthêla diṭhamô gammô
-gô le meriri. Diṭhamô di ripiwa ke moremi ge
ba t̃ha dutšê gôdimu ga legogô, ka moka ga
t̃hona di wêla gôdimu ga lona. Ke moka ba šu-
pa monna wa ngaka bjala bja gwe. Moupi

wa thetšhila o ta^{ya} goupa ge merithi e theugile. Ke moka ba thōma go nwa bjala. Merithi mo e re theo ke moka moupī o ya goupa thetšhila. Modirō wa go tšā thetšhila ke modiro o mogolo. Bjale ba ta boya ka morwana go tšilo a baganya dikobō tša mohu. Monna wa nyaka o swanetše go boya go tšilo foka diṭhapō tša mohu.

7533 Go fukwa ga diṭhapō le kabaganyo ya diṭhapō. Dihoro tše dingwe yo mongwe le yo mongwe wa bo lelōko la mohu o wa the topela. Tše dingwe khadi e ba fa ka matsogo. Ba ile ba di beya gōdimu ga legogō lapeng. Ke moka mado-me a di foka. Bjale khadi ya boetša dikobō tše di swa ka gare ga ntō. Go ile gwa šala tše we a go ka a di apara. Ke moka a thōma go ba fa.

7534 Thetšhila the tšwile, diṭhapō tša mohu di swanetše go palakana. Khadi ya re diṭhapō tše di swa di swanetše go abela bana ba mohu, ke gore barwa ba bagolo. Ge e lena tše ke lefilego di lukile. Bjale diṭhapō di ta šala di bōna ke moja-lefa. Malome wa moja-lefa a re o nyaka go bōnang. Wena napa o wa baganye. Ke moka o napē o fē moja-lefa

tša gwe. Khadi e ile ya tšhola dikobō tše dingwe ke moka ya abēla dintō tša moku. Dikobō tša go šala a gafēla moja-lefa.

7535 Moja-lefa o ile a šala a rekisa dithapō tša go mo le bana. Ka moragō ga mo lešaba le palakane, malome wa gwe gammōgō le rangwane wa moja-lefa ba ya go moja-lefa. Ba re go yēna bōna papago o hwile ka bolwetši bja tšesese. Bolwetši bjo we motho o hwa a gōthōla. Ka goriale mo we o swane tše go rekisa dithapō ka moka. Ge o di-rekišitše, o tša goma wa ya wa rēka tša go Moja-lefa o ile a dira ka mokhwa o we ba mmutšitšego ka ōna. Ke moka a tšeya chatele lhaal tšhalete a ya a rēka tša gwe di-kobō.

7536 Bolwetši bja tšesese. Ga go tšiji ga bo-
te gore bo a fetela, fēla bo boifiša ka go-
bane motho o gōthōla bjale ka ge nke ke
motho go a bolayago ke bolwetši bja ntērē.
Ke mokhwa o we ba dirago gore bana ba
moku a ba swanēla go šunisa dithapō
tša gwe. Ba buluki ba moku ba tšhapišwa
diata ka khomo ya go boloka moku. Ka

moragô ga mo ba mmulukile, ba ja nama. A ba swanêla go e rwala ba e jêla mo we le-biteng. Ge ba feditšê ke moka marapô a yôna ba beya gôdimu ga lebita. Ke yôna tefô ya bona.

7537 Mangwedi o ile a hwa ka lehu la thetshame. Monna wa gwe o ile a hwa. Ba lla thello tha fêla. Ka moragô ga thello tha lehu la monna wa gwe, moratho wa monna wa gwe a dula naê. Le yêna o ile a latêla mogolo wa gwe. Bjale mmagô bahu a thôma go lla ka moradi. Ba re o na le lebolla. Moratho wa moku a nyaka go têna ka ntong ya moradi ka moragô ga mo thello the fedile. Moradi o ile a gana, a re bagolo ba go ba hwile ba lla ka nna. Monna a ka a nyaka go kwa mo we moradi a mmotšago.

7538 Mangwedi a e polaya. Bošegong bjo we a go e polaya ka bjona, monna o ile a gana khane. O ile a lala a katona le moradi a mo nyaka malaô. A bôna gore o lapile, ke moka a re go monna go lukile ke tša go fa. A re dule re bolabolê ga boše. Ke moka ba dula. A re ke twere ke mothapologo, ke tša go rota ke a boya. O ile a bula ~~to~~ lebatl a tiwa.

Bo papa-hane ba šala ba puwaletše ka gare ga nto. Ka morago ga lebaka le letelele, a bōna gore mosadi o tšhabile. Ke moka a toga a ya a robala ka ntong ya gwe. Mosadi a goma a tēna ka ntong. A tšeya lehudu a lebeya, ke moka the tēma ka thapō. O ile a raga lehudu la khokologa, a šala a lekeletše. Nto o be a tswaletše. O ile a e polaya ka thekame tša mohuta o we.

7539 Mokhoři wa lehu o ile wa makatša batho. Batwadi ba moku ba ile ba fapana le bakhonyana. Ba re ba diyo bolaya ngwana wa rena. Mmago morwa o ile a tšaloša ka mokhwa o we morwa wa gwe a go ba a tswenya mosadi ka gona. Dipolabolo ka moka di ile tša ēma ba iša moku mabiteng.

7540 Dikobō tša gwe tše a go ba a di apara ba ile ba mo iša natšo lebiteng. Pitšana e a go ba a omella mapoto go yōna ba ile ba mo felegetša nayō. Le dibjana tše dingwe. Dibjana tše dingwe ba ile ba ~~maka~~ di iša go batwadi ba mosadi gammōgō le dikobō le dithamō. Dithamō tše bjale ka diphelele le maseka. Thetho le ntepa ba ile

ba ile ba mo theyametsä. Ke gore o ile a ro-
bala natšo ka gare ga lebita.

7541 Dithoto tša go išiwa go batswadi ba mohu.
Ka letšatši la go toša thetšhila ba ile ba kho-
bakana. Dihobô tše di swa gammôgô le di
tšwaro di ile tša a-bêla baratho ba mohu.
Ke ka moragô ga togô ya thetšhila ge ba iša
dibjana go batswadi ba mohu. Ka moragô ga
mo thello tše fedile, ba nyaka mmula-nto.
Ba ile ba ba ganêla, ba re re ka theke ra
lefa, ka gobane ngwana wa rena a diyo hwa
le diyo bolaya. Ke moka ba šitwa go tšeya di-
thapô tša mohu. Mafellô a taba.

Temana ya 15: Ka baganyo ya mothahu wa
mabêlê.

7542 Mabêlê a go šiya ke mohu. Ge mohu a ile
a šiya mothahu wa mabêlê, ba swanetše go a-
peela ba we ba tago thellong tša mohu. Mabjala
a: Bjala bja diphiri; bja thetšhila le bja Tho-
bošo ba a diva ka ôna. Ke mothahu, mothahu
ke gore lefa la go lewa. Ge mothahu o we
o ile wa šala, ke gôna ba ta abaganyago ba-
thologadi le baredi ba mohu ba go bikiwa.

915

Baredi ba di^{be}khare, ba ja moabê wa go fiwa mma-
go bona. Khadi le yôna e swanetše go hwetša-
na moabê wa mabêlê. Moabi wa ôna ke yôna
khadi ka taélô ya moja-lefa.

7543 Mehuta ya mabêlê a we a bjadiwago mo
nageng ya gešu. Maheya, leotša, leroro, leša-
lešale, le mphôgô. Dibjalo tše dingwe di gona-
tša mehuta ya marotse. Bjale mehuta e we ya
mabêlê, mehuta o mongwe le o mongwe ona
le thešego tša ôna. Mabêlê a we a gašiwago
kudu ke maheya le leotša le ôna mphôgô. Ke
a we a nago le dišego. Thešego tša mphôgô ke
the šegwana. Mabêlê a mangwe ba fo a tšhêla
ka dipitišeng ka gobane a gašiwu ka maafa
ka baka la go tšhaba go lewa ke maeba. Ge
o ka gata mabêlê a we ka buntši, o tša lala le
tala, ka gobane maeba a tša fetsa.

7544 Go rekišwa ga ditšhapô le motšhabu. Mo-
ja-lefa o swanetše go o kwana le ba lapa la
gwe. Ge ba o kwane ke gona ba ka sebanago
ka thoto e we ya go šiya ke mohu. Ga diwa-
diwi, ba no di rekiša di dutši ka gare ga
nto. Moreki le yêna o swanetše go tšêna
ka yo mongwe wa bo leloko la mohu. Ke

yêna yo we a t̃a go mo iša. A di bapatswe bjale ka t̃habō. Moreki le yêna o t̃a sebêla monkana. Le yêna o swanetše go ya ka motšhwa o la yo la a ilego ka ôna. Polabolo e kholo ba re ke gondišana. Go bjale ka ôna motšhaku wa mabêlê.

7545 Mapanyeng o ile a šiya motšhaku wa mabêlê. Monna yo o be a ena le basadi ba bararo. Busadi e be ba ena le a bona mašemo le yêna a na le t̃hemo ya gwe le dirapa t̃ša merêpa, motšoko le lebake. Ka motšoko o be a t̃hagudiša t̃hemo ya gwe. Merêpa o be a e rekiša mabêlê. Lebakê o be a rekiša ka gothê. Ke gore ka t̃halete o wa rêka, ka khogo o wa rêka, le ka mabêlê. Monna yo we o ile a hwa a šiya mabêlê a gwe a eme ka dišego t̃še tharo. Mekot̃a ya lebakê e le mekot̃a e mmedi.

7546 Ba ile ba šumiša t̃hšego ka t̃he thii. Ka moragô ga lehu la gwe, ba ile ba bitšela dišego t̃še pedi. T̃hšego t̃ha mabêlê a merêpa ba ile ba t̃he bitulla. The ile t̃ha šoma go apee la baemedi, le go dira mabjala a: ~~di~~ diphiri, t̃hetšhila le t̃hobošo. Go ile gwa šala mekot̃a e mmedi.

7547 Ka tsatši la bjala bja tšhēshila dithapō ka moka di ile tša rekišwa. Bjale ka ge ba be ba nwele, batho a ba ka ba šala moragō ga thekišo ya dithapō. Dithapō tša goma tša boēla ka ntong. Ka moragō ga mo we, ke moka ba ba di nyakago ba ile ba boya ka go nekella. Aowa ba ile ba ba rekišetsa. Ka moka dithapō tša mohu ba ile ba di rekiša. A ba ka ba nyaka gore di šale, ka gobane e be di ba thodiya. Ge ba di bōna ba gopola mohu. Mothahu wa mabêlê le ôna o ile wa fukiwa ke monna wa nyaka. Tsatši le we la bjala bja go tšhēshila, ke letšatši la go fukiwa ga dithapō le mothahu.

7548 Abaganyo ya mabêlê. Bana ba basetsana ba we ba nego magading a bona le bona ba ile ba ba gona. Mabêlê a ile a phakollwa ka gare ga dišego. Ba tšeya theroto the thegolo ba beya. Theroto the we ke tša go rekiwa ka lesome. Matsatši a bo lehono the rekiwa ka nku. Moja-lefa ke ngwana a ka the ke a khōna go abaganya mothahu. Le gona moja-lefa e šu a tibiwe. Yo we e le go moja-lefa o tša tibiwa

ka letšatš: la tšobošo. Lehono ke bjala bja go tšša tšetšhila. Ge tšetšhila the tšugile mothahu gammôgô le dithapô tša mohu di swanetše go palakana.

7549 Malehu a thōma go abaganya mothahu. Moabi wa mothahu ke yōna khadi e kho-
lo ka gobane ke yēna khaitšedi ya mohu. O ile a tšhella bathologadi diroto tše pedi. Ke gore ga bedi ka tšeroto the la tša lesome. Ke mabêlê a lotša. Mabêlê a leheya tšeroto tšeroto. Ke gore ba ile ba fa mothologadi yo mongwe le yo mongwe tšeroto tša mabêlê a leheya. Mphôgô o ile wa gafêlwa moja-le-fa. Ba ile a tša boniwa ke yo we e tšabago moja-lefa. Ke mekoša ya mabake.

7550 Bāredi ba mohu ba ile ba hwetšana wa bona moabê. Ka moragô ga mo ba feditše go abêla bāredi bathologadi, ke moka ba thōma go abêla bāredi ba mohu. Ke mabêlê a go šiya ke papago bona le bona ba tša llêla gona. Ba ile ba ba fa ka le-tšhelo. Moredi yo mongwe le yo mongwe ya mogolo ka le tšhelo. Methepa e we ya go ba e tšhale malapeng a bo mmago bona, ba ile

ba ja mothahu o we o ilego wa fiwa bo mma-
go bona. Khadi e ile ya huetšana theroto
tha leotsa le lethelo la leheya. Rangwane
wa mohu o ile a fiwa theroto tha leotsa fê-
la.

7551 Thobošo. Ka letšatši la thobošo ba thoboša
bana ba mohu ka khomo. Mothologadi yo mongwe
le yo mongwe o di-ra bjala ka mabêlê a gwe.
Ge mabêlê a mothahu a tha le gona o dira
ka ôna. Ka lona letšatši le la thobošo, batho-
logadi ba beiwa dipendi. Mabjala a bona ke
a naleng. Ke gore a rekišwa. A rekiwa
ke ba bo leloko la mohu. Baredi ba mohu ba
tšwa ba rwele mabêlê ka dirotwana tša bo-
na. Barwa ba mohu ba beula bathologadi ka
dipudi. Ke moka ba ba tšhella bjala ka di-
pitsa tše dikholo. Ke mokhwa o we ba bo rê
kago ka ôna.

7552 Ge ba ile ba tšhella ba leloko bja šala,
mašaledi a we, a rekiwa ke mang le mang.
Pele ga gore ba beudiwê a rekišwe. Moja-
lefa o xupilwe ka lona letšatši le we. Ba-
tho ka moka ba thobogile. Ke lona letšatši
le we bathologadi ba swanetšego go boga

banna. Mothahu o ile wa palahana, ka mokhwa o we.

7553 Maialedi a mothahu wa mabêlê. Ba ile go abagana ba šiya mabêlê a mangwe. Mabêlê a we ba swanetše go dira bjala ka ôna. Bjala bjo we ke bja goya go thoboša mašemo a mohu. Ba botša ba bo leloko la mohu ke moka ba ya go thoboša tšhemo. Ga go thibelwe le batho fêla ba ya. Ke moka ba yo lema tšhemo ya go šiya ke mohu. Le go thagola ba thagudiša ka bjala. Le go buna. Ba ile ba dira ka mokhwa o we dirapeng le tšhemong ya go šiya ke mohu Mapanyeng. Mafello a taba.

7554 Mpefane o ile a hwa a šiya basadi ba ba bedi. Monadi wa bo bedi o ile a boêla ga gabô. Monna o ile a leka ka maata goya go mmitša. Ditšhila o ile a ganêla ga gabô. A re monna o na le lerobo. O ile a ba a iša taba khorong. Bjale ba khoro ba re a go thala ka baka la gore a tšee ke motho. Wena lebella monna yo we a mo forago, ke yêna yo we a swanetšego go go fa

dikhomō tša go.

7555 Mpefane a tšhabēga. Ka moragō ga matsatši a tše makae ke moka a babja. Moradi wa pele o ile a ška monna wa gwe. Leina la gwe Mapholo. O ile a babja mašemo a gwe ka moka ga šna a limile. Bolwetši a bja ka bja mo tšeya lebaka le lelelelele, ke moka a hwa. Batswadi ba Di-tšhila ba gapeletša moredi wa bona gore a yo lla tšhello tša ^{monna} ~~moka~~ wa gwe. O ile a ya. O ile a lla tšhello tša monna wa gwe. A gwa ka gwa ba le motho yo we a ilego a molabudiša.

7556 Mohu o ile a šiya mabêlê a gwe mašemong. Thešego tša mabêlê a leotša tše be tše tša popotetšwe. Ke mabêlê a we a go ba a leta mote. Le mašemo a gwe o be a tša a tšagudiša ka šna. Ka moragō ga lehu la gwe ba ile ba bitulla tšešego. Ba apee la baemedi tša goja. A mangwe ba dira mabjala a go tšagola mašemong a mohu. Ke go roba mabêlê ba ile ba roba ka bjala gammôgô le go fola. Ba ile ba tātšā dišego tše pedi.

7557 Mankhapana ya kabaganyo ya mabêlê. Ka moragô ga bjale bja gofoša thešhila, ba thôma morero wa go abaganywa ga mabêlê. Moja-lefa a re mabêlê a swanêla go abaganywa ka baka la gore ntô ya bobedi e be e tha peepele papa. Ba ile ba re bobê a boetšixane. Taba ya bobedi moradi a thala. Bana bala a nago nabô e thale bana ba go. Bogosi ke batho. Moja-lefa a re gona ga go le bjale a boê ka gae. Ge a ka boye ke gona nka khônago go mo fa mothahu. Ka nte le mo we ke a gana. Ba ile ba mo kwêla mo we a bolabotšego.

7558 Lekheswa la go šita papago le morwa le ta mo šita. Bjale ka ge moradi a be a legona, ba napa ba mmotša. O ile a re nka the ke ka khôna go boye ka gare ga moše. Bjale ge o gana go boye ka gare ga moše o di tebe gore moabê o ka the ke wa o hwetšane. Moja-lefa o re ge o ka boye, o ta hwatšana wa go moabê. A še nna makêla lebita. Matsogo ke nna le nna ke ta no lema. Moradi o ile a napa a gana go boê le bogadi. Mabêlê a ta no šala a bôna ke

moja-lefa. O ile a fa moredi wa Ditšhila mokotā wa mabêlê. A re ke motšahu wa go šiya ke papago le wena o ta lla gōna. Tsie o ile a rwala mokotā wa gwe. Khaitšedi ya mohu le yēna a mo fa mokotā. mabêlê ka moka a wela ka letsong la moja-lefa.

7559 Motšahu wa mohu o swanetše go palakana ka moka ga ōna. Moja-lefa a tšeya mekotā e meraro a e fa mmagwe. Mašaledi ka moka o ile a rekiša. Batho ba ile ba rêka motšahu o we wa mohu. Ditšhila a ka a hwetšana mabêlê wa motšahu ka baka la go gana go boya bogadi. Ke moka taba ya fêla e ta mo we.

7560 Motsebo. Mosadi yo e be e le motšholo-gadi. Monna wa gwe o ile a hwa a mo šielā lefa la dikhomo. Barwa ba gwe ba šala ~~ba~~ ba lema ka tšona. Ba ile ba tšeya basadi ka tšona. Bjale motsebo a re go hwa, ba iša dithapō tša gwe go batwadi ba gwe ka khomo. Ke ka moragō ga bjala bja go tša thetšhila. Ba yo tōboša ba ga mašumu gore ngwana wa lena o re tōgetše. Dilo tša go šiya ke mohu a di lebogwe. Ba ile ba a-

mogêla dithapô tša moredi wa bona.

7561 Kabaganyo ya mabêlê. Baredi ba mohu ka moka ba ile ba ba gona. O be a na le bare-di ba bararo. Madigale, madibi le Mamogola. Barwa ba bunê Matsopha, motšatši, malesa le Thwadi. Ka moka ga bona e be bana le basadi ba bona. Baredi ka moka ba le magadi a bona. Matsopha ke yêna moja-lefa bjale o ile a hwa pele ga mmaqwe. Moja-lefa gwa šala e le ~~moja~~ motšatši. Baredi ka moka ga bona ba ile ba khobakana. Mohu o ile a šiya mabêlê a le ka thexego. Madigale o ile a fiwa mokotla. Baratho ba gwe ba fiwa dišubana. Ke bona barwa ba ile ba hwetšana dišubana. Jammogô le morwa Matsopha. Moabe o we ba go mo fa ke moabê wa go lebana mohu papagwe.

7562 Thwadi o ile a šalla ke mothahu o montši. Thwadi e be e le le khôthwane. O swa-
netše go hwetšana moabe o ka gôdimu ka baka la gore ke yêna yo we a go ba a fêpa mohu. Ke molaô wa gore mokhekolo o fepi-
wa ke ngwana wa gwe wa lekhôthwane. Go barwa ba bagolo o a ja tša goja fêla

o dula ka lapeng la lekhôthwa. Mothahu o ile wa abiwa ka mokhwa o we. Mafellô a a taba.

7563 Mothahu ka moka wa mabêlê a go šiya ke mohu. Pele ga go iša mohu le biteng, ba mo khupariša mothahu wa gwe. Mohuteng o mongwe le o mongwe wa mabêlê a we a šilega ba swanetše go topa di-thôronyana ke moka ba khupariše mohu. Ba mmotša gore ke dilo tše we o di togetšego, o tše ke wa toga natšo. O šielê bana ba go lehumô le we wa go ba o le diya ka gôdimu ga lefatše. Le bona ba kotulê bjale ka ge o be o kotula. Gammôgô le ditogolwana tša go. Ke moka ba mo iša le tšona ka gare ga lebita.

7564 ~~Ge~~ ba tša ka ba khupariša mohu le go mega, ke moka o tšigile le lehumô la gwe la mabêlê. Ba ka šala ba phaula mašemo a we a ilego a šiya ba tša hwetšane thelo. Ke moka ba tšeya bosola ba beya, khaathe bosola a bo gôna ba ile ba the mo khupariše. Go phaula ke go lema o tša hwetšane mabêlê. Bosola ke boloi. Ka buntši masolo ke gore maboloi.

7565 Moutundi wa dipelaêlo tša bahu ke monna wa ngaka ka ditola. Gapê motho o swanetše go makala, ge a inama le ba bangwe ke moka bona ba kotula, yêna a the ke a kotula. Ngwaga wa ta, wa fowana le o la. Mafellong o swanetše go tšama a laola. O nyaka go kwa gore molatokeng. Bjale ke gona monna wa ngaka a ta mmotša diphošo tše we a di dirileng. Ge uke ke bjona borola, o ta no mmotša. Ge motho a e tšwa ngakeng o swanetše go boya le pheko. Pheko ke yona e we e khodišago batho.

7566 Makonkwane e be e le monna yo a budušago mabêlê kudu gammôgô le motšoko. Lehung la gwe a baka ba mokhupareša mothahu o we a ilego a o šiya. Dilo ka moka di gopola ke ba bagolo. Ba bannyana ba tallwa. Ka ntš^{ng}e we go nago le mohu go tšena beng ba y^{mo}h^u. Mmolabolo o mogolo ke gore thōgō ya mohu e phutha ke beng ba yōna. Ba ile ba phutha mohu. Ka morago ga mo ba mo phuthile ke moka ba ra banna-gore ba ba rwadiše mohu. Ke moka ba rwa-

la mohu ba mo iša badimung.

7567 Mohu o ile a tōga le lehumō la gwe. Ka moragō ga mengwaga e tše mekae, ke moka moja-lefa a ya a lema mašemo a go šiya ke mohu papagwe. Mašemo a we a be a na le mabêlê kudu. O ile a lema mō-kō wa gwe o tile, ka go tēba gore mohu o be a budušā mabêlê a mantši. A ka a ga-ua go mela, a ile a mele. A ile a mela le mogolane. O ile a lwa kudu go tšagola mogolane. Mo we go tšagotšwego le mo go tša tšagudiwago gwa fo swana. Mabêlê a ile a fo kokobana ke gore a ka a gola. Le gona a ka a dira metutu. Moja-lefa o ile a ma-kala. Thelema tša bobedi gwa fo ba bjale.

7568 **Balala** ba nketile pele. A thōma gore baloi ba lohola tšhemo ya gwe. Pele ga gore a yo lema tšhelemong tša boraro, o ile a tšama a laolêla mašemo. Monna yo Matšikinya-ne ke ngaka. O ile a tšholla ditaola tša gwe. Ba re ke Matšikinyane wa mokhoko ngaka tše alafa ba opa, batswetši ba tša ka methoša. O ile a re ditaola tša ka a di ntšhe molois, di ntšha mohu papago. Le ile la mokhupari-

ša mothahu wa gwe. Molaolwa a re a ka
bōna ba mohluparisa. Go bjale, bjale ka ge
ditaola di bolabola. Mohu o wa belaêla. Le
ge o ka fiwa mošogêlō wa mabêlê, o ka the
ke wa go thuša thelo.

7569 Ngaka e ile ya fa Makello peko. Ka
moragō ga mo ba feditše go laola, ke moka
monna wa ngaka a laolêla pheko. Re nyaka
the-triba the modimu le thabi ya morula wa
the tona, ka mathatswa le thelo, re a phasa
ka mothahu wa gwe re mmege oña. O ke
o re botše wena wa go teba tše we di the boni-
wa ka mathō. Ke moka a gaša ditaola tša
gwe gōdimu ga legogwana la di theko. Dita-
ola di ile tša dumêla.

7570 Makello o ile a phasa. Ka moragō ga
mo a laoletše pheko, ke moka a mo fa the-
triba the modimu. O ê o botše mosadi wa
go a šilê mabêlê a leotōa, leheya, le the phê-
phê the motšoko the bê gōna. Mabêlê a we a no
twapara a manyana mothahung o mongwe le o
mongwe. O robê thabinyana ya morula wa the
tona, le ê le phase le biteng la mohu ka oña
mathatswa le thelō. Le mmege mothahu ka

moka o we a go ba a o šoma. O swanetše go be ga ke khadi. Mabêlê nyana le a bee gôdimu ga lebita. Ke moka ke yôna pheko ya gôna. Moja-lefa o ile a dira ka ôna mohlwa o la monna wa ngaka a mmutsitšego ka ôna. Thelemong tha boraro a buduša mabêlê. A ile a butšwa le gare ga ngwane. Mafello a taba.

7571 Lehung la Motala, ba ile ba mohlupariša mehuta ka moka ya dipen. Ba ile ba lebala go mohlupariša dithôtse tša marôtse. Therapeng tha gwe tha mahaya, o be a gaša le dithôtse. O be a entšwa marôtse a mantši le bogolo a be a gola. Ba be ba rwešana marôtse a go tšwa therapeng tha gwe.

7572 Marôtse a ile a toza le mong wa šua. Moja-lefa o ile a lema tšhemo e la ya go šiya ke mohu papagwe. Mabêlê a ile a butšwa. Dithôtse di ile tša mela, tša fo thithana. Ka moka ga tšona a tša ka tša e nywa, di ile tša folotša. Fo folotša ga dithôtse ke gore di a enwa, ke moka marôtšana a bôla. Di ile tša dira ka mohlwa o we.

Motetete o ile a makala. Bjale mmagwe a mmotša gore monna o tšama a the kwêla.

7573 Motetete ke yêna moja-lefa wa mohu. O ile a o kwa mantšu a mmagwe, a gore monna o tšama a the kwêla. O ile a tšama a the kwêla. Monna wa ngaka a ya a mmotša gore moloji a gona, ke mohu yo we a dirago gore dithōtse tša the ke tša dira thelo. Thepelang lo mmege mothahu o we wa marōtse le ta bōna marōtse a enwa. Ba ile ba mmege. Ka moragō ga mo ba mmigile ke moka ba goma ba di gasa ka thelemō tha bo bedi. Ba ile ba bōna marōtse a e nwa e-nya. Ke moka tuba ya fêla e ta mo we.

7574 Molaš wa methahu ya dibjalo. Dibjalo tše we di bolwabolwago ke mabêlê le tše dingwe. Dibjalo ka moka tše we di ilego tša šiya ke mohu ke mothahu. A ba swanêla go o beya go ba peu, ba swanetše go thahuna ka moka ga ôna. Le ge a ile a tha le ka mašemong le ôna ke mothahu, a swanetše go lewa. Ga gona peu mabeleng a

K34/82

go šiya ke mohu. Ba swanetše go tšama ba
khopêla dipen, ge bona ba tše a bona mabê-
lê. Ge ba ka gaša ka mothaku wa go šiya
ke mohu, a gona kotula. Go mela a ka fo
mela empa a ta tšhubiwa ke mollô-badimû.

7575 Mabêlê a monna le mosadi a swanêla go
phathagana. Mosadi o swanetše go ba le tše gwe
tšešego le monna o swanetše go ba le tše gwe.
Go dirêla gore ya mongwe mo a ka hwa mabê-
lê a mothaku a tšibwê. Mothaku ge ba ka o
dira pen, ke gona ba o boloka le mong wa ôna.
Ke go gona le polabola ya gore mabêlê a
monna a emetše lebaka la tala, gona go bja-
le, empa taba khola ke go nyaka go tšibiwa
go mothaku. Ke monna wa mosadi o swane-
tše go ba le a gwe mabêlê.

7576 Thete o ile a hwa a šiya mothaku ka
mašemong. Ba ile ba mmege mothaku ya
gwe ka moka ga yôna. Bjale mabêlê a we a
go a šiya ka tšešego tše gwe, ba ile ba
thagodiša tšemo ya gwe ka ôna le go robi-
ša mabêlê. Mafora a magolo a wele go šetše
maforwana. Magolo wa Thete o ile a hwa pe-

le ga moratho. Moratho wa Thete le yêna a hwa pele. Bjale maforo a be a šetše a towere ke yêna Thete.

7577 Tšalatsāla o ile a falēla ma nageng ya gešū a no ba le mosadi ka othii. Leina la mosadi ba re ke Mafoforane. Ba ile ba ba le barwa ba bararo. Bjale batwadi ba hwa gwa šala barwa. Mogolo wa Thete o ile a hwa a šiya basadi ba ba bedi. Morotho wa gwe a hwa a šiya mosadi. Gwa šala Thete. Bjale Thete a latēla bo ngwanabo. Bo ngwanabo ba ile go hwa a khuduga, a ya a dula go šele. Ke moka kowa matšuping a go diya tšhemo. O ile a lema mengwaga e mmedi, ka tšhelemo ~~tha~~ boraro ke moka a re go fetōa go lema a hwa.

7578 Mohu o be a budiša mabêlê a mantši. Leotša, maheya le leroro. Dintwe tšona e be di tša bolabolwe. Marōtse e le marōtse, mekopu le magapu o hwetšana e ke ke mafika. Lehung la gwe o ile a ba šielā mehekenene o we wa mma o ja o fêga. Basadi ba ile ba boloka mabêlê ka molaš wa šna.

A ba ka ba a phataganya le a bona, ka go tšhaba gore a ka ba thenyetsa peu.

7579 Mmago mongwe a ka the ke a go laya molaō. Morwa Thete yo mogolo ke Kokobetsā. Bjale mma-go, Kokobetsā o ile a hwa pele ga menna wa gwe. Morwa o ile a šala a lēla ke mohu papagwe. Ka moragō ga mo Thete a huile, ba šala ba laya ke moradi wa mogolo wa Thete. Leina la moradi ke mamogasane. A ka a ba botša gore mabêlê a go šiya ke mohu a ba diri peu. Mong basadi ba mohu ba ile ba botša Kokobetsā gore mothahis a ba diri peu ka ōna. Ge a butšiša Mamogasane, a mo fetala ka gore di kae.

7580 ~~Mmago~~ lefa o ile a boloka mehuta o mongwe le o mongwe wa dipen tša mothahu a di boloka ga bote. O di bolokêla go ba peu. Mong basadi ba mohu papagwe ba ile ba fo homo-la. Bona mašemang a bona ba ile ba gaša ka dipen tša bona mabêlê. Kokobetsā o ile a gaša ka mothahu wa go šiya ke mohu papagwe kowa tšhemang ya go ba e le-miwa ke mohu Mehuta e la ya dipen

K34/82

e ile ya mele ka moka ga yona. Morwa o ile
a thaba kudu. O the ke wa bona khwa khwa
go ya galêgalê, pula ya modupi e a fa.

7581 Mabêlê ka moka a ile a swa ka mollô ba-
dimu. O ile go bona a metsê, a tiya maata,
a thagola tšhema. Mabêlê gammôgô le dithô
tše di ile tša thaba. Ge ba fiti ba tela ba
fela, ba thoma ba êma ba lebella mabêlê
ka mokhwa o we a thabilego ka gona. Ka
tšatši le lengwe o ile mo a re o ya mašemo-
ng, a hwetšana mabêlê ka moka a swele.
megwane ya ona e omile ka moka, e ke
e fa boletšê ke motho. Monna o ile a fela
maata.

7582 Tšhobetsô o tšama a o kwa the we
the tšhubilego mabêlê a gwe. Ditaola di
ile tša mmotša. O na le mogana o ile,
ba ile ba go botša gore mabêlê a go šwa
ke moku a ba a divi pu. O ile wa
furiwa ke mosadi wa mmuna phuthi.
Ga gona le mosadi gaba molotš yo a loilego
mabêlê a go. Ke mollô-badimu o we o
tšhubeletšego mabêlê. Molato ke gore o

K34/82

gašitsē ka mothaku wa go šiya ke mo-
hu.

7583 Manna wa ngaka o ile a foka tšhemo
ka mphokō wa lehu. Ka moragō ga mo a mo
thalotšitšē, ke moka moladwa a khopēla phe-
ko. O ile a goma a tšhalla ditaola tša gwe.
Bjale a mmatšā gore pheko ke goya go foka
tšhemo. Ka moragō ga mo we o ēpēle theba-
ta badimu tšeng ya go tšha ka tšhemō. O ile
a mo khopēla gore a yo mo dirēla. Ke moka
a ya a dira. A re a ōna ke moka a hwile.
Ngwaga o o tšago ga o the na peu, o tšame
o khopēla. O the ke wa gata ka mothaku.
Ge a tšaditšē mabēle, ke go nyaka mo-
kota.

7584 Moja-lefa o ile a lefa manna wa
ngaka ka mokota wa mabēle. Ka thele-
mō the bo bedi, o ile a gata ka pe e še-
le. O ile a tšwara mabēle a mantši. A
bōna ga bothe gore mokhekolo o ile a mo la-
tha. Ke moka a goma a ya a bega mo-
nna wa ngaka. O ile a re ke tšhe di bothe,
fēla nna ke nyaka mokota o la ka go go

K34/82

batša. O ile a utšha mokoša a o fa manna wa ngaka. Ke moka molato wa ngaka wa fela. O ile a tšwela pele le go budušša mabêlê. Mafallô a taba.

7585 Lekapa o ile a hwa a šiya mothaku wa mabêlê. Manna wa mosadi yo o ile a hwa pele ga mosadi. O ile a šielâ mosadi lefa la dikhomo. O be a na le ngwana ka o thii wa mothankana. Morwa wa gwe o ile a hwa ka lehu la basadi. Ke gore o ile a bolaya ke madi a basadi. Ke moka mosadi a šala a thôpha dikhomo a ya a tšeya mosadi. O ile go beka mosadi a dula nae dikhwedi di the di kae, ke moka a hwa.

7586 ~~Seja~~ Seja - baledi ke yêna mosadi yo we a go šala a tšeya ke moku Lekapa. Lefa ka moka la mabêlê le ile la ba la gwe. Thelemong o ile a gata tšhema e la ya go šiya ke moku ka pen ya mothaku. Mabêlê a ile go mela ke moka a napa a fo kokabana. Mafelo a ôna a napa a hubala. Ngwetši o ile a makala ka gobane minatswala wa gwe o be a budušša

K34/82

mabêlê a mantši mo we, tšhemang e we. Ka
baka la boradi a ka a nyaka go tšama a
o kua.

7587 Thelemang tša bo bedi, le gona a ka
a hwetšana tšelo. Bjale a re ba bogadi
ba lala ba tšhubella mabêlê a ka. Ka
tšatši le lengwe a hwetšana thakadu e
epile molete ka gare ga tšhemo. A bōna
ga baše gore mekhwa ka moka ya baloi
ba tša ba e dira gōdimu ga tšhemo ya
gwe. O ile a napa a tšoga bogadi a
ya a dula ga batšwadi ba gwe. Ba ile
ba mo fa tšhemo. Peu ba mo fa ya bo-
na. Ke moka a bōna a budušša mabêlê.
Tšhemang e la ya go šiya lekapu ya šala
ya ba bogadi.

7588 Tobola a ya a e lema. Le yēna a
ka a hwetšana tšelo. Thelemang tša bo-
bedi o ile a gaša merepa. Merepa e ile
ya no diya menamele. Ke gore a yaka
ya dira merepa, e ile ya no dira medi e
metelele. Ke moka le yēna a napa a e
ngala. Le gona lebono e tša le gona,

a limiwe ke motho. Bjale ke phulo ya dikho-
ma. Le bjane bja yōna bo na hohobana. To-
bola ke ngwana wa magadikane wa Lekapa.
Taba ya fēla ka go togēla tšhemo. Tabola
o ile a tšhaka go tšama a o kua molato
wa tšhemo, ka gobane mabêlê a bo a ta
ba gona ke moka mong wa yōna a lla ka
yēna. A re ke yēna yo we a go ba a bo-
taya mabêlê a ka Mafello.

Tsona ya 16: Dithapō tša go bu-

piwa...

7589 Mphemphe e ya lapša motho o khōna
ke tša gwe. Dithapō tša go kupiwa ka moka
ga tšona ke tša moja-lefa. Dithapō tše we
ke tše di ilego tša ~~sehu~~ ke monna a tša
phela. Dithapō tše bjale ka dipitšā tša go
dirēla mabjala digō tša go kha bjala, dipitšā-
na le digō tše dingwe.

7590 Dithapō tše tša ka gōdimu monna a ka
abēla malapa a² we. Ke gore a ka rēka pi-
tšā ke moka a e fa moradi wa lapa le
legolo. Ka moragō a rēka e ngwe a e

fa wa lapa le lenyana. Ke dithapô tša go šiya ke mohu fêla di ile ka malapa. Di no fukiwa fêla tša goma tša boêla ka malapeng a botšona. Tše a gohwa a thešû a di aba ke tšona tše di wêlago matsogong a moja-lefa.

7891 Dithapô tša go apeya makjala. Bjale ka ge ke ngodile gore monna a ka fa malapa a gwe, mašaledi a tšona a re ke a gwe. Ke ôna a we a ta lebanago moja-lefa. Ka thato ya gwe a ka no goma a-bêla dintô tša mohu papagwe. Gantši o swanetše go dira bjale ka go tšhaba dipelaêlô tša malapa a mangwe. O the ke wa bōna tholwanan boreledi teng go yōna go abaka.

7892 Dithapô tša dinkhō di ka hwetšwa ka ditela tše pedi. Tša go rekiwa ka maata a monna. Tša go rekiwa ka ditefa tša go lefa bofebi bja moradi. Tša ditefa di lebane lona lapa le la la moradi wa thefebi. Tšona a di tene mo we dithapōng tša maata a monna. Ge yēna monna a tha phela, di laola ke yēna

K34/ 82

di dutši ka ntō^g ya mosadi wa thefe bi.

7893 Mohete o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke ba: Mokhadi le Mokhatšane. Basadi ba gwe e be ba the na dinkhō. Bjale ge ba nyaka go dira bjala e be ba thōma ka go tswenyega. Ba tšama ba adima dipitšā. Ba bangwe ba ba adima, ba bangwe ba ba kona. Nkadameng e ya lapitšā motho o khōna ke the gwe. Ke basadi ba botšā manna wa bona. Ba we ba ilego ba ba adima ba swanetše go hwetšana bjala. Ke tefō ya dipitšā tša bona. Ge ba ka the^{ke} ba dira bjale ka moswana ba ka the ke ba ba adima.

7894 Mohete a thōma ^{go} rēka dinkhō. O ile a bōna ga botšē gore ke di taba tša thubjaneng. Thubjaneng ke motšē wa basadi fēla. Bjala bja gona a bona phithō. Bjale bjala bja motšē wa gwe e be bothe na phithō ka baka la dipitšā tša go adima. Manna o ile a rēka dinkhō tše pedi. Nkhō e ngwe a e fa mosadi wa ntō e kholo. Engwe a e fa wa ntō e

nyana. A goma a rêka diⁿkhô tše pedi.
 Tšona a ka a ba botša thelo ka tšona.
 Digô tše a go ba a dibuduša tšhemong
 ya gwe o be a di fa dintô tša gwe. Tše
 di šalago a di beya.

7895 O ile a twara Mokhašane a na le
Mokoma. O ile a lifiša monna yo we
 khomo tše pedi le pudi ya go phaya
 mpêpana. Dikhomo o ile a di rekisa
 ka moka ga tšona. A re ge nka bola-
 ya mosadi a ka lêmala, ka gobane o
 tja ja a ba a rwala megwapa a ya
 fa mothabo wa gwe. O ile a tšeya
 tšhaletse a ya a rêka dipotô tše pe-
 di tša go apeya bjala.

7896 Mokete a hwa. Ka moragô ga ngwe-
 ga ke moka monna a hwa. Dipitôa le di-
 potô gammôgô le digô di ile tša kho-
 bakanywa, ka letšatši la bjala bja
 go tšosa thetšhila. Monna wa ngaha
 o ile a di foka. Ke moka mmagomo-
 ja-lefa a tšeya tše di mo lebanego.
 Ke gore pitša e la^a go fiwa ke mo-

hu. Wa nto e nyana le yêna a tšeya ya gwe. Gwa šala dipitšä tše pedi; dipôtô tše pedi tšä go apeya bjala gammôgô le digô.

7897 Rangwane wa mohu a gafêla mahadi dipitšä; dipôtô gammôgô le digô. A re di-thapô tše mohu a ilego a hwa a šiya a tha di aba ka moka ga tšona di matrogong ga moja-lefa. Yo a nyakago go di šumiša o swanetše go dikhopêla gona ga moja-lefa. Ke moka ke feditše ka ga mabapi le di-thapô tše. Ge gona le yo a ka bolabolago a ka bolabola. Ke moka a tswalla molomo wa gwe.

7898 ~~khathane~~ khathane a re dipôtô ke tšä ka. Dipôtô ke tšä go ka mokhwa mang. Mohu monna wa ka o ile a ntwara ke na le motabo waka. O ile a mo lifiša. Bjale a tšeya ditefa a ya a rêha dipôtô tše pedi tše. Mmagô moja-lefa o ile a re o wa kwala. Ba ile ba mo gafêla dipotô. Ke moka moja-lefa a feta le tše la tšä go lebana yêna. Ke moka taba ya bo-

na ya fêla e ta mo we.

S.1: Dithapô tša di bêtwa ke tša
moja-lefa.

7899 Dithapô tše bjale ka dibêtwa ka moka
ga tšona ke tša moja-lefa. Mehuta ya di-
bêtwa: Khamêlo, mogapo, molamo le meropa
le tše dingwe tše bjale ka mathatana. Ge
e le moja-lefa wa ka mošata le kōmana.
Dithapô tše we ka moka ga tšona ke tša
moja-lefa. Di diya rimama fêla ge mong
wa tšona a hwile. Ke gore a ba di šumiša
bjale ka dithapô tše dingwe. Ba ta di šu-
miša ka moragô ga mo ba tšitšhe thetšhi-
la.

7900 Di boetšwa ka ntwaneng ya tšona.
Ka tšatši le we monna wa ngaka a fo-
kago dithapô tša moka, ba di ntšha ka ntwa-
neng ya tšona. Ke moka tša fukiwa. Ka
moragô ga ~~mo~~ fukilwe ke moka ba di
boetša ka ntwaneng ya tšona. Di Di la-
la ke moja-lefa. Modirō tšona ba ta mo di
šumiša ka mehlwa a la ba go ba ba

di šumiša ka ōna.

7901 Medirō ya dibêtwa. Modirō wa khamêlō ke go gamêla mafi ka gare ga ōna. Modirō wa mogopo ke go jêla nama ka gare ga ōna. Ge ba tšaba pudi goba nku madi a tšona ba ageletsā ka ōna. Molamo o mogolo wa motē, ke wa go tšoga ka ōna bošego, ge dikhomō di tšwele goba go no mōnamōna le motē. Monna wa motē o mogolo a robale. Meropa ke ya go bina dikōša le mathatana. Ba tiya tšona gore mmuni a khōnē go bina. Kōmana e teiwa ge bana ba boga kōmana le ge pe e tšwa le molomō wa ngwaga o moswa. Ge mong wa tšona a hwile di a ri-mama. Ba ta di šumiša ka moragō ga mo a fukiwilē.

7902 Ge motho a e pakêla thelo tša go tše mo lebane. Gantši ba molwantšha. Ge ka lapeng la bo moja-lefa e tšale ba ba nyan-na, moemedi a tše gona, ba šitwa go mo lwantšha. Ba no homola, ba letêla ge moja-lefa a gola. Ge a gudilē ba ta mmotša. Ke yēna yo we a wanetšego go mo lwantšha.

Theema the re o the ke wa fula tauma ka boelle. Ke gore tauma a se yago, ke ya yo mokopana goba yo manyana.

7903^(a) Lehung la maphikulugê, ka moka di-
thapô tša go bêtwa di ile tša ba matsogo-
ng ga Teka ka gobane ke yêna moja-lefa.
O be a na le dintô tše tharo. Ga gwa ka
gwa ba le motho yo we a belaelago, ka go-
bane dilo tša khoro ke dilo tša moja-lefa.
Dithapô di ile tša no šumišwa ka mokhwa
o la tša go ba di šumišwa pele. Mona le-
hung la maphikuluge ^(a) ga gwaka gwa ba
le phošô.

7904^(b) Teka o ile a hwa ngwana wa gwe
e thapê yo manyana. Ba ile ba lla thello
go fithêla ge ba tša thetšila. Dithapô
ka moka tša go bêtwa ba ile ba di ntšetša
khakala. Ke moka manna wa ngaka a di
foka. Maiše ke ngwana wa ntô e nyana.
O ile a tšeya molamo le lerumu. Dilo tše we
ka moka ke tša motê. Ga gwaka gwa ba
le motho yo a mo lwantšhago. Fêla ba ile
ba mmotša gore o di iša kae. A re ke di-

K34/82

Thapō tša go šiya moku papa. Gapē a tša go lebana, nta ya tšona ke e. A ka a e kwa mo we ba mmotšago. Ba ile ba mohomolêla. A ya a di beya ka ntang ya gwe.

7905 Thelo mo the tša go lebana the a raga. Ba khoro ba mo amoga dithapō ba di boetsa ka ntang ya ba tšona. Manna a rēla molamo leina la Maphikudugē. Le lerumu le lona leina la Maisa o goragora le molamo bošego le mathegare. Ka tšatši le le ngwe a thaba moratho wa Teka ka lerumu. Molato o ile wa ya khorong. Ba hwetšana gore o tšhuba ke dilo tše di tša mo lebanago. Ke ge ba mo lifiša molato wa madi ka khomo le pudi. Ba napa ba mo amoga dithapō tša boēla ka ntang ya tšona mafellō a taba.

Temana ya 17: Dithapō tša mašemo le dirapa.

7906 Dithapō ka moka tša mašemo le dirapa ke tša moja-lefa. Ka moragō ga mo papagwe a hwile, ba swanetše go gōga lešiša la makhato gōdimu ga tšemo le

§ go dihlulaga nayo. Ka goriale mo we ba
thoboa tihema gore mang mang wa yona
a tha pele. Gammogô le dirapa tše a
di šilego ba di thoboa. Le ge a ile a ši-
ya tihema ya mogala. Ka moka le mašemo a
we a mogala ke a moja-lefa.

7907 Ntona goba khozi a ba swanela go a
tšeya. Ke moja-lefa ya we a swanetšego
go šala a lema. Ke yēna ya we a nago
le maata a go fa bongwanabō dirapa, ge
a bōna ya mongwe a thaela g the rapa.
Ntona ge e ka bōna gore tihema e ngwe
ke mogala, a e tšeya. Moja-lefa o na le
maata a go iša taba khovang. Ba moata
ba ~~ba~~ ba sola ntona.

7908 Ntona ya 'moto o we e na le maata a
go laola mašemo a we beng ba ona ba khudu-
gilego. Le yēna mokhudupi o swanetše go
bega yōna ntona ya mmoto o we. O ya go
dula kae. Ke moka o ta mmotša. Bjale di-
rapa le mašemo ke nyaka gore o ntšhupa.
Le nke gona le tše we a ilego a fa ba-
leloka, le tšona o ta mašupa gore ke

K3.4/82

file mokete e. A we a tha fivago motho ke
a. Oua ke a gafela lena beng ba lešako.
Ke gona nto e ka khônago go šala e fa ba
we ba dumalago mašemo go-ba ba fandi.

7909 Ge motho a ile a hwa a šiya mašemo,
the tšwaélô goba mokhwa, tšhemo ya monna
goba ya moradi ke go thiba maoto a moku mo
we mašemong a we a go ba a a lema. Ba
thoboša tšhemo be dirapana ka lešaša la mo-
khala. Ke moragô ga mowe ge lebaka la
go lema le fithile ke moka ba lema maše-
mo ka moka gammôgô le a la a mogola. Ma-
oto a moku a thibile ke lona lešaša la mokhala.

7910 Ba bangwe ba thoboša mašemo a moku
ka makhwa o. Ba tšeya mohluta o mongwe
le o mongwe wa dipu tše we di bjadiwa-
go. Ke moka ba tšeya lebeya, ba ya ba
gotša mollô tšhemong. Ba gadika dipu
tše la ba tšwago natšo. Ge ba boha
gore di budulê, ke moka ba di gaša
mowe tšhemong ya go šima. Ke gona ba
a-la-fetše tšhemo. Ge ba tha ka ba
dina bjale mabêlê a mèle.

7911 Monna yo Phašuku o ile a hwa a šiya temō e kholo. Makhwa wa khale wa go dira mašemo. Ge monna a ka hwetšana molala a thōma go thetha tšhemo. Ke mōka molala o we ka mōka ga ōna o buša ke mong mothomi wa go thetha. Yo mongwe le yo mongwe mo a nyaka go thetha ya gwe tšhemo, o swanetše go khopela ga mothomi. Ke yēna yo we a ša go mo šupa gore a thetha a e ya nga ya gore. O ile a thetha temo e kholo. Basadi ba gwe o ile a ba ngathela a bona mašemo mo we a thethilego. Basadi ba gwe ba ile ba hwa pele ga monna wa bona. Ka morago gwa hwa monna.

7912 O ile a šiya barwa ba ba bedi. Kho-mo ya mafri a e twale. Moja-lefa e be e le Khapana. Ke ngwana wa nto e kholo. Malakare ke wa nto e nyana. O ile a šiya a ba tšhētše basadi. Mediro ya bona e be e fapana le mediro ya banna. Bona e be ba o kwana le godiša dihomō. Moradi wa moja-lefa a lema tšhemo ya

go šiya ke mmago Khapana. Wa Malakare le yēna a lema ya go šiya ke mmatswala wa gwe. Bjale mašemo a go šiya ke papago bona, a the ke a limiwa.

7913 Barwa ba we ba bedi ba ile ba latēla batwadi ba bona. Ke gore ba ile ba hwa. Khapana o ile a šiya ngwana wa mothakana. Ba ile ba mo rēla leina la papago bona. Mašemo a we a go šiya ke Phašuku, ntona e ile ya a fa bathohi ba mašemo, ka gobane a ile a ba a mēla matsane a magolo a the limiwi ke motho. Basadi ba barwa ba mohu a ba ka ba bolabola.

7914 Phašuku wa bo bedi a tšeya mosadi. Mmagwe o ile a mo šupa mašemo a we a go šiya ke makholo wa gwe. Bjale ke bo mang ba we ba lemago. Ba re ba file ke Mašumu. Moja-lefa a ya ga Mašumu. Thobēla morena, ke tile mo ka baka la mašemo a la a go šiya ke makholo. Ke gudilē ke nyaka go a lema nna mong. Owa kwala. Bjale bōna o tile le-baka le fitile

gana bjale ke thelemo. Batho ba we ba le-
mago ba ta butsiwa gore ngwaga o o tago ba
theke ba lema. Ke a di kwa morena bja-
le nna ngwaga o ke ta jang. Wena thepe-
la o bona gore o ka dira bjang kowa the-
mong ya mmago.

7915 Phašuku a bula khoru, ke moka a boela
gae. O ile a bitša banna ba gabō. Ba ile
ba khobakana. O ile a ba thalošetsa ka mo-
khwa o we a ilego a ya ga ntona ka ona le
ka mokhwa o we a mo fetotšego ka ona. Ba
re o wa kwala. Batho ba swanetše go bu-
tšwa. Le bona ba ta khōna go nyakela ma-
šemo a bona marega. Re be re ta ba le
maata mo la a be a gana ka ona.

7916 Phašuku o ile a boela ke mašemo a
bo ka moka ga ona. Ba ile go fetša go
buna, ke moka a goma a boela ga ntona.
O butšiša gore balimi ba mašemo ba butši-
tšwe. O ile a mmošiša gore ba butšitšwē. We-
na o ka feta le mašemo a go. Ke moka Pha-
šuku a lema mašemo a go šiya ke mahho-
lo wa gwe. Mafello a taba.

7917 Letšike o ile a khuduga a ya a dula
ga Letšwalo. (Nareng.) Dirapana tša gwe ga-
mmôgô le tša basadi, o ile a di fa ba ma-
šakha a gwe. Mašemo o ile a šitwa go fana
ka ôna, ka gobane o swanetše go a gafela
ba mošata. Ke bona ba we ba swanetšego go
šala ba^alaola. O ile a laêla ntona. Ke mo-
ka ntona Mašumu a ya naê ga mothabê. Ke
kwa monna yo o re o wa khuduga mo nageng
e. Molato keng. O wa di kwa morena o re mo-
lato keng. A re aowa thobêla molato a ogo-
na. Go lukile. Thepela naê a yo go šupa
mašemo a a go ba a lema. Ke moka Ma-
šumu a goma naê. O ile a mo šupa ma-
šemo a gwe. Ke moka a loka thoto ya gwe
a toga. Mašemo o šala a le ka diateng tša
Mašumu. R. gello a taba.

Temana ya 18: Dithokola le mahumô.

7918 Bana ba khoši re loba ka moka, yo we e
tša ba go moja-lefa a tšibi. Dithokola tša
monna yo mogolo, ka moka ga tšona ke tša mo-
ja-lefa. Dithokola ke dilo tše we di tša a-

K34/82

biwigo. Tšona di a khobakanywa ke moka ba di tema ba ya ba di beya ka nto ya bo moja-lefa. Lehumô lona le swanetše go abélwa di-nto tša moho. Oithokola tše bjale ka magagane marumô le molamô le tše dingwe ke tšona tše we di swanetšego go beiwa, ka moka ga tšona ke thoto ya moja-lefa.

^(a)
7919 Makadikwa o be a na le khoro e kholo kudu. Mong basadi ba gwe e be e le basadi ba banê. Maina a basadi ba gwe a ta ngo-diwa ka go latelana ka go bikiwa ga bona. Manyapa, Mmaredi, Kopjane le Molewa...
ne. Baratho ba gwe le bona e be ba agile naê motše ka o thii. O be a na le baratho ba bararo. Le bona e be ba e na le tša bona dintō. Je a bolabola gore ga go pōš pedi moteng, o hwetšane gore o bolabola nnete.

7920 Thuri e be e lla le motšegare. Baloi ba ile ba dira mokhwa gōdimu ga Manyapa. Monna o ile a re ga zona taba, ke diboba di lona pōš. Mosadi wa gwe wa nto e kholo, o ile a ima. Jo ile tšutši le a

K34 | 82

bêlégago, a bêlêga motho fêla a na le mo-
thela. Baduledi ba ile ba mmea bathola bjo
we. Bjale a re go bona le bina gore le ka di-
ra bjang. Ba re go swanetše go ba mafella
ntong. O ile a gana mantšu a ba-dulelê. Ba
ile ba ripa ngwana mothela. Leina la ngwa-
^{na} a rêla ke papagwe. A re ngwana yo we
waka ke Tshetha ya mahwelere.

7921 Makadikwa o ile a rêka bongaka. O ile
a bina gore ba mogolêla moteng, ka baka
la go dira ngwana wa gwe mothela. Bonga-
ka o ile a bo ruta ke Rakhobadi. O ile
a fiwa lerumu ke monna wa ngaka. O ile
a mmotša gore o ta thepela ka lona gare
ga bošego moteng wa go. A goma a mo fa
thelepê tha magagane. O ile a ba nga-
ka.

7922 Lehu la Makadikwa. Lehu a le tha-
ole, ngaka le khoši ba hwa. O ile a hwa
ka lehu la bolwetši-lwetši. Ba ile ba lla the-
llo tha moku go fithêla letšatši la tošo ya
thetšhila. Dithapô tša gwe ka moka ga
tšona di ile tša fukiwa ke monna wa

ngaka. Dithokola gammōgō le marumu le di-lépê tša bo magagane le lerumu le la a go fiwa ke monna wa ngaka ba ile ba di tšema, ba ya ba di beya ka ntong ya bo moja-lefa. Di ta gafelwa moja-lefa ka le-tšatši la thobošo.

7923 Letšatši la thobošo. Ba ile ba šupa legohu go ba moja-lefa. Go ile gwa ba mphe-refere ka lona letšatši la tšhupō ya moja-lefa. Mpherepere o ile wa bakiwa ke gore ~~leho~~ Legohu mmagwe o ile a tšwa a mo peputše mo a e ta bogadi. Bjale ba bangwe ba re ntha be go tšupiwē Tshetša ka gobane ke šna madi a mōhu. Goriale mo we ke gore ~~dithokola~~ dithokola ka moka di swanetše go fiwa moratho.

7924 Ba ile ba šupa legohu go ba moja-lefa. Ba ile ba kata ba-gani ka lentšus le. Aa ngwana o anang. Gwa gona gwa re e le bona ba re ngwana o wana dikhomo. Bjale le lwantšha taba ka mokhuwa mang. Madi ke pei kae le kae e ya gāšwa. Moa yēna mong mōhu a re go bōna gore mosadi o tšhintšhe

K34/82

a napé a mothale. Bjale ke ngwana wagwe
yo mogolo ka baka ta dikhomo. Ba ile ba re
le a kwala. Ke moka ba napa ba šupa
legohu go ba moja-lefa. Dithokola ka mo-
ka le marumu gammôgô le bo magagane
ba ile ba di gafêla moja-lefa. Ke moka ta-
ba ya bona ya fêla e ta mowe.

7925^(b) Tshetha a hwetšana bongaka bja go fi-
wa ke mohu papagwe. Ka moragô ga dilemô di
the dihae, ke moka a babja. Ge ba mo fa
dithare e ke ba napa ba godiša bolwetši.
Ge o hwetšana a dutši mothegare, o ka ba
wa re ba mo aketša a babji. Bolwetši bogo-
la bošego. Ba ile ba ba thōmana mako-
loi.

7926 Legohu o be a tšama a laola, ditaola di
mmotša gore mohu o wa belaêla mabapi le di-
thokola, lerumu le magagane. Le swanetše
go mo fa tšona le ta bōna a fêla. Bjale
moja-lefa a nyaka go dira ka mohlwa o we.
Go ile gwa tšwa banna ba ba bedi gammô-
gô le moja-lefa. Ditaola di ile tša ba bo-
tša bjale ka ge di dula di botša moja-lefa

K34/82

Ke moka ba goma ba boya gae. Makhukhu
o ile a thalošetša ba leloko ka makhwa o we
monna wa ngaka a ilego a ba botša ka gona.

7927 Moja-lefa a ka a nyaka go kwisisha. Tshe-
tha o tene ke bolwetši bja malōpō. Bošego ba
o kwa a e pella, a re magagane the lēpē tha
bo papē. Ba dira gore moja-lefa a mo fē
magagane gammōgō le lerumu le la a
go fiwa ke ngaka. Moja-lefa o ile a phe-
ta molala. Ba ile ba mmotša gore dithoko-
la a diyo e pakela, o file ke moku, ka ba-
ka le we ke tswanêlō ya gore o mo fē. Le-
ntšu la badimu a ba nyatše.

7928 Tshetha a še moja-lefa. Ba ile go bō-
na gore o wa gana ba mmitšetsā malome wa
gwe. Porogetša ke yēna malome wa bona. O
ile a ta. Ke moka ba mo laudisetša ka bo-
lwetši bja motogolo wa gwe. Le ka makhwa
o we monna wa ngaka a ilego a ba botša
ka gona. Le ka makhwa o we moja-lefa
a ganago le dithokola. Malome a gwe a re
ke molaō wa gore a fiwē dithokola. A še

gore ke moja - lefa. Boja - lefa ke bjago. E
 la ngwaneno the we badimui ba mo filego
 motogolo. O ile a mo fa. Ke moka ba alafa
 moiwetši a fôla. Ke moka a napa a ba nga-
 ra ya malopô. O be a šumiša tšona ditso-
 hola tše la a go fiwa ke badimui. Mafello
 a taba.

7929^(a) Šohane e be e le monna wa khoro e kholo.
 O be a na le basadi ba ba tšhano. Maina a
 bona a tša ngwadiwa ka go latelana ka go biki-
 wa ga bona. Malephaka ke ngwana wa malome
 wa gwe. Ba ba raro ba e no ba batho fêla. Moro-
 ropetši, Matšhwene le Mokhadi. O ile a boêla ga
 malome wa gwe a ya a tšeya Malephaka wa
 bo bedi. Malephaka wa bo bedi, o ya ga rakhadi
 wa gwe ga Malephaka wa pele.

7930 Mampenyane o ile a tšeya ngwana Lewele.
Mampenyane ke ngwana wa Malephaka wa pele.
 He yêna yo we a go ba a swanetše go tšeya Ma-
 lephaka wa bo bedi. Le oja e be e le mosadi
 wa gwe, gwa tšingya papagwe a tšena ka
 ntong. Ke moka morwa wa gwe a šitwa go

tena ka ntong ya mosadi ka gobane ke mosadi wa papagwe. Bana ba Malephaka wa bo bedi. Mokho-ko, Mothophi le Fanyafanya.

7931 A di ile goya ka meboto ke tša šuka na le-thii. Baratho ba šokane ba ile ba dula ga ya bona meboto. Ba be ba tšhaba gore moše o mogolo o na le ditopō. Ge ba e tšwa ka gare ga moše a ba ka ba tšwa ka ditopō. Ge go lumiwa ngwaga o moswa ka moka ga bona gammōgō le bana ba osna, e be ba e ya ba loma ka molomō o o tšwago ga šokane. Molomō o be o dira ke Malephaka wa pele ka gobane ke yēna mosadi wa ntō e kholo. A gwaka gwa ba le mosadi yo we a tšwago a thintše, ka moka ga bona ba ile ba hwetšana bana ba le bogadi bja bona.

7932 Šokane e be e le monna wa ngaka. Motho o swanetše go thōkīmēla gore monna o ruta ngwana yo we a o kwanago naē. Ke ngwana yo we a e peyago ka fathe ga papagwe. Mampenyane... a ka a ba le motatale gōdimu ga papagwe. Mo a mo roma o be a phahisa. Le lehufo a ka a sa na lo la gore papa o nkamugile mosadi. Mothophi le yēna o ile a kwa melaō ya papa-

K34 | 82

gwe. Moeng wa mokhalabje o be a nyaka Mokho-
ko kudu, bjale o ile a thapatsa papagwe ka
baka le mereba le swele. Ke moka môya wa
gwe wa toga gôdimu ga gwe. O ile a botša ba-
rwa ba gwe ge ba dutši khorong. A re le a
kwa bana baka, ngwana wa mereba le swele o ja
mereba le swele.

7933 Letu la Šokane. O ile a hwa a tha bola-
bole. Ke gore o ile go thabêga ke moka ka letša-
tši la bobedi molomo wa thoka. Dithokola tše di-
kholo ka moka ga tšona o ile a di šupa Mampe-
nyane. Mothophi le yêna mo la a fêla a mo-
roma o be a mo ruta bongaka. Motho mo
a tha phela a retiwi, o retiwa mo a hwilê.
Ba ile ba boloka moku ka khomo.

7934 Letsatši la bjala bja go toša thetšhila.
Monna wa ngaka o ile a dira modirô wa gwe.
Ka moragô ga modirô o we wa go thakola ba-
thologadi dithamô, ba re diptiyo tša tou a
di phatšagane. Ke gore modirô wa go fo-
ka dilo tša go šiya ke moku di ta boniwa
ka moswana. Ba ile ba šupa monna wa
ngaka bjala bja gwe. Ke moka ngaka

ya bulêla bjala. Bjala bjo bja go toša
 tšhetšhila ke bja ngaka. Batho ba tšhale
 tšhellong. Bjala a bja tswanêla go tšefa. Ge
 ba ka o kwa gore bo a tšefa ba tshela meti;
 ka gobane batho ba ka tagiwa ba lebala gore
 ba tšhellong tša mohu. Le dipolabolo tša bona
 di ka kwiwa ke batho ba šele.

7935 Go fukiwa ga dithapô le mothahu. Ka
 morwana bja re gotha ke moka ba goma ba
 ya ba gathana ho wa moteng wa taweng. Mo-
 nna wa ngaka le yêna o ile a ba gona. Ke
 moka ba ntšha dithapô ka moka, ba di be-
 ya lapeng la Malephaka wa pele. Ba ile ba
 lebella monna wa ngaka mo a di foka. Ka
 moragô ga mo a feditšê go di foka, ke moka
 a ya a foka dišego tša mohugammôgô le
 mašaka a dikhomo le dipudi. Ke moka n-
 ka e feditšê modirô wa yôna.

7936 Kavugano ya dithapô. Ba ile ba tšhala
 dithokoia ba di beela go šele. Dithapô tša
 go šala ba ile ba abêla bana ba mohu.
 Mašaledi ba a-bêla leloko la bo mohu. Mo-
 nna wa ngaka ba mo fa pele. Le baratho

ba mohu ba ile ba hwetsana tša bona. Mehutana hutana ya ditlhare, manakana a ditšhidi, dikhotswana le mekhajana ba ile ba di beya. Ngwana yo mongwe le yo mongwe wa mohu o swanetše go tšeya the we a the tebago.

7937 Motho o swanetše go tšeya ^{the} the we a tebago modiro wa tšona. Ge o tšeya a bana na tšona nago. Bona ba teba gore o teba modiro wa tšona. Go teba modiro ya ditshola tša ditlhare ke ge yēna mong mohu a ile a go supa. Mampenyane o ile a tšeya mekhajō e me-di le legoro la khomo. Mothophi a tšeya mekhajō le manakana a mabedi. Mokho a tšeya manaka a mabedi le thebēlē. Mokho o kha-
tšha mathō a batho, a tebe thello ka diro tšea a di tšerego.

7938 Ditshola tša boela ka ntong ya tšona. Ka morago ga mo bana ba mohu ba khetšile tše we ba di tebago, ke moka ba goma ba knobakanya ditlhare ba di boetša ka moko-
ng wa tšona. Ke moka ba ya ba di beya ka ntong gammōgō le ditaola. Di letetše letša-

K34/82

tši la thobošo. Ke moka modirō wa kabaga-
no ya dithapō o fedile. Ke moka ba ntšha
bjala ba nwa. Ka morago ga mowe ba pala-
kana.

7939 Letšatši la thobošo. Ba ile ba tšibšana
ka moka ga bona. Ka moka ba bo lelōko la mo-
hu ba swanetše go ba gona. Ga go thibelwe
motho mang le mang yo we a ratago go ya o swa-
netše go ya go bōna. Mathō ke diala a tšee
šna mocho. Moverong wa bona ba ile ba tšeya
lebaka le letelele. Ge ba tšo boya ke moka
ba šupa Mampenyane go ba yēna moja-lefa.
Ka moka ga bona ba ile ba leboga. Ke moka
ba tšena modirong wa go beula bathologadi. Ka
moragō ga modiro o we ba tšena dipitseng tša
mabjala.

7940 Ba tšoga ba thoboša bana ba mohu ka
khomo. Ka morwana bja re gotha ba goma ba
khobakana. Ba ile ba thōma ka go aba mothahu
wa mohu. O ile a šiya lesome la dikhomo di nago
le dikhomo tše phethago menwana mmedi. Dipu-
di masome a mabedi le dipudi tše ntabe. Di-
pokolo a di oadiwe ka gobane ke tša moja-lefa.

Ke tswanêlô ya gore le tšona di tibiwê. Ba hwe-
tšana gore dipôkôlô ka moka di thiana. Bjale nto
e ngwe le e ngwe e ile ya fiwa dikhomô tše tha-
ro le dipudi tše thiana. Go ile gwa šala dikho-
mo tše tharo le pudi. Ke moka ba thoboša ba-
na ba moku ka khoma. Gwa šala dikhomô tše
pedi le pudi.

7941 Mašaledi a gafêlwa moja-lefa. Ka moragô
ga kabaganyo ya mothahu wa tša methala, ba
tšena mothahung wa mabêlê. O ile a šiya
dišego tše pedi. Thešego the thengwe the ile
tha šama go apeela baemedi le mabjale.
Mothologadi yo mongwe le yo mongwe o ile a
fiwa mokotana. Baredi ba moku ba ba lego
magadina bona, theratwa^{na}. Khadi le yôna ya
hwelela le thelo. Dikhomô tše pedi le pudi
gamnôgô le mašaledi a mabêlê ba a gafê-
la moja-lefa.

7942 Dithokola ba ile ba di gafêla moja-lefa.
O ile a gafêlwa ka moragô ga mediro ka mo-
ka e fedile. Mašemo gamnôgô le di rapa
tša go šiya ke moku papagwe ba ile ba mo
šupa. Dithare tše we ba go ba ba tha tebe

mediro ya tšona, ba ile ba di tšhubella ka
mollô. Mafello a taba.

7943(b) Mampenyane o be a na le basadi ba
banê. Gapê mohu papagwe o ile a dula le ~~ma~~
Malephaka. Ke moha a ya a tšeya mosadi wa
go mo ntšha thakeng khorang ya go heweletse.
Leina la mosadi bave ke Thewêlê. ~~Ma~~ Male-
phaka wa pele o be a na ba le ngwana ka o
thii wa mothankana. Mosadi wa go latêla The-
wêlê ke Mokhuvane, ka moragô Mangwedi. Mo-
sadi wa mokokotêlo ke Matapa. Ka moha ga
bona e na ba batho fêla. O be a šoma bja-
le ka mohu papagwe.

7944 Mampenyane o ile a bolaya ke mosadi wa
gwe. Go ile gwa hwa ngwana wa gwe wa ntš-
e khola. Ngwana yo we o be a mo rata kudu.
Monna o ile a dira gore a tšwe le ba motse
wa gwe. Ba ile ba a tšwa. Ditšala di
ile tšha tiya mosadi wa ntš ya mokoko-
têlo. Monna o ile a thakana thōgō ka go
be o be a gogetše ko ntang e nyana. A re
go mosadi, basadi ba motse ba nyaka go

go bolaya, ka baka lewe ke nyaka go
go tšhabiša. O ile a mo fetola ka gore le-
hu a ba tšhabe, ka gobane le ngwana ya
la a hwilego le yena o be a nyaka go phe-
la. Thepela o dula ga geno. Mosadi a re
ke a di kwa wena ka nši o swanetše go
nkiša.

7945 Mampampenyane a lala a e lwa le
tšhwene bošego. O ile go bolabola le mosadi,
ke moka a re go lukile ke ta tšoga ke go
iša ka morwa. Khamthe mosadi peelo ya
gwe e thenyegile. Ke ge a fetoga tšhwe-
ne a yo lala a e lwa le monna. Ka morwa-
na a tšoga a le molwetši. Go iša mosadi
ga gabō ga ema ka baka la gore monna
o wa gōbja. Ka morago ga matšatši a mabe-
di ke moka a hwa.

7946 Ba ile ba boloka mohu ka khomo. Ba
lla tšhello tša fēla. Pele ga lehu la gwe
o ile a botša ba leloko ka moka gore Losa-
na o tša tšwerēla šokane dithokola. O tšare
ma a gudile a mo fē. Ka letšatši la go tš-
šwa ga tšetšhila, dithokola ka moka di

ile go fukiwa tša goma tša boetšwa ka
ntong ya tšona.

7947 Letšatši la tšhupō ya moja-lefa. Bja-
le ka ge go ngwadilwē gore ka letšatši la
tšhupō ya mohl Mampenyane ba ile ba die-
ga kudu thopeng ya bona. The we tša go
ba diegisa a tša ka tša teba ke motho.
Lehono thopa ya bona e ile ya ba šita. Ba-
rwa ba Malephaka wa bo bedi ba gana gore
morwa Mampenyane a swanela go ba moja-lefa
ka baka la gore mmagwe e fa ba motho fēla.
Moja-lefa go swanetše go ba ngwana wa male-
phaka wa bo bedi, ka gobane o tlo a peela
rahadi wa gwe. Ba ile ba ba ba bitša banna
ba antiya gore ba ya ba thuša.

7948 Tswala banneng a e farelwe. Bjale ba-
nna mo ba fithile ba ba thalošetša ka mo-
khwa o we ba fapanago ka ōna. Bjale banna
ba re re a di kwa. Ke mathōmō le mafe-
llō gona rena go kwa taba ya mohuta o.
Mona a ke a tswala moja-lefa go bedi.
O tswala moja-lefa, ke moka moja-lefa a
tswala moja-lefa. Ke moka rena re tēba

go le bjale. Modiro o we o ilego wa dira ke makhola wa lena, phošō e ile ya ba naē. Le ga na lehono go tša lukile, moja-lefa yowe le tša mo šupago, le tša mo šupa le mowe a swanetšego go tšeya moradi. Barwa ba Malephaka wa bo bedi ba ile ba katiwa. Ba re a go ke go katiwa matapa, re di kwile.

7949 Ba ile ba šupa Šokane go ba moja-lefa. Ka moragō ga mo ba katile barwa ba Malephaka wa bo bedi, ba goma ba boēla kowa khabakanong ya batho. Ke moka ba šupa kha ba moja-lefa gammōgō le moledi wa bonagwe. Batho ka moka ba ile ba re thobēla. Ba tšaloša le ka mokhwa o we moku a ilego a laēla ka mabapi le dithokola. Lozana o wa tše go tša fa ngwana mo a gudilē. Gwa fēla go e tša mowe.

7950 Lozana o gafēla ngwana dithokola tša gwe. Ka moragō ga mo a bōna gore ngwana o gudilē, a goma a ba bitša. Ba ile ba khabakana. Ke moka a re le bitša ke nna, ke re tšang le boneng mo ke e fa ngwana dithokola tša go šiya ke moku papagwe. Ba re o

wa kwala. A re ke nna ngwana monyane, a ke
llele bogosi ke 'lela go tuma. Ga e le bogosi ke
bja malapa a magala. Dilo tša go šiya papago
ke tše. Moja-lefa o ile a di amogela, a ya a
di beya ka ntong ya gwe. Ke moka gwa fêla,

7951 Mokhoko a thōma go gafa. Ba diyo tsuara
ba tēma. Molato keng. Ga go mōtha yo a tēba-
go. Ba ile ba tšoma ba laola. Ditšola tša ba
botša gore o tšere dithokola tša go šiya mahu
papagwe. Dithokola tše we o filo di tšeya, a
tebe modirō wa tšona. Bjale mong wa tšona o
wa di belaēla. Le swanetsē go di tšeya le di
fê moja-lefa. Le ta bōna a feditē.

7952 Dithokola di a mo tšhuba. Ka nnete di
a ma tšhuba ka gobane a nyake go bōna n-
e we a beilego dithokola. Ge a e bōna o thō-
ma gore batho ba bantši šeba, ba nyaka go
mpolaya. Ba diyo moswara ka maafa ka lona
le-baka le we. Ba ile ba tšeya dithokola ba
di fa šokane. Ka moragō ga mo we ba
bōna bo gafi bo feditē. Ke moka ke mafe-
llō a taba.

7953 Dithokola tše e khethegilego a se tša motho, ke tša lelako la moku. Fela ka moka ga tšona ke tša moja-lefa. Go ba bo lelako la moja-lefa, ba ka di hwetšana, ka bakeng le moya wa moku. Ge moya wa moku o nyaka go fa ngwana goba yo mangwe wa bo lelako, o wa dira gore a di hwetšane. Motho yo we o wa bubja. Bjale ge ba tšuma ba laolêla molwetši, ke moka ditšola di ba botša the thabi. Ka tšona, ba tši o kua dipelaêlô tša moku. Ke moka ba ya ba dira ka mokhwa o we dithoko di bolabotšego ka ôna. Ba ta bôna molwetši a fôla.

7954 Selai o be a na le basadi ba bane. Maina a bo: Mathoke, mangwedi, malethhe le Mphekama. Basadi ba we ba ngwadilwê ka go latelana ka go bikiwa ga bona. Mathoke ke ngwana wa malome wa gwe. Bana ba gwe, Mosapulugô le dikhaitšedi tša gwe. Leina la khaitšedi ya gwe yo mogolo Molewane. Mangwedi bana ba gwe. Mohebisu, Modise, le Matsopha. Malehu bana ba gwe. Ntopa, Makhine, le kwapa le Morapê. Mphekama bana ba gwe.

Matsobane goba Nkhiti le Moroka.

7955 Mathoke o ile a hwa pele ga monna wa gwe. Moredi wa gwe Molewane ke ge a tšetše a le bogadi bja gwe. Mokhatšo o be a the šu a bikiwa. O ile a šala a a peela khaitšedi ya gwe Mosupulugō. Molewane o ile a fiwa mekoša e mmedi ya mabêlê a mothahu wa mahu mmagwe. O fiwa ke papagwe. A re le wena o ta lla gona ngwanaha. Mathahu o montši o šalla baratho ba go. Mokhatšo o ta a peela Mosupulugō. Dikjana tša mahu a di ša go batswadi ba mahu ka khomo, go ba thaboša gore ngwana wa bona o hwile. Ke moka gwa fêla.

7956 Mosupulugō a tšeišwa moradi ke papagwe. O ile a mo tšeiša ka dikhomo tša matšo a Mokhatšo. O ile a tentša khomo ka e thii ya matšo a Molewane. O dirêla gore e golêlê dikhomo tša matšo a Mokhatšo, ka gobane Molewane ke mogolo wa Mokhatšo. Moradi wa Mosupulugō, o ile a fetša thelemo ka the thii, thelemong tha bo bedi a hwa. O ile a hwa a gôthola. Legothola

o ile a tšwa nalo ga gabō.

7957 Lehu le a thadiwa. Mosadi yo we Nkonyane e be e le motswala wa Mosupulugo. Ka moragō ga lehu la gwe, Thelai a re go ba ga makholo wa gwe, re swanetše go tšama re o kwa lehu la ngwana wa lena. Go be go šetše makholo wa mosadi, makholo wa monna o hwile pele ga moredi wa gwe Nkonyane. Bjale o ile a gagēla dinaō morago. Mokhonyana o ile a o kwa gore mohu o bolatile ke mmagwe ka phafana ya bjale. Phafana e we ke yōna ya go bolaya papago Nkonyane. Monna o ile a kha a nwa. Bjale moredie a hwetšana e letsha, le yēna a kha a nwa. Lehu la gwe le ile la thaga ka makhwa o we. Thelai o ile a gapa ~~dikhomo~~ tša gwe.

7958 Mosupulugō o ile a fapana le dikhomo. Theema the re lehu a le thadiwi. The tha gore lehu le a thadiwa ke thayēna Thelai. Ka morago ga thello tha mohu Mosupulugo, papagwe a tha dutši a gopola go tšeya mosadi wa go tšilo tšōša lapa, ke moka a thabega. Mafello a bolwetši bja

gwe ya ba lehu. O ile a hwa a le ka ntong
ya mphekama. Ba mo ntšha ka mo we ntong e
we, ba ya ba mmeja ka ntong ya mangwedi.
O ile a ntšhiwa a le ka ntong ya mosadi wa
ba bedi ba mo iša mabiteng.

7959 Nyakisiso ya nto e kholo. Ka moragô ga
mo ba ndilê thello tha mahu, ka tsatsi la tho-
boša ba thōma go nyakisiso nto e kholo. Ba nya-
kisiso nto ya go latêla nto e kholo, ka gobane e
kholo e hwile go šetše dikhomo di eme ka leša-
ka. Mangwedi ke motho fêla, O nyadiwi^{le} ka di-
khomo tša matšo a khaitšedi ya mahu. Malehu
ke motho fêla. O nyadiwi^{le} ka dikhomo tša matšo
a monna. Mphekama ke matšwala-tšwalane wa
mahu. O nyadiwile ka dikhomo tša molewane.
Ke gore dikhomo tša go tšeya molewane di ile
tša tšeya yêna.

7960 Ba ile ba šupa Mohebisa go ba mo-
ja-lefa. Pele ga go mo šupa ba ile ba
thōma ba ganetsana. Ba bangwe bare
nto ya go latêla e la go swanetše go
ba ya mphekama ka gobane a nyetšwe
ka dikhomo tša go tšwa moredi wa nto.

e kholo. Taba ya bo bedi ke motswala-tswa-lane wa gwe. Ba bangwe ba éma le rangwane wa mohu, ba re nto ya go latêla nto e kholo ke ya mangwedi. O tšerwe ka dikhomo tša go tšwa khaitšedi ya mohu. Ba la ba go éma le nto ya mafello, ba re go lukile. Ke ge ba šupa morwa wa mangwedi go ba moja-lefa. Ke moka go fedile thello tha mohu tha phumulwa ke moja-lefa.

7961 Dithohola ka moka tša beiwa ka ntong ya moja-lefa. Fêla molewane o ile a re dila tše we ka moka, di swanetše go fo beiwa ka ntwaneng ya go šiya ke mohu, ka gobane a di na mong wa tšona. A gwa ka gwa ba le yo we a šala go lentšhi la gwe moragô. Le yêna o napi le a homola.

7962 Mohebis o ile a babja. Ka moragô ga mo ba mo šupile go ba moja-lefa, ke moka ba palakana. O ile a dula thelemô ka the thii. Ka thelemô tha bo bedi ke moka a thōma go babja. Ge ba tšama ba o kwa bolwetšhi bja gwe, ditaola tša ba

botša gore ngwana o tšhuba ke ditšhokola
tša mohu. A tša mo lebane. Ge ba di bu-
tšiša gore di lebane mang. Tša ba šupa
lapa la mphekama.

7963 Ba ile ba dula taba ya ditšhola gōdi-
mu ka moragō. Ba be ba tša nyake go
tšha ditšhokola. Bjale gwa thōma go hwa
diruiwa. Letšatši ka le tšii go hwa tše
pedi. Ka morwana le gona bjale. Bjale
ba tšwa ka moka ka motse wa bona. Ma-
nna wa ngaka a ya a ba botša ka mokhwa
o we mōya wa mohu o tša rabalago ka
gona. Ditšhokola ka moka ga tšwa le swa-
netše go di ntšha ka ntong ya molwetši.
Le ~~ta~~ bōna molwetši a fola. Le lehu
la dikhomō le tša ēma. Ge le tša ka la
dira bjale, le ta bōna molwetši o tšhwa.

7964 Ditšhokola di ile tša fiwa Matšhoba-
ne. Ka moragō ga mo di tšwile ka ntō-
ng ga Mokhebisā, ba bōna bo-lwetši bo
khuduga. Diruiwa di ile tša ēma go hwa.
Molewane a re le swanetše go tšeya mo-
šiya wa dikhomō lo tšeya moradi yo we a

swanetšego go tlo tsoša lapa la mma. Ba ile ba dira ka mokhwa o we. Dilo ka moka gammôgô le bana ba moku ba thabêla ke môya. Mafello a taba.

Temana ya 19: Baja lefa bya bongaka.

7965 Je moku a ka hwa e le ngaka, modiro wa bongaka o hwetšana ke ngwana yo we a go ba a hwana naye nae. Ka molaô ngwana wa moja lefa ke yêna yo we a swanetšego go šala a šoma modiro wa bongaka. Bjale mogolo a ka dumala bongaka ka baka la mokhwa ya gwe. Moratso wa gwe go ba le ~~kwetšwane~~ la bona la hwetšana bongaka.

7966 Bongaka ke modiro o mogolo. Bolwetši a ba bee. Motho a tena pula a e ya ngakeng ka baka la bolwetši. Ngaka le yona e swanetše go tšwa ka ntong yo nyakêla mmabjetša dithare. Bjale monna wa ngaka a roma barwa ba gwe go mo êpêla dithare. Ngwana yo we a ganago a na taba nae. Yo we a dumêlago

o mo laeletša dithare tše we a swanetšego go diripa le go di ēpa. Ge a tša boya natiso, o wa mo šupa ba le babedi modiro wa tšona le bolwetši bjo we di alafago. Ke mokhwa o we bongaka bo tše nago le maleba.

7967 Go na le ditela tše pedi tša go hwetšana bongaka. Tela e ngwe ke ya go reka. Moreki o swanetše go thotišwa bongaka ke monna wa ngaka. Ke yēna ya we a ta ba go a mo nweša pheka ya mo fitella peelo. Bongaka bjo bongwe ke bja tše twalo. Bjona bo tše pela ka madi a bo lelōko la mahu. Mohu a ka hwa a tše šu a laēlē ngwana ya we a swanetšego go mo ruta bongaka, mōya wa gwe o ka tše ke wa robala. Ngwana ya we o swanetše go hwetšana bongaka mōya wa mahu o khonē o robala.

7968(a) Bongaka bja go rekiwa. Morutiwa o swanetše go epeya ka fathe ga monna wa ngaka. Ka go dira ka mokhwa o we ke gore a tše a khonē go mo ruta dilo ka moka. Ge a ka bōna a khōna go alafa ge motho a loma ke mala, a golēla morutiši ke moka a ka tše^{ke} a khō-

~~na~~ na go mo ruta, ka go bōna gore a ka mmona-
laya. Bongaka bja gwe e ka the ke ya ba bo-
ngaka bja nnete. Ya we a ilego a e paya ka
fathe go mmona wa ngaka, bongaka bja gwe bo
ya thamatsega.

7969 Morutiwa le yēna o ta ruta morwa wa gwe.
Mmona wa bōna a e hwa le bongaka bja gwe,
ke gore barwa ba gwe ka moka ba mo metšā ma-
tatale. Ge gona le ngwana yo a kwanago nae,
o wa mo ruta, bjale ka mokhwa o a rutilego
ka ōna. Ge a ka hwa a the šu a mo nweša phe-
ko ya go teba ditšola. O swanetše go boēla
koma ngakeng ya mahu papagwe. Ke moka o ta
ya a mo nweša. O ntšha nku. Ke yōna tefō
ya go pwešwa. Ya go ruta bongaka ke khomo le
nku ~~ya~~ go nwešwa.

7970 Bongaka bja go rekiwa ba bangwe ba hwa
na bjo. Ba hwa na bjo ka baka le, motho o a
ya a huralla ngaka e la e ~~mo~~ mo rutilego.
Morutiwa a bitšwa lethorana. O wa mo loholla
gore a ya tšama a šaba. Ka goriale mo we ke
gona a mo ruta. Pele ge a mo ruta ke kho-
mo le nku. Bjale mo a tšamile a šaba, ka

moka tše we a di šabilego a swanetše go di fa moruti. Ke yēna yo we a swanetšego go mo ntšhelō. Bjale mathosana a mangwe, a e a fa moruti. Ke moka moruti le yēna a khupara diafa. Ke moka o ta hwa a tibike ga namola a go mo ruta, go tšwela pele a ka the tha moruta. Ke makhwa o we ba yago ba hwa le thuto nyana e we ya bona.

7971 Moteng wa ga Raganya e be gona le manna ya Mateu. Khorong ya ga-bō a gona bongaka. Yēna o ile a ba ngaka. Bongaka bja gwe go ile gwa ba bja go rekiwa. Manna mo a nyaka go rutwa bongaka, a swanēla go ruta ke ngaka ya naga e we o dulago ga yōna. Manna o ile a rutwa bongaka Phalaborwa. O ile a rutego Kudu. A re go boya gae, bongaka bja gwe bja tuma kudu.

7972 O ile a golēla dingaka tše dingwe mo naging ya gešū. Batho ha buntši ba kitimēla ga gwe. O ile a ba le le-thosana le Mphokō. O ile a thōma go mo ruta bongaka. Morutiwa o ile a ntšha nku le khomo. Bjale a re go lethosana tšwaa o tšama o šaba. A mo

fa dipheko tša gore ba theke ba modirêla makhwa. Ka gobane batho ba nyaka go leka, gore ba bônê gore ka nnete ke ngaka. O ile a a mo laella ka makhwa o we a swanetšego go šumiša dipheko ka gona.

7973 Mphôkô o ile a šita meleko ka moka. O i-
khomo le dipudi o ile a di rekisa. Ke moka
a boya ka gae. Kethwana le ile la ba le k-
onya. A ya a botša mateu gore ke dumetše.
Moruti a ka a ba le taba. Monna a tšwêla
pele le go tšama a šaba. O tšama a šumiša
pheko e la a go fiwa ke moruti. Dilo ka moka
tše we a di šabilego, o ya a di beya ka lape-
ng la gwe. Moruti a re tšhidi e tša fêla a
goma ~~boya~~ boya. Naka tša go rwešwa a di mama-
rele ~~šogô~~.

7974 Mphôkô a ya le mošabô go moruti. O ile
a bôna gore tšhidi e la a go fiwa ke ~~mo-~~
ruti e fedile, ke moka ka mošabô wa go fe-
llwa ke tšhidi, a o iša go monna wa ngaka.
Monna wa ngaka o ile a o amogêla. Ke moka
a mmea gore tšhidi e fedile. O ile a mo fa
e ngwe. Khanthe a mo fa mong yôna, go

K34/82

swana gona e be di swana. O ile a mofa e
le e ntš'i kudu.

7975 Lehu la Materu. Pele ga lehu la gwe, o ile
a ruta morwa wa gwe makwene bongaka. O ile
a ma ruta go feletša. A mmotša gore ge o ka
bōna mpheko a boya mo ga go, o mo ganêlê. Anya-
ka go rutiwa bongaka. Ka lona letšatši le we
a ilego a fa lethosana tšhidi e šele, a ya
go alafa mosadi wa Thekhobêla. O ile a tšhela di-
taola tša gwe, a di butšiša gore ke a tšwa ho
alafa mosadi yo we ba mpitšetsago yēna. Di-
taola di ile tša gona. Mmabje tša o ile ge o
ka mo alafa ke ta go fa mosadi. Monna o ile
a laolêla dipheko tša go alafa molwetši. Di-
phekang di ile tša dumêla. Fêla go ya gona
tša gona.

7976 Thekwai a re o fa boya le nku e tswilwê.
O ile a feta ga Thekwai, ke yo mongwe wa
ngaka. A khopêla ditaola. O ile a mo laola.
A mmotša gore le tša go ditaola di go ganê-
tše. Le tša tše tša ka di a gona. Ge o ka
ya wa tswarella molwetši, o fa boya natšo.
Lentšu la go fiwa mosadi le thibile Materu

ditêbé. Monna o ile 'a ya. Ba mo supa molwetši gammôgô le kharebe e we a swanetšego go e tšeya. Ke moka a thabêla molwetši di khare. Molwetši a fôla ka lebaka le we. Tša mamarêla monna wa ngaka. Ge a boêla gae ba diyo ya ba e tetša. Go fitša gae ke moka kaya kaya ke moka a hwa.

7977 Mohu o be a na le basadi ba bararo. Lentšu la monna a lewe fathe. Mo la a o kwe Thekwai nka be di the gona. Matšapona ke mosadi wa gwe wa pele. Wa ntō ya ba bedi Pako. Wa ntō ya bararo Mpholwane. Morwa wa ntō e kholo Makwena. Ke yēna yo we a go moruta bongaka ka gobane o be a kwana le moka papagwe.

7978 Modiro wa ditsoa wa êna, ka baka la gore di phifallong. Dithokola ka moka le manaka a di-phoko di ile tša beiwa ka ntwaneng ya tšona. Ka moka ga tšona di fipaletiwe ka gobane mong wa tšona o hwile. Monna yo la wa lethosana le yēna a êna go tšama a šaba. Gwa ndiwa thello tha mohu.

7979 Letsatsi la ^{tošo} ~~thoša~~ ya mexiri. Ke letsatsi la bjala bja thetshila. Ka lona letsatsi le we dilo ka moka tša gošwa di swanetsē go fukiwa. Fela a ba di foka ka lona letsatsi la go toša thetshila, ba tsoga ba di foka ka morwana. Ka gabane ka letsatsi le we la go toša thetshila ngaka e na le modiro o mogolo wa go thakola bathologadi dithamō tša lehu. Ka moragō ga go thakola bathologadi, ke moka ba nwa bjala bja thetshila. Ka morwana ngaka e ile ya ta ya foka dithapō le dithokola tša moku. Bjale dithokola ka moka di ile tša feta le moja-lefa gammōgō le ditaola. O ile a letša dipela tša lla bjale ka ge papagwe a ile a šiya a ~~metile~~.

7980 Makwēna o ile a ya ^{ph}Palaborwa go nwišwa. Papagwe o ile a mo ruta dithare le malwetši a we di alafago. Bjale o ile a hwa a thešu a mo nweša. Bjale ka ge a be a fela a e ya le moku papagwe ga ngaka e we ya go mo ruta, ke ge a šala a e ya. Monna wa ngaka o ile a mo nyaka nku ya

go mo nweša mo fetōla peelo. A re go yēna
mohu papago e be e le le-thosana laka le le-
golo. Le wena mo o bōna go na le mowe go
go gakantšhago, o boē, ke ʔa go thuša.
Ke moka a goma a boēla gae.

7981 Moja-lefa o ile a šala a šoma bjale ka
mohu papagwe. Mo a bōna gore go na le mo
go mo gakantšhago, ke moka o boēla kowa go
monna ya la wa ngaka. O mo ruta mowe
go mo gakantšhago. Mathong ga tau goiwa
ka lebonē. O be a ʔhae fēla, o be a e ya
a towere le bōnē. Nku goba dinku tše pedi
ke tšona, ka gobane a mo ruti bongaka,
o diya mo eletša diphekwana tše we di mo-
gakantšhago. Taba ya fēla e ʔa mowe.

7982 Mphōkō o thōma go šumiša bongaka
bja gwe. Ke lethosana la mohu maten.
O be a ʔheš a mo rute dithare ka moka
le go nwešwa. Fēla maō a dikhagana o be
a mo šupile. A rwala mešidi e la mohu
a go šiya a mo filē, a tšwa a ya go tšama
a šaba. O ile a hwetšana molwetši. Bjale
batwadi ba molwetši ba mo šupa molwetši.

Ba re go yêna ge o ka alafa ngwana yo wa rena, re ta go fa khomo e. Ba ile ba mo šupa khomo e kholo.

7983 A ke thuti go tšwara phaga, ke tšwere pedi dithagala. Goriale ke Mphakô. Manna o be a tšhetše noka ya lepelle a le nageng ya mapulaneng. Ditaoleng tša gwe o ile a ba botšā gore molwetši o bolaya ke bolwetši bja matimone. (Malopô.) Bolwetši bja molwetši bo swanetše go boniwa ka pudi. Pudi le molwetši, molwetši o swanetše go nwa the thare le yōna pudi, ke moka a robalê le pudi le gogong ka lethii. Lehobô ke kobô ka e thii. Molwetši a ka fôla ge a ka tšoga pele ga pudi, ka gobane bolwetši bo ta ba bo sētše le pudi. Gwa tšoga pudi pele, gona bolwetši bo ta ba bo lebuima.

7984 Dingaka a di ratane. Ba ile ba di ēla manna yo la wa ngaka mōkhoba. Monna yo la wa ngaka a tšeya mošidi a dira pudi le molwetši ka mōkhwa o we a dulago a dira ka ôna. Ke moka molwetši a robala le pudi. Go ile gwa tšoga p molwetši pele,

pudi ya šala e tha robetše. Monna wa ngaka o ile a thaba kudu.

7985 Pudi e ile ya fetoga tšhwene. Pudi e ile ya robala lebaka le letelele. Bjale ba re go monna wa ngaka, pudi a e tsoge, mathomong e ka ba e hwile. A re aowa a ya hwa, e imêla ke bolwetši bja molwetši ka gobane bo tšwile molwetšing bo ilê puding. A thōma go tšeya tšhêla ya gwe, ke moka a e letša a e pella koša ya malōpō. Ka gobane a ya wanêla go trošwa, e swanetše go tsoa ka noši. Pudi e ile ya tsoa. Monna wa ngaka o ile ke a^{le} bella a bōna e le tšhwene. Ke moka ~~ya~~ thōma go tšhaba e no lla bjale ka tšhwene.

7986 Dinawa di ile tša bipêla mošabi. O ile a mahalla ka peelong ya gwe. A ka a ba bolabudiša, o ile a êma letšhela ya gwe a ya ka kowa ntong e la ba go morororêla go yōna. Ba šala ba dutši, ba gopola gore o dira tša gwe dipheko. O ile a fitša a tšeya merwalo ya gwe, ke moka a tšwa ka tša ka mafuri, ke moka

a napa a tšhabe. Go tloga mapulaneng a robala matšumeng. Bja re gotha ke moka a wela tela ya go ya gae. Ba šala ba ya go thola ngaka, ba hwetsana gore a gona gammôgô le merwalana ya gwe.

7987 Mpotšhe o thaya, ge o tšo boya wa the mpotšhe. O ile go fitša gae ke moka a thabega. Bjale a roma mosadi wa gwe gore a ya mmitšetša Makwêna. Mosadi o ile a ya a mmitša. O ile a ya le mosadi: Mphôhō a laudisetša Makwêna ka mokhwa o a go bōna ka ōna. Ke moka a mmitša le gore ke lethosana la go, ka gobane ke be ke ruta ke moku papago bongaka. Ka goiale mo wa ke re nkalafê. O wa bōna o dirile phōšō nkhabe o mpotšhe o thaya.

7988 Tha go hwetsana o êmê šaho a le na bo togêlo. Ke Makwêna o riale ga mphôhō. O wa bōna moku papa, o ile a wela dikomeng, a re dikoma ke tša bō. Fêla yêna o ile a wela ba dutši ba mmitša. Maboyong o ile a boya a le bjale ka wena. A gwa ka gwa ba le ngaka e we ilego ya

mo alafa. Le yēna a ka a tswenya dinga-
ka gore di mo alafē, O ile a re matha-
le a ja mong wa šna. Le nna a gona le
the we nka the dirago. Ke moka a mofo-
gela a le bjale.

7989 Lehu la Mphōkō. O ile a tšeya be-
ke ka e thii a babja, ka beke ya bo bedi a
hwa. O ile a šiya basadi ba ba bedi. Ba-
tho e be ba šetše ba mo tšeba gore ke
ngaka. Medi ya dithare tše a go ba a
di epile, e be e tšetše mathudi, le mana-
kuna nakana a dithare a le gona le
mekhabō. Ba ile ba dikhobakanya, ba di
beya ka ntong.

7990 Dithare ka moka ba ile ba ditšhubella.
Dithokola ba ya ba di beya gōdimu ga le-
bita la gwe. Modirō o we o ile wa dirima
ka letšatši la tšō ya thetšhila. Monna
wa ngaka o ile go foka, ke moka ba
nyaka go tšeba go barwa ba mohu gore
o gona yo we a tšebago ka metantane
e. Barwa ba ile ga go motho yo we a
tšebago. Bjale a gona goba moja-lefa yo

we a nyakago go šala a šoma modiro wa mo-
hu. Ba ile ba re bongaka a ba reke, bo a
twallwa. A re nyake go bōna dilo tše we
ka moka ga tšona. Ke tšona tše we di lle-
go mohu. Ke ge dilo ka moka ba di šoma
ka mokhwa o wa ka gōrdimu. Ke moka ta-
ba ya fêla e ta mo we. mafellô.

7991 Bongaka bja go go rêka bo ya fêla. Bo
ka fo tšwela pele fêla le morwa go-ba ba-
rwa ba yēna manna yo la wa go rêka bo-
ngaka. Ba tšwela pele fêla ka go ba ruta,
ge a ka hwa a tha ruta yo mongwe wa
barwa, ke moka bongaka o huile na bjo.
Dithare ka moka, ba di tšhubella. Ge gona
le ngwana yo we a dumago modiro o la
wa mahu papagwe. Ke yēna a ka no ya a
rêka.

7992 Ge modiro wa bongaka o metše mading a
moreki, gona a bo fele. Ka gabane a ka no
belaêla, ke moka pelaêlô ya gae ya thagi-
ša bolwetši. Ge ba tšama ba laola, ke mo-
ka ditaola tšā ba šupa gore mohu o wa
belaêla. Ge ba ile ba dira mo we mohu a

belaêlago, ke moka ba bôna malwetš; a
fêla. Ke gore môya wa moku o robetše.
Ba we ba yago ba hwa na bjô, ke bo-tšho-
khotšwane.

7993 Molemô. Monna yo o be a le ngaka.
Bongaka bja gwe e be e le bja go rehi-
wa. O ile a hwa, a theša a ruta ba-
na ba gwe. O be a e khudisa kudu.
Go e khudisa ga gwe gwa šupa gore
ke tšhokhôtšwane. Ka moragô ga the-
llo tha lehu la gwe, ba ile ba tšhuba
mešoka ya gwe ka moka. Manaka le
mekhabô ya gwe ba ya ba di beya gô-
dimu ga lebita la gwe.

7994 O wa bigiwa ge ba beya mešoka
gôdimu ga lebita. Bjale ka ge o šile me-
šoka e we wa go ba o e šumisa, ke
yôna e. Re e beya gôdimu ga lebita la
go, ka gobane a gona ngwana yo we a
ka fwa go, ka baka la gore a ba tebe
thelo ka yôna. Ke moka ba di togêla.
Dimpja di ta no šala di rwala, di isa
mo di isago. Ba ile ba di-ra ka mo-

khwa o we. A gwa ka gwa ba le pela-
 êlô. Ke moka bongaka bja gwe a thepe-
 la nabjô. mafellô.

7995(b) Bongaka bja the twalo. Bongaka
 bja bja the twalo, ba šika le memôya ya
 badimu. Ke memôya ya badimu ba bo lelo-
 ka le we la khoro ya bongaka. Ge monna
 wa ngaka a ka hwa a tha ruta ngwa-
 na wa gwe bongaka, memôya ya badimu
 e ka the ke ya robala, ka baka la gore
 e nyaka gore dipheko ka moka di šumi-
 šwê. Môya wa badimu o ta boya ka bolwe-
 -tši go ngwana yo we ba nyakago gore a
 hwetšane bongaka.

7996 Thekwai. Bjale ka go go ngodilwê gore
 ke monna yo magwe wa ngaka. O ile a
 botša Mateu gore o ta boya le nku e twi-
 lwê. Bongaka bja gwe ke bongaka bja the
 twalo. O ile a hwa a the šu a šupa
 bana ba gwe bongaka. O ile a babja le-
 tšatši, ka letšatši la bo bedi, malomo wa
 go bolabola wa thoka. Bošego ke moka

a napa a hwa.

7997 Dithokola ka moka le mešoka ba e bo-
loka ka ntong e we a go ba a beya dithare.
~~tša~~ Ba ile ba lla ~~thello~~ ~~tha~~ fêla. O ile
a šiya dintō tše ntabe. Rangwane wa mo-
hu o ile a khêtha dipheko a di beya kanta-
ng ya gwe. Mešoka e mengwe o ile a e fa-
kêla ka mokoteng, a lekeletsä ka kowa ntwa-
neng ya tšona. Ge e le bongaka o hwile
nabjo ka gobane, a gona ngwana yo we a
mo rutilego.

7998 O The/ ke wa bōna khwakhwa go ya
galêgalê, pula ya modupi e ya tša. Ra-
ngwane wa moku o ile a tšeya dithokola,
a ya a di beya ka ntong ya gwe. Bathoba
ile ba ngunangura fêla a ba ka ba mmo-
tša. Ke ge khadi e rêma theema the
tha khwakhwa le pula ya modupi. The we
tha go dira gore a tšee, tha dira gore
a di boetše ka ntong ya bo tšona. Ke
moka a litha a di gokella gōdimu bjale
ka tše la tša go šala.

7999 O ile a di boetsa ka go bina a fella ke bana. Dikhogo ke dinonyana. Ge di e hwa, a ba tsame ba di laolêla. Go bjale ka di-pudi. Bjale dikhogo tsa gwe tsa thoma go hwa. A ka a sala moraga go lehu la dikhogo. Gwa thoma go hwa dipudi. Le tšona a ka a makala. Ditoro di dutšidi mo tswenya. Ge bosele o laudisetša ba-gwêra ba gwe. Bjale môya wa badimwe wa galefêla bana ba gwe. Bana ba gwe ba thoma go babja. Manna a thoma go tsama a o hwa gore molato wa bana ba gwe keng. Ditaola di ile tsa molaudisetša go tšoga ka lehu la dikhogo le dipudi. Lehu la tšona le thagisitse ke badimwe ka baka la dipheko. Dipheko tše we o di beile go ka ntong ya go, di ta go fetšetsa bana.

8000 Manna wa ngaka a laudisa dipolabolō tsa bahu. Dipolabolō tše we di balwabola ke marapō a tše di hwilego. A re ditāola tša ka di re, o swanetše go ntšha ditshala ka moka tša go siya ke mahu, o ē o di bee ka ntwaneng ya tšona. Ge o ile wa

dira bjale o ta bōna malwetši a togela bana. Le mo šiya wa dilwana tše wa o diruilego, o ta bōna di phela. Ga zana pheko e we nka go fago, wena thepela o dira bjale. Monna o ile a dira bjale ka ge ngaka e mmutsitše. A bōna bana ba thabēla ke phefo gammōgō le diruwa.

8001 Badimusi ba fa mašilu bongaka. Ngwana yo, ke ngwana wa nfo ya borara. Mmagwe o ile a fo belēga yēna fēla. Ke ngwana wa morešana. Bolwetši ba ile bja mo thōma ba e tšwa bjaleng. Ke ge a le bogadi bja gwe. Ba ile ge ba tshela nokana ya mmakana, ba o kwa ba phoša ke dingwe ka matapa. Bjale yēna a re batho ba bantši, ba rwele marumu ba nyaka go mpolaya. O ile a wa fathel.

8002 Ba we ba go ba ba le naē, ba thōma go makala. Letapa ba ile ba le kwa, ba the ke ba thōkōmēla kudu. Ba ile ba makatša ke ge a bōna batho ba go tšwara marumu, ka gobane bona a ba ka ba ba bona. Batho ba we a go ba a le nabō,

K34/82

e be e le basadi, ba ba bedi. Yēna e be
e le wa boraro. Ba ile ba thaba mokhoši.
Banna ba ile ba phalla mokhoši. Ke ge
ba hwetsana gore Mašilu o wa pallwa.
Ba ile ba mo rwala, ba mo fithiša gae.

8003 Bošegong bjo bongwe le bjo bongwe, go
beina ditšola tše pedi ka mathogong a
gwe. Bona ba ile ba mo gopolēla gore o
wele malopō. Ba ya ba nyaka ngaka ya
malopō. Ba lala ba tiya malopō, ba opēla
le dihoša tša ona. Le ga go le bjale ba-
dimu a ba ka ba gōrōga. Mašegong a ma-
nē, ba na bōna go tha thuši thelo. Moradi
wa ngaka ya malopō, a re, nna a ke bone
thelō. Le ile la tsāma le laola, la kwa go-
re o bolaya ke malopō. Ba re aowa re
na re kotse ke malopō.

8004 Nna ke nna ngaka ya malopō. Motho
mo a e ta gaka o wa thōma a tsāma a
laola. Ge o kwile gore ke malopō, ke gō-
na o e ta. A ke khone go laola, ke khō-
na go alafa fēla. Le nna dithare go-
ba ge ke bōna gore molwetš; o ga o wa

^{nkha}
ngakantšha, ke tšama ke laola. Ge dithore
tša ka di na le makhoma, ke moka ba mpo-
tša ka di khamolla. Thepelang le tšamé le
o kua bolwetši bja molwetši. Ke moka a rwala
dilo tša gwe a boela gae gagwe.

8005 Ditaola di ile tša tiya badimu. Ka
moragô ga mo ngaka ya malopô e tugile,
ke moka ba tšama ba o kua bolwetši bja mo-
lwetši. Manna wa ngaka a re, bolwetši bo gona,
fêla o bahêla ke badimu. Ba nyaka gore di-
thokola tše la tša go šiya ke moku le mo
fê. Yêna molwetši ka noši o filwê ditao-
la tše pedi bošego bja mathômô. Ka moka
ditaola tše a filwego ke ditaola tše di phe-
thago menwana mmedi. A le šupa. Ba re
a - o -

8006 O wa khôna go di bulabudiša. Ta-
ba khola o garile ke magaba a bahu. Di-
la tše we ka moka ga tšana, le swanetše
go mo fa le le kowa le biteng la moku.
Le swanetše go bega badimu ka kho-
ma le nku. Yo mongwe le yo mongwe wa
lelako la moku, a ntšhe dithoro. Go di-

riwê bjala bjo buntši. Ke moka le ē le
 bolae diruiwa tše we. Ka ditheba tša
 bjala le begē ngwana ya we. Le ba bo-
 tše le gore mešoka le dithokola di fiwa
 ngwana ya we, le nyakago gore a fiwē. Ke
 moka ba goma.

8007 Mašilu o ile a bigiwa dilo ka moka le-
 biteng la moku. Ba ile ba dira ka mokhwa
 o we manna wa ngaka a ilego a ba lau-
 dišetša ka ōna. Bošego ba ile ba lala
 ba bina dikoša tša badimu. Ba o kwa le
 yēna, a re bo rare ba ile ka lona. Le ka
 mpha dithokola tša badimu, ko šaba ka
 tšona. Ge ba o kwa molomo wa gwe, ba
 thaba. Ditaola tše la a ka a ba šupa.

8008 Ge mahube a basadi a hubala baya
 badimung. Ba ile ba rwele dithokola
 le mešoka. Ke moka ba bega bahu ba
 pele gammōgō le yēna Thekwai. Dilo
 ka moka tše we wa go di šiya ke tše. Re
 fa moredi wa go. A fe ke rena, o fa ke
 lena badimu. Badimu lalang ngwana
 a be le bo-phelo gammōgō le ditogo-

Iwana tša lena. Ngwana e be khogo ya re-
na a re fatêlê.

8009 Khomo le nku di ile tša bolaiwa.
Ba ile ge ba dutši ba bega bahu, ba bōna, a
beya ditaola tše la ~~a~~ ngaka ya go ba botša
gore o filwê ditaola. Ka moragō ga mo ba
feditše go phasa, ke moka basadi ba go-
ma, ba ya ka magae go faga tša goja.
Banna ba šala ba apeya dinamama. Ge ba
boya le tša goja, ke moka ba thōma go
ja. Ba thōma ba ba gokella marala a
diruiwa tše la ba di bolaiwego. Ba khō-
na ba ija nama. Marapō ka moka ba ile
ba a beya gōdimu ga lebita. Ditaola tše
la a ile a di togêla gōdimu ga lebita.

8010 Ba fitha gae ba bulêla bjala. Ke
moka ba thōma go nwa bjala. mmini wa
koša ya ba mmini. Ga go tibiwi gore
ditaola tše la o ile a di tšeya neng. Ba
ile ba no bōna a le natšo ka motswana
wa gona. Ke moka bolwetši bja mo to-
gêla, Ke moka a nwišwa. Ke moka
a thōma go laola le go epê dithare. Ma-

fello a taba.

8011 Mohu o hwa e be e le ngaka ya malopô. Ge a ka hwa a šiya a tha ruta ngwana yo mongwe wa gwe. Dithare tše we a go ba a di di šumisa ka moka ga tšona, ba swanetše go di boloka gammôgô le dithokola. Môya wa mohu o ta khêtha ngwana yo we a ta go šumisa ditokola. O swanetše go ba-kêla ngwana bolwetši. Môya wa malopô o bogale kudu, ka gobane o wa di-ra go timeletsä molwetši. Ba diyo tsäma ba nyakêla. Ka nte le ditaola le diola ba ka the ke ba mmôna.

8012 Ditaola le diola. Ge molwetši a ile a tima timêla, ba swanetše go tsäma ba laola. Ditaola ke tšona tše we di ta ba botšago ka theko e we a ilego. Ke moka a ba botše gore ba swanetše go nyakella ka mowe ditaola di šupago. Monna wa ngaka o swanetše go ba fa nakana. Nakana e we bare ke theola. Ba tsäma ba letsä. Ge ba eya theko, mo bare ke a letsä, a e lle. Ke moka ge ba

libile gona, ge ba letša e a lla. Kudu ba fela ba bona ke badini. Ke moka ba ba golo ba taya, ba twere dipheko le matšomana le di tšhela. Ba ya tiya dilo tše we mowe. Ba opella dikoša. Ka dipheko ba phasa. Ke moka ba ta bona a utuluga.

8013 Mohwa-teleng. Moradi yo we e be e le ngaka e kholo ya malopō. Bjale o ile a hwa a ile go šaba. Bana ba gwe o be a tša ba ruta. Ngwana wa gwe yo mogolo bare ke mororoti. Bjale ba ile ba mo rwala ba mo tša gae. Ba ile ba mmeya ka gare ga ntō ya gwe. Ba ile ge ba mo ntša ka gare ga ntō ba mo iša mabiteng, ba dia gore bana ba robale molomong wa ntō. Ke moka ba taboša moka gōdimu ga bona. Ke moka ba mo iša mabiteng.

8014 Dithokola ka moka ga tšona baile ba fo di beya ka ntong. Ka morago ga mengwaga e mentši, batho ba lebetše le gore ngwana yo mongwe a ka gopola ke badimu. Moya wa badimu wa tšela moredi.

wa gwe mororoti. O ile a tšhaba bošego. Bona e be ba re o ya go rota, khanthe ke moka o thepetoë.

8015 Batham Ba thōma go mo nyakēla. Ba ile ba bōna go feta le baka a tša ile. Ba re mothomong o paletšwe. Ke moka ba thōma go bitšā. Ba o kwa motho a tša a rabele. Ke moka ba rumāša di tšha tša, ba mo nyakēla ka tšona. Ba boneketsā ka mafuri le go rarēla le le gora. Ba bona ba tša mmone. Ba ile ba lala ba mo nyakēla bošego ka moka. Le ga go le bjale a ba ka ba mmōna. Ge bo thele, ba hitima le dikhoro tša mašakha a gwe. Le gona a ba ka ba mmōna.

8016 ~~Batham~~ Ba thōma go tšama ba laola. Di taola tša ba botšā gore, o tšene ke badimu. Ke gore badimu ba matimone, Mohu o wa belacēla. Ka baka le we o nyaka gore a tšome mošomo o la, wa go ba o tšoma ke mohu mmagwe. Monna wa ngaka a setha naka ya tšola a ba fa. A re le nyakeheng nakeheng ya morola. Gona le mphalane o mogolo, gona mo we gona le budi-

K34/82

ba bja bogolo. Le ta mo hwetsana gona. Zela
le na le ka the ke la mmōna. O ta bōna ke
badiši. Ba ile ba mo nyaka beke ka moka ba
tha mmone. Ba ba bare dingaka di ba bo-
tša maaka. Ba šitwa go lla ka gobane the-
bib; a ba the bone.

8017 Mororoti ba ya ba mo tšeya bdiibeng bja
Mphalaneng. O ile a bōna ke badiši. Bjale ge
ba thōma gore ke mokete, a sobella badi-
beng. Ba ya ba botša batswadi. Ba ya ga
monna wa ngaka. A re go bona, thepela
lo bina khoša ya badim, le ta mmōna
a e tšwa. Ba ile ba dira bjale. Ke moka
ba bōna a e tšwa a twere medi ya gwe. Ke
moka ba ya naē gae. Ke moka a napa a
tšeya bongaka bja go šiya mmagwe. Mafe-
llo a ta ba.

8018 Bongaka bja pula. Go na le dikhor-
tša go khōna go nesā pula. Dilo ka moka
tša manaka a pula di lebane moja-lefa.
Zela ge a tha kwane le papagwe, o di
fa ngwana yo we a kwanago naē. Moja-
lefa a na feta le boja-lefa bja gwe.

8019 Mogofé o be a na le basudi ba ba be-
di. Moradi wa pele a na le barwa ba
Galase le mmoko. Wa nto ya bo bedi o ile a
ba le thari ya basetrana fêla. O ile a re
o ruta Galase bjale a the ke a kwana le
papagwe. Molato o be a na le mereba.
O ile a kwana le mmoko. Bjale a thōma go
dula a roma yēna. Khamthe o mo ruta
go tware ga manaka a pula. Le molaō wa
gore ge a hwile, o swanetše go šala a ga-
kola ka ngwana wa gwe wa pele. Lehwa
le na mo-neša pula. Ke moka mokhala-
bje a hwa.

8020 ~~Motho~~ o nyaka mediro wa papagwe, ge
a bōna gore o hwile. Ka moragō ga the-
llo tha mohu, ~~mogolo~~ Galase a beina
go ba moja tefa. Dithapō le ōna mana-
ka a pula a ile a fukiwa ke monna wa
ngaka. Dithapō le ~~mofhahis~~ ba ile ba
a-baganya. Manaka a pula ba re a
šumisa ke ngwana yo we a ilego a
laelwa ke mohu papagwe. Ke moka leša-
ba la palakana.

8021 Galase a thōma modiro wa go neša pula. Mohu papagwe o be a hwetsāna dikhomo ka manaka a pula. O ile a twarella manaka a pula. Go ile gwa thulēga ledimu le le golo. A ka a lemoga gore badimu ba gana. O ile a goma a boeletša go a twarela. Ngwana wa gwe a hwa a tša bja. Ka lekha la boraro, a rakisa ke nōga. O ile a robēga leoto. Ditaola tša mmotša gore mafello o tša fella ke bana, ka morago o tša ba latela. Badimu ba gana ka gobane mohu o ile a laella moratho wa go. Togela dilo ka moka. Wena ke wena yo mogolo fela.

8022 ~~8021~~ Mmoho a tšwela pele le modiro wa go neša pula. O ile a šoma ka mokhwa o la mohu papagwe a ileng a mmotša ka gona. O ile a gahola manaka a pula ka ngwana wa gwe wa mothomo. Tsatsi le we a go 'molaya ka lona, go ile gwa na pula e kholo. Molato o ile wa beta le dinoka. A gwa ka gwa ba wa gwe ngwana fela. Bana ba ba bedi ba me-

te e mengwe ba ile ba tšeiwa ke meeti.
 Le monna yo mantšobō Mantšobō le ngua-
 na wa ga Raganya ba ile ba ba hwetša-
 na makhokhong a noko ya Mongwana.
 Ngwana wa Mmoko le wa ga Mongale a
 ba ka ba boniwa. Ba ile ba lla thello
 tha bana the-bibi tha bona ba tha the
 bōna. Ke moka ~~mm~~ Mmoko a tšwela pele
 le modiro wa go neša pula. Mafello a
 taba.

8023 Mafello a ditaba tša Tema ya 32C.

Tema ya 32C.

Thoto ya monna wa basadi.

8021 ~~Lenane~~ la ditemana tša Tema ya
 32C.

Temana ya 12: Melato ya mohl papago moja-
 lefa.

7371. S.1C: Go phuma le go ntšha dimpa. 3553.
 50.

7400. S.2 d: Molato wa boloi. 3567.

~~7433 S. 3e.~~

7423 S. 3e: Melato ya dihotse. 3579.

52.

7459 S. 4f: Medirô e mebe. 3597.

53.

7465 Temana ya 13: Khobakanyo ya dithapô. 3600

54.

7521 Temana ya 14: Kabaganyo ya dikobô le
dikobô tša bošego. 3628.

55.

7541 Temana ya 15: Kabaganyo ya mothaku wa
mabêlê. 3638

56.

7589 Temana ya 16: Dithapô tša go buphiwa. 3662

57

7899 S. 1: Dithapô tša dibêtwa ke tša moja-lefa. 3667.

58

7905 Temana ya 17: Dithapô tša mašemo le dirapa.
3670.

59.

7916 Temana ya 18: Dithokola le mahumô. 3676.

60

7965 Temana ya 19: Boja-lefa bja bongaka. 3700

61

End S. 915.